

SPRAWOZDANIE
BANKU GOSPODARSTWA
KRAJOWEGO

za rok 1930.

ROK VII.

WARSZAWA

1931

SPRAWOZDANIE
BANKU GOSPODARSTWA
KRAJOWEGO

za rok 1930.

ROK VII.

Biblioteka Jagiellońska

1002641579

WARSZAWA

1 9 3 1

~~63312~~
III

443111

III

7(1830)

Zakłady Graficzne E. i Dr-a K. Koziańskich w Warszawie.

Akc. Nr. 4500 31
A

BANK GOSPODARSTWA KRAJOWEGO

CENTRALA W WARSZAWIE

UL. KRÓLEWSKA 5.

ODDZIAŁY:

1. BIAŁA (Bielsko)	10. LWÓW
2. BIALYSTOK	11. ŁÓDŹ
3. BYDGOSZCZ	12. ŁUCK
4. DROHOBYCZ	13. POZNAŃ
5. GDYNIA	14. RADOM
6. KATOWICE	15. RÓWNE
7. KOŁOMYJA	16. STANISŁAWÓW
8. KRAKÓW	17. TARNÓW
9. LUBLIN	18. WILNO
19. WŁOCŁAWEK	
-
-

Rada Nadzorcza Banku Gospodarstwa Krajowego

PREZES RADY:

Dr. Roman GÓRECKI

ZASTĘPCA PREZESA RADY:

Dr. Feliks MACISZEWSKI

CZŁONKOWIE RADY:

Dr. Leon BARAŃSKI

Dyr. Dep. Obrotu Pien. Min. Skarbu

Władysław KORSAK **)

Wiceminister Spraw Wewnętrznych

Inż. Jerzy DRECKI

Dyr. Dep. Ubezpiecz. Min. Pracy i Op. Społ.

Józef KOŻUCHOWSKI

Wiceminister Przemysłu i Handlu

Dr. Kazimierz DUCH *)

Dyr. Dep. Samorz. Min. Spr. Wewn.

Inż. Antoni OLSZEWSKI

b. Minister Przemysłu i Handlu

Inż. Kazimierz GÓRSKI

Wiceminister Robót Publicznych

Dr. Adam ROSE ***)

Dyr. Dep. Ekonom. Min. Rolnictwa

Stanisław ROŚCISZEWSKI ****)

Dyr. Dep. Prezydjaln. Min. Rolnictwa

KOMISARZ RZĄDOWY:

Witold BRONIEWSKI

ZASTĘPCY KOMISARZA RZĄDOWEGO:

Stefan RYBAŁTOWSKI

Witold PAWŁOWICZ

*) Członek Rady do 31.III. 1930 r.
**) " " od 1.IV. 1930 r.
***) " " od 13.V. 1930 r.
****) " " do 1.V. 1930 r.

Komisja Rewizyjna

Przewodniczący: Dr. Wiktor MARYNOWSKI

Zast. przewodn.: Lucjan ZADROWSKI

Członkowie: Artur ALLAND

Tadeusz PIENKOWSKI

Antoni REPECZKO

Zarząd Banku

PREZES BANKU:

Dr. Roman GÓRECKI

NACZELNY DYREKTOR BANKU:

V A C A T

ZASTĘPCY NACZELNEGO DYREKTORA BANKU:

Wacław KONDESKI

Dr. Feliks MERUNOWICZ

DYREKTORZY:

Dr. Leon BARYSZ

Walenty MILER

Władysław BIZAŃSKI

Dr. Adam PAWLIKOWSKI

Dr. Tadeusz GARBUSIŃSKI*) Dr. Mieczysław SZENK

*) Mianowany dyrektorem z dniem 1 czerwca 1930 r.

OBJAŚNIENIA DO BILANSU ZA ROK 1930 57

IV.

B I L A N S E.

1. Bilans z dnia 31.XII. 1930 r.	70
2. Rachunek strat i zysków za r. 1930	74
3. Protokół posiedzenia Komisji Rewizyjnej B. G. K. z dnia 11 marca 1931 roku	76
4. Bilans Funduszu Emerytalnego Urzędników i Sług Banku Gospodarstwa Krajowego z dnia 31.XII.1930 roku	77
5. Rachunek wydatków i dochodów Funduszu Emerytalnego za rok 1930	77

SPIS ZESTAWIENÍ STATYSTYCZNYCH.

1. Zestawienie stanu kredytów gotówkowych i emisyjnych z końcem lat 1924-1930	20
2. Stan emisji listów zastawnych i obligacyj	22
3. Pożyczki w listach zastawnych i obligacjach udzielone przez B. G. K. do 31 grudnia 1930 r. z podziałem na kategorie kredytobiorców	24
4. Pożyczki w listach zastawnych i obligacjach z podziałem na grupy województw	26
5. Podział zrealizowanych pożyczek dla samorządów powiatowych w obligacjach komunalnych	28
6. Podział zrealizowanych pożyczek dla samorządów miejskich w obligacjach komunalnych	29
7. Podział zrealizowanych pożyczek dla gmin wiejskich w obligacjach komu- nalnych	30
8. Podział zrealizowanych pożyczek dla innych samorządów i instytucji prawno- publicznych w obligacjach komunalnych	31
9. Podział zrealizowanych pożyczek na hipoteki ziemskie w listach zastawnych	32
10. Podział zrealizowanych pożyczek na hipoteki miejskie w listach zastawnych	32
11. Podział skonwertowanych pożyczek budowlanych w listach zastawnych i obligacjach budowlanych	33
12. Podział zrealizowanych pożyczek przemysłowych w obligacjach bankowych na grupy województw	34
13. Podział zrealizowanych pożyczek przemysłowych w obligacjach bankowych na kategorie kredytobiorców	34
14. Zestawienie wkładów łącznie z lokatami Skarbu Państwa za lata 1924—1929 oraz poszczególne miesiące 1930 r. z podziałem na kategorie wkładców	36
15. Podział wkładów według ich rodzajów za lata 1924 — 1929 oraz poszczególne miesiące 1930 r.	36
16. Podział wkładów w poszczególnych Oddziałach B. G. K. według rodzajów wkładów	37
17. Zestawienie kredytów gotówkowych za lata 1924 — 1929 oraz poszczególne miesiące 1930 r. z podziałem na rodzaje kredytów	39
18. Podział kredytów gotówkowych w poszczególnych Oddziałach B. G. K. we- dług rodzajów kredytów	40

	str.
19. Ogólne zestawienie kredytów gotówkowych B. G. K. według poszczególnych kategorii kredytobiorców	41
20. Podział na fundusze pożyczek budowlanych przyznanych, zrealizowanych względnie wypłaconych w ciągu roku 1930 bez akcji własnej Zakładów Ubezpieczeń Społecznych	44
21. Stosunek procentowy pożyczek budowlanych zrealizowanych i wypłaconych do przyznanych	45
22. Pożyczki budowlane przyznane, zrealizowane względnie wypłacone w ciągu roku 1930 łącznie z akcją własną Zakładów Ubezpieczeń Społecznych	45
23. Zestawienie ilości mieszkań i izb sfinansowanych przez B. G. K. w ciągu roku 1930	45
24. Podział kredytów budowlanych przyznanych w ciągu roku 1930 według kategorii dłużników	46
25. Podział kredytów budowlanych w poszczególnych Oddziałach B. G. K. według funduszy	46
26. Podział kredytów budowlanych przyznanych po koniec 1930 r. na kategorie dłużników, oraz rodzaje funduszy	47
27. Podział kredytów budowlanych przyznanych po koniec 1930 r. według przeznaczenia	47
28. Kredyty przyznane komunalnym kasom oszczędności według stanu z końca 1929 i 1930 r. z podziałem na rodzaje kredytów	49
29. Podział kredytów dla komunalnych kas oszczędności na grupy województw	50
30. Kredyty przyznane spółdzielniom według stanu z końca lat 1929 i 1930 z podziałem na rodzaje kredytów	51
31. Podział kredytów dla spółdzielni na grupy województw	51
32. Podział gwarancyj i akceptacyj na poszczególne gałęzie życia gospodarczego	54
33. Bilanse netto B. G. K. za lata 1924—1930 (załącznik na końcu sprawozdania)	

OGÓLNE POŁOŻENIE GOSPODARCZE W 1930 R.

Objawy kryzysu ekonomicznego, które pod koniec 1929 r. zaznaczyły się w całym szeregu państw europejskich i zamorskich, przerodziły się w 1930 r. w ogólnoswiatowe przesilenie gospodarcze o niezwykle ostrem napięciu i szerokim zasięgu. W ciągu tego roku depresją opanowane zostały prawie wszystkie kraje o międzynarodowym znaczeniu gospodarczym, zarówno terytorja o strukturze rolniczo-surowcowej, jak i kraje o charakterze przemysłowym. Pogłębienie się ogólnoswiatowego przesilenia znajduje swój wyraz w silnym spadku produkcji przemysłowej i obrotów handlowych oraz w nadmiernym przyroście zapasów towarowych, połączonym z silnym spadkiem cen, który szczególnie dla surowców przemysłowych oraz artykułów rolniczych przybrał wielkie rozmiary. Wynikiem spadku działalności gospodarczej jest silny wzrost liczby bezrobotnych, szacowanej w końcu 1930 r. na około 18 milionów w całym świecie.

Skutki przesilenia zaznaczyły się na międzynarodowych rynkach pieniężnych silnym wzrostem płynności oraz niższą stopy procentowej pieniądza krótkoterminowego w ważniejszych centrach finansowych świata, często poniżej poziomu z okresu przedwojennego. Odprężenie na rynku kapitałowym postępuje dotychczas jednak bardzo powoli, hamowane w znacznej mierze poderwaniem zaufania do stałości stosunków politycznych w świecie, jak również silnym zapotrzebowaniem długoterminowego kredytu ze strony krajów ubogich w kapitały. Wymownym wyrazem napięcia depresji gospodarczej oraz zaniku nadziei rychłej poprawy jest długotrwała deruta na giełdach papierów wartościowych, która nie rokuje na najbliższy czas ożywienia działalności gospodarczej i inwestycyjnej.

Rozwój gospodarczy Polski kształtował się w 1930 r. w wysokim stopniu pod wpływem tendencji rozwojowych gospodarki ogólnoswiatowej. Oddziaływanie przesilenia światowego zaznaczyło się szczególnie w tych działach życia gospodarczego, w których Polska występuje jako poważny czynnik w wymianie międzynarodowej, t. j. w produkcji rolniczo-hodowlanej oraz surowcowej. Skurczenie się działalności gospodarczej oraz stopnia dochodowości właśnie w tych gałęziach, dających zatrudnienie i utrzymanie większej części ludności w Polsce, musiało spowodować dotkliwe zmniejszenie siły nabywczej najszerszych mas konsumentów, pociągając za sobą spadek cen i konieczność silniejszego ograniczenia produkcji przemysłowej i wymiany towarowej oraz wzrost bezrobocia. Wynikiem słabnącego tętna życia gospodarczego było zmniejszenie ogólnej dochodowości, wzrost trudności płatniczych i osłabienie tempa kapitalizacji. Jednak dzięki strukturze gospodarczej kraju przesilenie w Polsce nie pod każdym względem przyjęło tak ostre formy jak w szeregu innych krajów europejskich, szczególnie w krajach wysoko uprzemysłowionych, o większej intensywności

życia gospodarczego i wysokiej stopie życiowej ludności. Większość zaludnienia Polski stanowi bowiem ludność rolnicza, w przeważającej części o mniejszej intensywności potrzeb, posiadająca w wyższym stopniu niż ludność krajów przemysłowych zdolność dostosowania się do wahań konjunkturalnych. Ten dodatni czynnik osłabia jednak w pewnej mierze brak większych rezerw kapitałowych, które ułatwiłyby Polsce przetrwanie obecnego okresu depresji.

Dzięki postępom i konsolidacji organizmu gospodarczego w poprzednich latach przesilenie nie naruszyło podstawowych fundamentów rozwoju ekonomicznego kraju. Równowaga budżetu Państwa została w zupełności utrzymana. Kurs waluty dzięki dostatecznym zasobom kruszcowo-walutowym Banku Polskiego pozostał niewzruszony, do czego przyczyniło się w znacznej mierze czynne saldo bilansu handlowego, stanowiącego podstawę bilansu płatniczego Polski. Pod koniec roku otworzyły się również widoki na dopływ większych kapitałów zagranicznych na długoterminowe lokaty w Polsce.

Nie należy przytem zapoznawać dodatniego znaczenia, jakie dla rozwoju ekonomicznego kraju posiadają dalsze postępy stabilizacji stosunków politycznych w Polsce. Oparcie wykonawczych władz rządowych o zdecydowaną większość parlamentarną, uzyskaną w roku sprawozdawczym, wprowadza czynnik trwałości i ciągłości do życia gospodarczego. Dodatni wpływ stabilizacji rządów w Polsce wystąpił już wyraźnie w ostatnich latach, ułatwiając wprowadzenie w życie całego szeregu zarządzeń w dziedzinie polityki gospodarczej oraz stworzenie instytucyj i organizacyj, mających za zadanie konsolidację gospodarczą Państwa i wzmocnienie jego odporności na wpływy konjunkturalne.

* * *

Trudności gospodarcze kraju nie pozostały bez wpływu na gospodarkę budżetową Państwa. Jeszcze w ostatnim kwartale roku budżetowego 1929/30 (styczeń-marzec 1930) zarówno dochody jak i wydatki Państwa były znacznie wyższe niż w tym samym okresie roku poprzedniego. Wpływy skarbowe w I kwartale roku kalendarzowego 1930 osiągnęły bowiem 768,8 milj. zł., wydatki 745,3 milj. zł., a nadwyżka dochodów 23,5 milj. zł. W tym samym okresie 1929 r. suma wydatków budżetowych wynosiła 696,7 milj. zł., suma dochodów 784,3 milj. zł., nadwyżka zaś 87,6 milj. zł. W okresie kwiecień-grudzień 1930 r. wydatki osiągnęły 2.071,8 milj. zł., dochody 2.065,9 milj. zł., podczas gdy w tym samym czasie 1929 r. analogiczne cyfry wynosiły 2.225,4 milj. zł. i 2.261,8 milj. zł. Powyższe trzy kwartały ub. r. dały więc niedobór w kwocie 5,9 milj. zł., spowodowany przejściową przewyżką wydatków nad dochodami w grudniu ub. r., wskutek wydatkowania przez Skarb Państwa znaczniejszych kwot na spłatę rat amortyzacyjnych i odsetek od długów zagranicznych. W wyniku całego roku 1930 jednak równowaga budżetu została w zupełności utrzymana przez dostosowanie wydatków Skarbu Państwa do rzeczywistych wpływów budżetowych. Dzięki bowiem nadwyżkom z poprzednich miesięcy cały rok kalendarzowy zamknięty został nadwyżką dochodów nad wydatkami w sumie 17,6 milj. zł., gdyż suma dochodów wynosiła 2.834,7 milj. zł., a suma wydatków 2.817,1 milj. zł.

Fakt utrzymania równowagi budżetowej w tak trudnym okresie zasługuje tem bardziej na podkreślenie, że Rząd jednocześnie znacznie zwiększył pomoc finansową dla życia gospodarczego i pokrywać musiał znacznie zwiększone wydatki na akcję zapomogową dla bezrobotnych. Spadek dochodów skarbowych spowodowany został w poważnym stopniu licznymi ulgami podatkowymi oraz celnymi, zastosowanymi przez Rząd tak w roku sprawozdawczym jak i w poprzednim. Zaliczyć tu należy obniżenie a nawet całkowite zniesienie podatku przemysłowego od niektórych kategorii obrotów i częściowo zawieszenie poboru podatku od kapitałów i rent oraz dalsze rozszerzenie zwrotu cel dla eksportu,

szczególnie w dziale wywozu artykułów rolniczych. Niemniejsze znaczenie posiadało umorzenie większych zaległości lub rozłożenie płatności niektórych danin na dłuższe terminy, stosowane w szerokiej mierze głównie w odniesieniu do rolnictwa.

Budżet uchwalony na rok 1931/32 przewiduje dochody w wysokości 2.867 milj. zł., wydatki w sumie 2.866 milj. zł. Jest on zatem niższy od budżetu na rok poprzedni w dochodach o 172 milj. zł., w wydatkach zaś o 75 milj. zł.

Ogólna suma d ł u g ó w p a ń s t w o w y c h wzrosła w r. ub. o 365,6 milj. zł. do 4.413,6 milj. zł. Dług wewnętrzny zwiększył się z 357,2 milj. zł. do 421,0 milj. zł., wskutek wypuszczenia I serji 3% pożyczki budowlanej w wysokości 50 milj. zł. oraz dalszych emisji 5% pożyczki konwersyjnej i 5% renty ziemskiej. Zadłużenie zagraniczne Polski natomiast wzrosło z 3.690,8 milj. zł. do 3.992,6 milj. zł. w wyniku zakończenia konsolidacji długów wojennych i reliefowych.

Sytuacja w a l u t o w a była w r. ub. zupełnie zadawalająca. Mimo braku dopływu długoterminowych kredytów zagranicznych rezerwy kruszcowo-walutowe Banku Polskiego były dostateczne, by w zupełności zabezpieczyć kurs złotego, który wahał się w granicach normalnych dla waluty stałej. Jedyne w drugiej połowie września kurs dolara gotówkowego przejściowo przewyższał, osiągając w pierwszych dniach października w obrocie pozagieldowym 9 zł., a w notowaniach giełdowych 8.99 zł. Zwyżka ta była spowodowana głównie przejściowym wzrostem popytu na dolary gotówkowe ze strony zagranicy i ustąpiła zupełnie w listopadzie, gdy kurs dolara gotówkowego powrócił do poziomu normalnego, t. j. 8.88 — 8.90 zł. Cena przekazów na New York została natomiast utrzymana na niezmiennym poziomie 8.91 zł.

Splata zobowiązań Polski wobec zagranicy z tytułu obsługi pożyczek i skurczenie się zagranicznych kredytów towarowych w związku ze spadkiem obrotów handlowych z zagranicą spowodowały odpływ kruszców i walut z Banku Polskiego, wynoszący w ciągu ub. r. 268 milj. zł. (z 1.119 milj. zł. do 851 milj. zł.). Dla uzupełnienia swego portfela dewizowego Bank Polski zamienił część zapasu złota (142 milj. zł.) na wysokocenne dewizy. Jednocześnie jednak stan obiegu banknotów i natychmiast płatnych zobowiązań zmniejszył się, wskutek czego pokrycie złotego kruszczem i dewizami utrzymało się w końcu roku na wysokości 55.29%, czyli wynosiło 15.29% ponad pokrycie ustawowe; pokrycie samem złotem wynosiło w końcu ub. r. 36.54% (6.54% ponad pokrycie ustawowe).

Wobec zmniejszenia obiegu biletów Banku Polskiego (o 12 milj. zł.) oraz obiegu biletów skarbowych (o 21 milj. zł.) ogólny obieg pieniężny obniżył się i wynosił w końcu okresu sprawozdawczego 1.569 milj. zł. w porównaniu z 1.600 milj. zł. przed rokiem.

W ub. r. rezerwy walutowe Banku Polskiego nie zostały zasilone żadnym wpływem długoterminowych kredytów zagranicznych. W końcu roku natomiast Rząd polski uzyskał w związku z przedłużeniem dzierżawy monopolu zapalczanego 6½% pożyczkę zapalczaną w wysokości 32,4 milj. \$. Wpływy z tej pożyczki zrealizowane zostaną w r. b. i znacznie wzmocnią zapas dewiz Banku Polskiego.

R y n e k p i e n i ę ż n y i k a p i t a ł o w y kształtował się pod wpływem ogólnej sytuacji gospodarczej, reagując przytem dość silnie na wypadki, jakie zaszły w roku sprawozdawczym na międzynarodowych rynkach pieniężnych. Ograniczenie produkcji i spadek obrotów, a zwłaszcza poważne zmniejszenie działalności inwestycyjnej sprawiły, że już od marca ub. roku rynek pieniężny zaczął wykazywać odprężenie. Odpływ kredytów z procesu produkcji i wymiany, stopniowo upłynienie rezerw kasowych Skarbu, dalszy przyrost wkładów i trwający jeszcze w pierwszej połowie roku przyływ krótkoterminowych lokat banków zagranicznych przyczyniły się do zwiększenia kapitałów obrotowych instytucji finansowych. Ponieważ jednocześnie kurczące się obroty gospodarcze nie stwarzały możliwości odpowiednich lokat, zasoby wolnych kapitałów w instytucjach finansowych wzrosły, co w wyniku spowodowało spadek stawek procentowych na prywatnym rynku pieniężnym.

W związku z tem, jak również pod wpływem silnego spadku stopy dyskontowej na rynkach międzynarodowych, Bank Polski trzykrotnie obniżał swą stopę dyskontową, a mianowicie dnia 31 stycznia z 8½ do 8%, 14 marca z 8 do 7%, wreszcie 13 czerwca z 7 do 6½%, doprowadzając ją w ten sposób do najniższego poziomu, jaki w Polsce istniał po wojnie. Potaniecie kredytu znalazło wyraz w rozporządzeniu Ministrów Skarbu i Sprawiedliwości, które ograniczyło maksymalne korzyści majątkowe przy czynnościach kredytowych z 12% do 11% w stosunku rocznym, poczynając od dnia 15 lipca ub. r. Również stopa od wkładów uległa redukcji w bankach od dnia 1 lipca ub. r. o ½% wzgl. 1%, zależnie od terminu wypowiedzenia. Postępujące upłynnianie się rynku pieniężnego spowodowało stopniową poprawę wypłacalności, zaznaczającą się w postaci spadku protestów wekslowych i liczby upadłości.

Korzystny rozwój rynku pieniężnego został jednak zahamowany w drugiej połowie roku. Dalszy spadek cen artykułów rolnych po żniwach zmniejszył siłę płatniczą rolnictwa jeszcze bardziej, a w konsekwencji wywołał wzrost trudności płatniczych zarówno w rolnictwie jak i w tych działach przemysłu i handlu, które są z niem ściśle związane. Wzrósł nacisk na rynek kredytowy, jednocześnie osłabło tempo przyrostu wkładów, a na rynku papierów wartościowych kursy zaczęły kształtować się zniżkowo. Do tego przylączyły się ujemne skutki wydarzeń na rynkach międzynarodowych, a mianowicie wrześniowej paniki w Niemczech i późniejszych wydarzeń na rynku francuskim. Wywołały one częściowy odpływ krótkoterminowych lokat banków zagranicznych, za czem poszło zmniejszenie się rezerw kruszcowo-walutowych w Banku Polskim. Odpływ dewiz i równoczesny wzrost nacisku na instytucje kredytowe skłoniły Bank Polski do podwyższenia stopy dyskontowej dnia 3 października z 6½ na 7½% oraz zastosowania ograniczeń kredytowych (nie obejmujących jednak kredytów rolniczych). W ślad za Bankiem Polskim również inne banki wprowadziły ograniczenia, które zwłaszcza pod koniec roku dały się dotkliwie odczuć życiu gospodarczemu, wywołując ponowny wzrost trudności płatniczych.

Działalność instytucyj finansowych wykazała w 1930 r. dalszy rozwój, choć nieco powolniejszy, aniżeli w poprzednich latach. Przyrost wkładów osłabł; podczas gdy w 1929 r. wkłady wszelkiego rodzaju (za wyjątkiem lokat Skarbu Państwa i lokat zagranicznych) wzrosły w instytucjach finansowych łącznie o 267 milj. zł. do 2.747 milj. zł., to w ub. r. przyrost ich wyniósł 241 milj. zł. do 2.988 milj. zł. Najwyższy przyrost wykazały wkłady oszczędnościowe, co należy uważać za objaw bardzo dodatni: w P. K. O. wkłady oszczędnościowe wzrosły o 81 milj. zł. do wysokości 253,7 milj. zł., podczas gdy w 1929 r. wzrost ich wynosił tylko 53 milj. zł.; w komunalnych kasach oszczędności suma wkładów wzrosła w ciągu ub. r. o 136 milj. zł. do 581 milj. zł.; spółdzielnie kredytowe zwiększyły swój stan wkładów tylko o 7 milj. zł. do 381 milj. zł. w dniu 31 grudnia 1930 r. Przyrost wkładów w bankach akcyjnych utrzymał się prawie na poziomie z poprzedniego roku. Suma wkładów w tych instytucjach wraz z oddziałami banków zagranicznych zwiększyła się o 67 milj. zł. do 1.051 milj. zł. w końcu 1930 r. Nieznaczny spadek wykazały natomiast rachunki żyrowe w Banku Polskim, które obniżyły się ze 177,4 milj. zł. w końcu 1929 r. do 162,4 milj. zł. na koniec ub. r. (bez rachunków kas państwowych). Również łączna suma wkładów w Banku Gospodarstwa Krajowego i Państwowym Banku Rolnym zmniejszyła się o 12,5 milj. zł. do 310,7 milj. zł.

Łączna suma kredytów krótkoterminowych we wszystkich instytucjach finansowych za wyjątkiem komunalnych kas oszczędności i spółdzielni kredytowych zmniejszyła się z 2.765 milj. zł. do 2.746 milj. zł., czyli o 19 milj. zł. Ogólna zaś suma kredytów gotówkowych, z doliczeniem długoterminowych pożyczek gotówkowych Banku Gospodarstwa Krajowego oraz kredytów z funduszy rządowych administrowanych przez dwa banki państwowe, powiększyła się znacznie, gdyż z 3.502 milj. w końcu 1929 r. do 3.790 milj. zł. na koniec ub. r., t. j. o 288 milj. zł. (z odliczeniem redyskonta). Łączna suma kredytów gotówkowych

Banku Gospodarstwa Krajowego i P. Banku Rolnego osiągnęła na koniec roku sprawozdawczego 1.493 milj. zł. wobec 1.206 milj. zł. przed rokiem. Szczególnie silny wzrost operacyj kredytowych nastąpił w dziale administrowanych przez powyższe banki funduszy skarbowych w związku ze wzmoczoną pomocą finansową Państwa, mającą na celu złagodzenie kryzysu gospodarczego. Suma kredytów z funduszy administrowanych przez Bank Rolny zwiększyła się z 253,4 milj. zł. w końcu 1929 r. do 342,6 milj. zł. na koniec ub. r. Podobnie pożyczki udzielone z lokat Skarbu Państwa w Banku Gospodarstwa Krajowego wzrosły z 413, 4 milj. do 589 milj. zł. Kredyty udzielone przez banki akcyjne łącznie z oddziałami banków zagranicznych zwiększyły się o 39 milj. zł., czyli o 3% (z 1.414 milj. zł. w końcu 1929 r. do 1.453 milj. zł. w dniu 31 grudnia 1930 r.).

Zmniejszeniu uległa natomiast suma kredytów wekslowych w Banku Polskim z 704 milj. do 672 milj. zł. Wobec jednoczesnego wzrostu pożyczek lombardowych o 9 milj. zł. ogólny spadek sumy kredytów instytucji emisyjnej wynosił w porównaniu z końcem 1929 r. 23 milj. zł. Nieznaczny spadek kredytów nastąpił również w P. K. O. i w bankach komunalnych.

Lecka poprawa na rynku kapitałowym, która zaznaczyła się w pierwszej połowie ub. r. pod wpływem wstępującej płynności rynku pieniężnego, pozwoliła instytucjom kredytu długoterminowego utrzymać działalność prawie na poziomie z roku poprzedniego, mimo niekorzystnej sytuacji na międzynarodowych rynkach kapitałowych. Suma nowowydanych kredytów emisyjnych (w listach zastawnych i obligacjach), udzielonych w ciągu ub. r. przez wszystkie polskie instytucje kredytu długoterminowego z wyjątkiem banków państwowych, wynosiła 122 milj. zł., była zatem o 33 milj. zł. większa niż w roku poprzednim. Ogólny zaś stan pożyczek emisyjnych udzielonych przez powyższe instytucje zwiększył się w ciągu ub. r. o 89 milj. zł. do 1.002 milj. zł. W bankach państwowych przyrost sumy pożyczek długoterminowych był mniejszy niż w roku poprzednim. Ogólny stan kredytów w listach zastawnych i obligacjach Banku Gospodarstwa Krajowego i P. Banku Rolnego zwiększył się o łączną sumę 134 milj. zł. do 1.058 milj. zł. w końcu roku sprawozdawczego.

W większej mierze niż w poprzednich latach prywatne gospodarstwo korzystało z finansowej pomocy Rządu. Z funduszy rządowych było głównie finansowane budownictwo mieszkaniowe i potrzeby kredytove rolnictwa. Na zwiększenie funduszy budowlanych Rząd emitował w maju 3% pożyczkę premjową w wysokości 50 milj. zł., na pomoc dla rolnictwa została użyta — poza sumami przewidzianymi w budżecie i dochodami z „funduszu na cele rozwoju ekonomicznego” — część zwolnionej z winkulacji specjalnej rezerwy Skarbu Państwa w Banku Polskim. Dzięki akcji finansowej Rządu lokaty Skarbu Państwa w Banku Gospodarstwa Krajowego zwiększyły się w r. ub. o 92 milj. zł. do 509 milj. zł., fundusze administrowane w P. Banku Rolnym o 91 milj. do 393 milj. zł., podczas gdy w 1929 r. wzrost tych pozycyij wynosił w B. G. K. 29 milj. zł., a w P. B. R. 101 milj. zł.

Z góry poczynają Rządu, mających przynieść ulgę w stosunkach pieniężno-kredytowych, wymienić należy częściowe zawieszenie poboru podatku od kapitałów i rent, co wywarło niewątpliwie dodatni wpływ na obrót papierami wartościowymi i przyrost wkładów; znaczenie posiada również Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 19. XI. ub. r., na mocy którego z lokowanych w Banku Polskim i P. K. O. wolnych funduszy skarbowych mogą być nabywane dla Skarbu Państwa krótkoterminowe weksle handlowe do wysokości $\frac{1}{4}$ płynnych zasobów kasowych. Powyższe rozporządzenie, umożliwiając zwiększenie kredytów dla poszczególnych dziedzin gospodarstwa, może się też przyczynić w przyszłości do powstania t. zw. rynku akceptowego, nieistniejącego dotychczas w Polsce.

Obroty na giełdach pieniężnych wzrosły w porównaniu z 1929 r. prawie o 30%. Najsilniej, bo o 33%, zwiększyły się transakcje walutami, t. j. dewizami i banknotami. W dziale papierów wartościowych nastąpiło podobnie jak zagranicą wyraźne przesunięcie punktu ciężkości obrotów do grupy papierów o stałym oprocentowaniu przy jednoczesnym osłabieniu zainteresowania

dła akcyj. Gdy bowiem transakcje temi ostatnimi były prawie o 25% mniejsze niż w roku poprzednim, to obroty papierami lokacyjnymi wzrosły prawie o 30%. Nie pozostało to bez wpływu na kształtowanie się kursów poszczególnych papierów wartościowych. Wskaźnik kursów listów zastawnych w Warszawie, obliczany przez Instytut Badania Konjunktur do podstawy 1927 r. = 100, podniósł się z 84,6 w grudniu 1929 r. do 99,8 w sierpniu ub. r., obniżając się na koniec roku do 92,3. Mniej korzystnie układał się wskaźnik polskich pożyczek państwowych, który wprawdzie wzrósł z 82,2 w końcu 1929 r. do 88,1 w lipcu 1930 r., obniżył się jednak z końcem tego roku do 76,6. Znacznie większe straty poniosły kursy akcyj. Wskaźnik kursów akcyj przemysłowych wynosił bowiem w grudniu 1930 r. 42,4 wobec 59,6 przed rokiem.

Trudności na rynku pieniężnym, zastraszające się ponownie pod koniec roku, miały swe źródło głównie w pogarszającej się sytuacji rolniczej. Silny spadek cen wszystkich artykułów rolnych, a przede wszystkim cen ziemiopłodów, tem dotkliwiej dał się odczuć rolnictwu polskiemu, że już niekorzystny rok 1929 wyczerpał słabe zresztą kapitały obrotowe warsztatów rolnych. Występująca zwykle po zbiorach poprawa sytuacji finansowej rolnictwa nie zaznaczyła się w r. ub. zupełnie, gdyż najsilniejszy spadek cen nastąpił bezpośrednio po żniwach, aniezmniejszając normalną realizację zbiorów. Najbardziej obniżyły się w ciągu roku ceny pszenicy, która w grudniu ub. r. notowana była o 43,5% niżej niż przed rokiem (w Poznaniu nawet o 53,23%) oraz ceny żyta, dla których różnica w cenie wyraża się w Warszawie — 30,37%, w Poznaniu — 40,29%. Notowania innych zbóż spadły w mniejszej mierze, mianowicie jęczmienia zwyczajnego o 26,45%, browarniczego o 11,61%, wreszcie owsa o 6,06%.

Zbiory zbożowe wypadły naogół niewiele gorzej niż w 1929 r., który był rokiem bardzo dobrego urodzaju, a były znacznie większe od przeciętnych za lata 1924—1928. Szczególnie ilości zebranej pszenicy (22,4 milj. q.) były w ub. r. o 25% większe niż w roku poprzednim i o 50% obfitsze od przeciętnej z lat 1924—1928. Zbiory żyta wynosiły 69,6 milj. q. (w 1929 r. 70,1 milj. q.), jęczmienia 14,6 milj. q. (w 1929 r. 16,6 milj. q.), owsa 23,5 milj. q. (w 1929 r. 29,5 milj. q.). Stosunek procentowy wzrostu do przeciętnych zbiorów z lat 1924—1928 wynosi dla żyta 25%, dla jęczmienia 18%, dla owsa 16%.

Dzięki temu Polska zyskała w r. ub. poważne nadwyżki na eksport. Jednak wzmógł się wywóz nie zdołał poprawić sytuacji rolnictwa, gdyż jego wyniki finansowe wskutek niskich cen były mniejsze niż w roku poprzednim. Podczas gdy ilościowo wywóz czterech głównych zbóż osiągnął 714,098 tonn wobec 484,227 tonn w 1929 r., wartość tego eksportu obniżyła się do 147.739 tys. zł. wobec 152.706 tys. zł. w 1929 r. Bardzo silny wzrost wykazał również wywóz mąki pszennej i żytniej, osiągając 51,2 tys. tonn wartości 16.081 tys. zł. wobec 5,5 tys. tonn wartości 3.172 tys. zł. w 1929 r.

O ile w 1929 r. pogarszanie się położenia produkcji roślinnej znajdowało pewną kompensatę w korzystnych konjunkturach dla hodowli, o tyle w roku sprawozdawczym sytuacja tej gałęzi rolnictwa również się pogorszyła. Ceny inwentarza wykazały w 1930 r. znaczny spadek, zwłaszcza w drugiej połowie roku. Ogólny wskaźnik cen hurtowych produktów pochodzenia zwierzęcego spadł od grudnia 1929 r. do grudnia 1930 r. z 98,9 do 72,2 (przy podstawie 1927 r. = 100). Zławsza dotkliwie odczuło rolnictwo pogorszenie konjunktur eksportowych, gdyż rynek wewnętrzny wobec silnego spadku zdolności nabywczej ludności nie mógł pochłonąć zwiększonej produkcji. Wywóz najważniejszego artykułu w tej grupie, a mianowicie trzody chlewnej, obniżył się w roku sprawozdawczym do 720.918 sztuk wobec 960.024 sztuk w 1929 r. Wartość jego spadła równocześnie ze 185.182 tys. zł. do 138.746 tys. zł. Wywóz bydła rogatego natomiast wykazał pewne polepszenie dochodząc do 40.456 sztuk wartości 22.233 tys. zł. wobec 29.445 sztuk wartości 16.113 tys. zł. w 1929 r. Spadek wywozu trzody chlewnej znalazł w pewnej mierze pokrycie we wzroście wywozu przetworów mięsnych, a prze-

dewszystkiem bekonów. Eksport ten osiągnął w roku sprawozdawczym 27.829 tonn wartości 82.293 tys. zł. wobec 13.774 tonn wartości 52.818 tys. zł. w 1929 r.

Wywóz jaj wprawdzie zwiększył się ilościowo, osiągając 55.111 tonn wobec 53.492 tonn w 1929 r., wartość jego jednak obniżyła się do 134.828 tys. zł. wobec 142.504 tys. zł. w roku poprzednim. Wywóz masła wykazał spadek zarówno co do ilości jak i wartości, wyrażając się cyfrą 12.117 tonn wartości 59.162 tys. zł. (w 1929 r. 15.081 tonn wartości 88.069 tys. zł.).

Spadek siły nabywczej ludności nie sprzyjał rozwojowi rolniczego przemysłu przetwórczego. Produkcja cukru w kampanji 1929/30 osiągnęła rekordową wysokość 825 tys. tonn, jednak wobec niedostatecznego zbytu w kraju cukrownie były zmuszone wywieźć większość wytworzonego cukru zagranicę po cenach bardzo niekorzystnych (400 tys. tonn w ciągu r. ub.). Sprzedaż cukru w kraju zmniejszyła się w porównaniu z rokiem poprzednim o 6,2% do 346 tys. tonn. W związku z pogarszającą się stale sytuacją na międzynarodowych rynkach cukrowych obszar uprawy buraka uległ w 1930 r. zmniejszeniu, a wytwórczość cukru w bieżącej kampanji obniżyła się do 704 tys. tonn. Górnictwo wyprodukowało w kampanji 1929/30 ogółem 87,8 milj. litrów spirytusu wobec 72,9 milj. litr. w poprzednim roku gospodarczym. Eksport spirytusu zwiększył się w r. ub. o 1,4 milj. litr. do 5,5 milj. litr.

Pragnąc przyjąć rolnictwu z pomocą, Rząd rozwijał dalej akcję zapoczątkowaną w 1929 r. Z pomiędzy licznych posunięć rządowych w tej dziedzinie wymienić należy utrzymanie zwrotów cła dla eksportu, podwyższenie cła przywozowego na niektóre artykuły rolne, odnowienie umowy żytniej z Niemcami na korzystniejszych warunkach, złagodzenie ograniczeń przemiałowych, kontynuowanie akcji interwencyjnej na rynku wewnętrznym za pośrednictwem Państwowych Zakładów Przemysłowo-Zbożowych, do zarządu których zostali powołani przedstawiciele sfer zainteresowanych. W szerokiej mierze zastosowane zostały ulgi podatkowe i zniżki taryfowe na przewóz artykułów rolnych. Banki państwowe znacznie rozszerzyły pomoc finansową dla rolnictwa, ułatwiając spłatę dawnych zobowiązań oraz udzielając nowych kredytów. Bank Polski przyznał znacznie większy kontyngent kredytów na rejestrowy zastaw zboża i wyłączył kredyty rolnicze z zastosowanych w IV kwartale ograniczeń redyskontowych. Podkreślić również należy dalsze wysiłki zarówno sfer rządowych jak i zainteresowanych organizacji zawodowych w kierunku usprawnienia i skonsolidowania produkcji i handlu produktami rolnymi oraz inicjatywę Rządu na terenie międzynarodowym, mającą na celu uzgodnienie interesów państw rolniczych oraz zorganizowanie akcji kredytowej dla rolnictwa.

Zanik siły nabywczej oraz trudności płatnicze rolnictwa były w głównej mierze przyczyną silnego ograniczenia produkcji przemysłowej i obrotów handlowych. Na skutek zbytu surowców i artykułów przemysłowych, połączonego ze spadkiem cen, wpłynęło ponadto silne zmniejszenie działalności inwestycyjnej Rządu i innych ciał publicznych oraz prywatnego życia gospodarczego w Polsce przy jednoczesnym pogorszeniu się warunków eksportowych dla szeregu towarów. Wynikiem tego był silny spadek zatrudnienia w przemyśle i wzrost bezrobocia wśród pracowników przemysłowych. Wskaźnik ogólny produkcji przemysłowej obniżył się z 124,9 w grudniu 1929 r. do 101,8 w ostatnim miesiącu r. ub. (przy podstawie 1925—1927 = 100). Poważnej redukcji ulega przedewszystkiem produkcja dóbr wytwórczych, której wskaźnik wynosił w grudniu 1930 r. 98,9 wobec 136,6 przed rokiem. Wskaźnik wytwórczości dóbr spożycia spadł z 114,2 do 101,6.

Górnictwo węglowe, które jeszcze w końcu 1929 r. należało do najlepiej zatrudnionych gałęzi gospodarczych w Polsce, odczuło w ub. r. bardzo dotkliwie spadek zapotrzebowania węgla, wywołany łagodną zimą w ostatnich dwóch latach oraz długotrwałym kryzysem przemysłowym. Zbyt węgla w kraju zmniejszył się do 20,3 milj. tonn, t. j. do 75% sprzedaży z 1929 r. Również eks-

port węgla obniżył się o 11%, wynosząc w roku sprawozdawczym 12,8 milj. tonn. Ubytek sprzedaży zagranicę odczuł przemysł węglowy tem dotkliwiej, że największy spadek wykazał wywóz do państw sukcesyjnych (Austrii, Węgier i Czechosłowacji), na których to rynkach konwencyjnych węgeli polski uzyskuje ceny stosunkowo najkorzystniejsze. Mniejszej redukcji uległa wysyłka zagranicą do krajów wolnej konkurencji; wywóz do krajów skandynawskich i bałtyckich nawet nieco się zwiększył, jednak ceny uzyskiwane na tych rynkach wskutek zaostrożonej konkurencji pozostałych dwóch wielkich eksporterów węgla w Europie, t. j. Anglii i Niemiec, w ciągu roku znacznie się pogorszyły. Wskutek niepomysłnych koniunktur zbytu wydobycie węgla spadło do 37,5 milj. tonn, t. j. do 81% produkcji z poprzedniego roku.

W stosunkowo lepszym położeniu znajdowało się górnictwo naftowe, dzięki utrzymaniu zużycia przetworów naftowych w Polsce na poziomie z poprzedniego roku. Produkcja ropy naftowej wynosiła w ub. roku 663 tys. tonn, zmniejszyła się więc w porównaniu z 1929 r. o 2% wskutek stopniowego wyczerpywania się wydajności głównego zagłębia boryslawskiego. Wytwórczość przetworów naftowych osiągnęła 96% stanu zeszłorocznego (575 tys. tonn). Zbyt przetworów naftowych w kraju w ilości 405 tys. tonn dorównał prawie sprzedaży z roku poprzedniego przy utrzymanych cenach produktów. Wskutek niepomysłnych warunków zbytu na rynkach międzynarodowych, na których nastąpił spadek cen pod wpływem nadmiernej podaży nafty amerykańskiej i rosyjskiej, wywóz produktów naftowych z Polski zmniejszył się do 192 tys. tonn, czyli o 23% w porównaniu z poprzednim rokiem.

Osłabienie działalności gospodarczej a szczególnie zanik akcji inwestycyjnej w kraju oddziaływały niekorzystnie zwłaszcza na położenie hutnictwa żelaznego. Produkcja surówki spadła do 478 tys. tonn czyli o 32% w porównaniu z 1929 r. Wytwórczość stali zmniejszyła się o 10% do 1.238 tys. tonn, produkcja walcowni — o 6% do 904 tys. tonn. Zbyt wytworów hut żelaznych wewnątrz kraju, dokonany przez Syndykat Polskich Hut Żelaznych, osiągnął w ogólnej sumie 370 tys. tonn czyli 73% sprzedaży z roku poprzedniego. Dla podtrzymania zatrudnienia zakładów huty zmuszone były szukać zwiększonego zbytu zagranicą, po cenach jednak mało korzystnych. Dzięki pomocy rządowej w sfinansowaniu transakcyj eksportowych największe ilości żelaza zostały umieszczone na rynku rosyjskim. Eksport zwiększył się wskutek tego do 418 tys. tonn, czyli osiągnął 182% wywozu z 1929 r.

Silny spadek cen metali pólzslachetnych w Europie dotknął przedewszystkiem hutnictwo cynkowe w Polsce, które dla braku oparcia o własny przemysł przetwórczy zmuszone jest ze względu na niedostateczny zbyt cynku w kraju eksportować ok. 80% swej wytwórczości cynku. Wskutek tego Polska również w ub. r. pozostała największym eksporterem cynku w Europie, utrzymując wywóz na poziomie z 1929 r., t. j. 140 tys. tonn. Wartość tego wywozu zmniejszyła się jednak o 30%. Wytwórczość hut cynkowych była nieco wyższa niż w 1929 r., osiągnęła bowiem w ub. r. 175 tys. tonn cynku wobec 169 tys. tonn. w roku poprzednim. Produkcja ołowiu wzrosła również z 36,5 tys. tonn w 1929 r. do 40 tys. tonn w roku sprawozdawczym przy utrzymaniu eksportu na wysokości przeszło 15 tys. tonn.

Obok hutnictwa zanik ruchu inwestycyjnego odczuł również bardzo dotkliwie przemysł metalowy. Położenie tej gałęzi przemysłowej było jeszcze o tyle trudniejsze, że jednocześnie z kurczeniem się zbytu na rynku krajowym eksport wyrobów metalowych przemysłu przetwórczego, już przedtem niewielki, napotykał na coraz większe trudności w miarę pogarszania się międzynarodowej sytuacji gospodarczej i wzrastającej konkurencji przemysłów zachodniej i środkowej Europy. Ze względu na dogodne warunki kredytowe, udzielane przez dostawców zagranicznych, w licznych działach dała się odczuć konkurencja wyrobów obcych nawet na własnym rynku. Wskutek tego stan zatrudnienia poszczególnych działów przemysłu metalowo-maszynowego utrzy-

mał się przeciętnie o 20% poniżej poziomu z roku poprzedniego. Spadek zatrudnienia nastąpił szczególnie w działach dostarczających maszyn obróbczych dla przemysłu, jak maszyn włókienniczych, obrabiarek do drzewa i metali, a także w fabrykach maszyn rolniczych tak pod wpływem silnego ograniczenia zbytu, jak i wskutek zlej wypłacalności rolnictwa. Niedostatecznie zatrudnione były zakłady, pracujące na potrzeby budownictwa, przemysł elektrotechniczny, wytwórnie środków lokomocji. W nieco lepszych warunkach pracowały niektóre fabryki lokomotyw, które zdołały uzyskać dostawy zagraniczne.

Na niepomyślne położenie przemysłu drzewnego składały się, podobnie jak w poprzednich dwóch latach, dalszy spadek zbytu drzewa w kraju oraz ograniczone możliwości eksportowe materiałów drzewnych na rynki zagraniczne. Niedostateczne zapotrzebowanie drzewa wewnątrz kraju spowodowane było słabym naogół ruchem budowlanym, ograniczeniem wytwórczości fabryk mebli i środków lokomocji oraz zmniejszonymi zakupami innych działów przemysłu. Na zagranicznych rynkach zbytu ciążyła szczególnie silna konkurencja rosyjska, którą eksport drzewa polskiego odczuł zwłaszcza dotkliwie na rynku angielskim a także niemieckim. W rezultacie wartość wywozu materiałów i wyrobów drzewnych z Polski zmniejszyła się w 1930 r. o 28% w porównaniu z rokiem poprzednim, wynosiła bowiem 348 milj. zł. wobec 482 milj. zł. w 1929 r.

Przemysł włókienniczy był tym działem przemysłu przetwórczego, który najwcześniej i najsilniej odczuł skutki pogłębiającej się depresji gospodarczej. Już w końcu 1928 r. zaznaczyły się w tym dziale wytwórczym trudności zbytu, które zaostrzyły się silnie w roku następnym, wywołując poważny spadek zatrudnienia fabryk włókienniczych. Wskutek utrzymania wytwórczości na niskim poziomie również w 1930 r. nadmierne zapasy towarów z lat poprzednich uległy znaczniejszej likwidacji. Pogarszający się jednak w końcu roku zbyt wyrobów nie pozwolił na trwale zwiększenie produkcji, która po przejściowym sezonowym wzroście we wrześniu i październiku, uległa ponownemu ograniczeniu w końcu ub. r. Prócz niedostatecznego zbytu w kraju sytuację przemysłu włókienniczego pogarszał spadek wywozu wyrobów zagranicę, tak ilościowy jak i wartościowy. Ogólny eksport przędzy i wyrobów gotowych osiągnął bowiem w ub. r. 14,2 tys. tonn wartości 167,8 milj. zł. wobec 17,3 tys. tonn i 201,9 milj. zł. w 1929 r.

Podobnie jak przemysł włókienniczy spadek siły nabywczej ludności odczuły dotkliwie przemysł odzieżowy i przemysł skórnicy. Bibl. Jag.

Zalamanie się rentowności produkcji rolniczej odbiło się przedewszystkiem na położeniu przemysłu nawozów sztucznych. Mimo silnego ograniczenia przywozu soli potasowych z zagranicy zbyt nawozów potasowych produkcji krajowej, wskutek silnego spadku sprzedaży w okresie jesiennym, był mniejszy niż w 1929 r. Również zapotrzebowanie nawozów azotowych i fosforowych obniżyło się znacznie poniżej poziomu z poprzedniego roku. Także w innych działach wytwórczości chemicznej zapotrzebowanie wyrobów było mniejsze, m. in. w przemyśle farbiarskim, derywatów węgla, kwasu siarkowego, gumy, środków kosmetycznych i perfumeryjnych, mydła i tłuszczów.

W porównaniu z innymi gałęziami produkcji przemysł papierniczy utrzymał stosunkowo wysoki stan zatrudnienia, pracował jednak w mniej pomyślnych warunkach zbytu aniżeli w roku poprzednim.

Trudności na rynkach pieniężnym i kapitałowym nie pozwoliły również w ub. r. rozwinąć silniejszego ruchu budowlanego. Budownictwo i inwestycje państwowe oraz innych ciał publicznych i instytucyj społecznych, które w poprzednich latach stanowiły lwią część robót budowlanych, uległy w roku sprawozdawczym ze względu na zmniejszające się dochody publiczne silnemu ograniczeniu. Inwestycje budowlane przemysłu wskutek spadku wytwórczości i obrotów oraz wyczerpania rezerw finansowych były również mniejsze. Tak samo prywatne budownictwo mieszkaniowe wobec braku wolnych kapitałów na inwestycje nie wykazało większego natężenia.

W silniejszym natomiast stopniu niż w latach poprzednich finansowały budowę domów mieszkalnych Bank Gospodarstwa Krajowego oraz Zakłady Ubezpieczeń Społecznych. Z Państwowego Funduszu Budowlanego oraz z funduszy własnych przyznał Bank w ub. r. bez uwzględnienia akcji budowlanej ubezpieczalni społecznych pożyczek budowlanych na sumę 145 milj. zł., co pozwoliło na wybudowanie razem 14.028 mieszkań z ogólną ilością 35.176 izb.

Wskutek ograniczonego ruchu budowlanego przemysł mineralny tylko częściowo mógł wykorzystać swą zdolność wytwórczą, nie znajdując dostatecznego zbytu dla swych wyrobów. Produkcja cegły i dachówek zmniejszyła się w porównaniu z rokiem poprzednim prawie o połowę. W związku z zastojem prac meljoracyjnych silnym ograniczeniem uległa również wytwórczość dren. Zbyt cementu w porównaniu z 1929 r. obniżył się w kraju o 14%, zagranicą o 10%. Mało kosztownym był r. ub. również dla hut szklanych.

Ogólna depresja ekonomiczna odbiła się szczególnie na położeniu handlu, powodując wzmożenie się trudności płatniczych, upadłości oraz likwidacji przedsiębiorstw handlowych. Na ogólną sumę 817 upadłości ogłoszonych w ciągu ub. r. na firmy handlowe przypada 566, czyli prawie 70%. Niewątpliwie w pierwszym rzędzie zalamaly się przedsiębiorstwa słabe i nieskonsolidowane, upadek ich jednak pociągnął za sobą trudności finansowe i upadłości również placówek zdrowych i pożyczkowych. W obrocie towarowym nastąpiło silne ścieśnienie kredytu. Stały wzrost transakcyj gotówkowych zaznaczył się bardzo wyraźnie. Suma wystawionych weksli, obliczana przez Instytut Badania Konjunktur na podstawie wpływów z podatku wekslowego, która od chwili wprowadzenia złotego osiągnęła najwyższy poziom w marcu 1929 r. (1.213 milj. zł.), a w grudniu tego roku wynosiła jeszcze 1.014 milj. zł., obniżyła się w grudniu ub. r. do 888 milj. zł., w której to sumie mieszczą się niewątpliwie poważne pozycje weksli prolongacyjnych. Pozatem znacznie skróciły się terminy weksli, w dużym stopniu w wyniku walki bankowości z długimi terminami wekslowymi, a także wskutek ograniczeń terminów weksli portfelowych przez Bank Polski. Obok malejącej siły nabywczej ludności również powyższe ograniczenia kredytowe wpłynęły na skurczenie się obrotów handlowych i obniżenie zysków kupiectwa. Na zmniejszenie się obrotów wskazuje spadek naładunku towarów na kolejach, który w porównaniu z 1929 r. obniżył się o około 16% do przeciętnie 14.924 wagonów dziennie.

Spadek cen towarów, występujący w ciągu ub. r. bardzo silnie w całym świecie, zaznaczył się wyraźnie również w Polsce. Szczególnie wskaźnik cen hurtowych artykułów rolnych, obliczany przez Główny Urząd Statystyczny do podstawy 1927 = 100, obniżył się z 80,2 w grudniu 1929 r. do 63,2 w grudniu ub. r. Wskaźnik dla artykułów przemysłowych spadł w tym samym czasie ze 101,1 do 86,9. Ogólny zaś wskaźnik cen hurtowych wynosił w grudniu ub. r. 76,2 wobec 92,0 przed rokiem. W znacznie mniejszym stopniu obniżył się wskaźnik cen detalicznych, który w Warszawie spadł w ciągu powyższego okresu z 106,3 do 97,6.

Pod wpływem zaostrażającego się kryzysu międzynarodowe obroty handlowe zmniejszyły się znacznie w porównaniu z 1929 r. Spadek wartości wymiany towarowej między ważniejszymi państwami w świecie dochodzi do 20%. Obroty towarowe Polski z zagranicą zmniejszyły się w porównaniu z 1929 r. co do ilości o 14%, co do wartości o 21%. Szczególnie silnie obniżyła się wartość przywozu, który w ub. r. osiągnął 2.246 milj. zł., czyli tylko 72% sumy z 1929 r., głównie wskutek spadku importu środków spożywczych, surowców przemysłowych i wyrobów przemysłowych w dziale przeróbki metali oraz artykułów chemicznych. Suma wywozu zmniejszyła się o niecałe 14% do 2.433 milj. zł., przede wszystkim w grupach produktów spożywczych, materiałów i wyrobów drzewnych, węgla oraz wyrobów włókienniczych. W przeciwieństwie do 1929 r., który przyniósł niedobór bilansu handlowego w wysokości 300 milj. zł., r. ub. został zamknięty nadwyżką wywozu nad przywozem w sumie 187 milj. zł., przyczem wszystkie miesiące roku z wyjątkiem czerwca wykazały saldo dodatnie.

Ponieważ udział transportu morskiego w handlu zagranicznym Polski z roku na rok się zwiększa, ruch portowy w Gdyni mimo spadku obrotów handlowych z zagranicą zwiększył się w ub. r. bardzo znacznie. Ogólny obrót towarowy portu wynosił bowiem 3.628 tys. tonn, czyli był o 22% wyższy niż w 1929 r. Również ruch pasażerski nieco się zwiększył, w roku 1930 bowiem przybyło drogą morską 6.781 pasażerów, wyjechało zaś 17.388 osób wobec 5.683 wzgl. 17.555 pasażerów w roku poprzednim. Tak samo obrót towarowy portu gdańskiego utrzymał się na wysokim poziomie, osiągając 8.217 tys. tonn.

W celu dalszego zacieśnienia stosunków wymiennych z zagranicą zawarto względnie odnowiono w 1930 r. szereg umów handlowych z państwami obcymi. Wymienić tu należy konwencje handlowe i nawigacyjne z Rumunją, Hiszpanją oraz Grecją, protokoły dodatkowe do konwencji handlowych z Jugosławją i Chinami oraz prowizoryczne porozumienie handlowe z Egiptem. Wprowadzenie w życie tymczasowej umowy gospodarczej z Niemcami, podpisanej w początku roku, pozostało dotychczas w zawieszeniu, gdyż nie nastąpiła dotąd ratyfikacja tego traktatu ze strony Niemiec.

Położenie na rynku pracy, uwarunkowane rozmiarami wytwórczości, pogarszało się w miarę słabnięcia działalności gospodarczej, przedewszystkiem w miarę spadku zatrudnienia przemysłu. W okresie ostatnich lat najwyższy stan zatrudnienia w przemyśle osiągnięty został w październiku 1928 r., kiedy liczba robotników zatrudnionych w górnictwie, hutnictwie, przemyśle i na robotach publicznych dochodziła do 950 tysięcy. Liczba ta wahała się w 1929 r. w granicach od 800 do 900 tysięcy. W roku sprawozdawczym najwyższy stan osiągnięty został w październiku (809 tysięcy), najniższy zaś w końcu grudnia (663 tysiące). W porównaniu z 1929 r. nastąpił zatem spadek liczby zatrudnionych robotników przemysłowych przeciętnie o przeszło 100 tysięcy, przypadający głównie na poszczególne gałęzie przemysłu przetwórczego. Wskutek tego stan bezrobocia był w r. ub. przeciętnie wyższy niż w roku poprzednim. Osiągnął on najwyższy poziom w końcu grudnia liczbą 300 tysięcy zarejestrowanych bezrobotnych (przed rokiem 185 tysięcy), najniższy zaś stan w październiku liczbą 165 tysięcy (w 1929 r. we wrześniu 85 tysięcy). Wskutek mało pomyślnej sytuacji na rynku pracy ruch zwykłowy plac, występujący silnie w latach poprzednich, został zahamowany i place w podstawowych gałęziach produkcji pozostały bez zmiany. W końcu ub. r. zaznaczyły się w niektórych działach przemysłu dążenia pracodawców do obniżenia plac w związku z pogorszeniem warunków wytwórczości i zbytu z jednej strony, z drugiej zaś — ze spadkiem kosztów utrzymania.

DZIAŁALNOŚĆ BANKU GOSPODARSTWA KRAJOWEGO W ROKU 1930.

Mimo trwającej w ciągu roku sprawozdawczego depresji gospodarczej rozwój działalności B. G. K. był w r. 1930 o wiele silniejszy niż w roku 1929 i odbiegał niewiele od r. 1928, który uchodził powszechnie za rok dobrej konjunktury.

Suma bilansowa Banku bez inkasa i gwarancji zwiększyła się o zł. 324 milj. do kwoty zł. 2,102 milj., co w porównaniu z sumą bilansową z końca roku 1929 stanowi wzrost o 18,2%. Analogiczny wzrost za r. 1929 wyniósł zaledwie zł. 88 milj., t. j. 5,2% sumy bilansowej z końca 1928 r.

Kapitały własne Banku wzrosły o zł. 7.167 tys., co w całości przypada na rezerwy, ponieważ kapitał zakładowy pozostał niezmienny.

Kapitały obce wykazują poważne zwiększenie. Wprawdzie wkłady łącznie z różnymi saldami kredytowymi nieznacznie spadły, wzrosły wszakże o poważną sumę zł. 92 milj. lokaty Skarbu Państwa, dochodząc w dniu 31. XII 1930 r. do wysokości zł. 509 milj.

Operacje czynne Banku zostały znacznie rozszerzone, z wyjątkiem bowiem kredytów krótkoterminowych, których suma zmniejszyła się ogółem o zł. 9,6 milj., wszystkie inne rodzaje kredytów wykazują wzrost, szczególnie silny w dziale operacyj ze Skarbem Państwa.

Ogólna suma kredytów udzielonych przez Bank wynosiła w dniu 31. XII 1930 r. zł. 1.750 milj., z czego zł. 1.015 milj. przypada na pożyczki gotówkowe, zaś zł. 735 milj. na pożyczki emisyjne. Z końcem roku 1929 wynosiły kredyty ogółem zł. 1.472 milj., w tem zł. 809 milj. gotówkowe, zaś zł. 663 milj. emisyjne.

Z poniżej zamieszczonej tablicy wynika, że stosunek pożyczek gotówkowych do emisyjnych przesunął się nieznacznie na korzyść tych pierwszych, które z końcem roku 1930 stanowią o 3% ogólnej sumy kredytów więcej niż z końcem roku poprzedniego. Przesunięcie to jest jednak czysto formalne, gdyż znaczna część wzrostu kredytów gotówkowych przypada na pożyczki budowlane i pożyczki gotówkowe komunalne, które nadają się do konwersji na pożyczki emisyjne i tylko przejściowo figurują jako gotówkowe.

R o k	Ogólna suma kredytów B. G. K. w milj. zł.	Kredyty gotówkowe w milj. zł.	% sumy ogólnej	Kredyty emisyjne w milj. zł.	% sumy ogólnej
1924	163	96	59	67	41
1925	431	266	62	165	38
1926	646	440	68	206	32
1927	1.027	636	62	391	38
1928	1.331	747	56	584	44
1929	1.472	809	55	663	45
1930	1.750	1.015	58	735	42

Z końcem roku 1929 przeprowadzono podział bilansu B. G. K. na trzy działy: handlowy, emisyjny i operacyj ze Skarbem Państwa. Dla ułatwienia porównań stanu obecnego z latami ubiegłymi prze-

robiono bilanse za lata 1924—1928 według nowego układu i zamieszczono je w końcu niniejszego sprawozdania. Wszelkie zestawienia i tablice zawarte w niniejszem sprawozdaniu opierają się już na tych przerobionych bilansach.

1. DZIAŁ EMISYJNY.

(POŻYCZKI W LISTACH ZASTAWNYCH, OBLIGACJACH KOMUNALNYCH, BANKOWYCH I BUDOWLANYCH).

Mimo nieustępujących, przeciwnie nawet zwiększających się trudności na rynku kapitałów długoterminowych, ogólna wysokość pożyczek emisyjnych, zarówno przyznanych jak i zrealizowanych przez Bank Gospodarstwa Krajowego w ciągu roku 1930, była wyższa od odpowiednich kwot za rok 1929.

Ogółem przyznano bowiem w roku 1930 pożyczek emisyjnych na sumę zł. 108,4 milj. w porównaniu ze zł. 93,7 milj. za rok 1929. Z kwoty zł. 108,4 milj. przypada jednakże na konwersję gotówkowych pożyczek budowlanych na pożyczki emisyjne zł. 78 milj., a na wszystkie inne kategorie pożyczek zł. 30,4 milj. Analogiczne pożyczki za rok 1929 wyniosły zł. 61,2 milj., względnie 32,5 milj. zł.

Jeżeli chodzi o sumy pożyczek emisyjnych zrealizowanych w ciągu roku 1930 to wyniosły one ogółem zł. 93,2 milj., a zatem zaledwie zł. 0,8 milj. więcej niż w roku 1929, w którym kwota ta doszła do zł. 92,4 milj. Stosunek jednakże pożyczek budowlanych konwersyjnych do innych kategorii pożyczek emisyjnych przedstawiał się w roku 1930 odwrotnie niż w roku poprzednim. Podczas gdy bowiem w roku 1930 te pierwsze stanowiły znaczną większość, a mianowicie zł. 60 milj. w porównaniu ze zł. 33,2 milj., przypadających na wszystkie inne kategorie pożyczek emisyjnych, wynosiły analogiczne kwoty za rok 1929 zł. 38,1 milj., względnie zł. 54,3 milj.

Z liczb powyższych wynika, że działalność emisyjna B. G. K. przewyższyła w roku 1930 nieznacznie wyniki za rok 1929 jedynie dzięki wzmoczonej konwersji pożyczek budowlanych. W innych natomiast kierunkach teź działalność daje się zauważyć stosunkowo znaczne zmniejszenie, z jednym wyjątkiem pożyczek przemysłowych w obligacjach bankowych. I tak pożyczek w obligacjach komunalnych zrealizowano w roku 1930 zł. 19,9 milj., a zatem zł. 25,8 milj. mniej niż w roku poprzednim. Pożyczki hipoteczne ziemskie i miejskie wyniosły zł. 6,0 milj. wobec zł. 8,6 milj. w roku 1929. Natomiast na pożyczki w obligacjach bankowych przypada w roku 1930 zł. 7,3 milj., podczas gdy w roku 1929 wogóle ich nie realizowano.

Ogólny stan emisyj B. G. K. podniósł się w ciągu roku 1930 ze zł. 631,2 milj. na zł. 704,5 milj., t. j. o zł. 73,3 milj. wobec zł. 80 milj. w roku poprzednim. Pożyczki emisyjne b. Polskiego Banku Krajowego uległy w ciągu roku 1930 dalszej stopniowej likwidacji o zł. 1,0 milj. do kwoty zł. 30,9 milj.

Mimo dość znacznego wzrostu emisyj B. G. K. stan portfeli papierów procentowych własnej emisji zmniejszył się o zł. 4.631 tys., wynosząc w dniu 31. XII. 1930 r. zł. 70.643 tys. w porównaniu ze zł. 75.274 tys. z końca roku poprzedniego. Oznacza to, że mimo zaznaczonych na samym początku trudności, zdolano uplasować nie tylko całą emisję roku 1930, lecz także część portfela pozostałego z poprzedniego okresu bilansowego. Większość nowych emisyj uplasowano w kraju. Największym nabywcą było w roku 1930 Ministerstwo Skarbu, przeznaczając poważne kwoty na zakup listów zastawnych i obligacyj, pochodzących z konwersji pożyczek budowlanych, a to celem wydatniejszego zasilenia Państwowego Funduszu Budowlanego, którego działalność skutkiem tego znacznie się ożywiła. Tak jak i w poprzednich latach większe partie papierów emisyjnych B. G. K. nabyły Zakłady Ubezpieczeń, Bank Polski, oraz P. K. O.

STAN EMISJI LISTÓW

(w z l o

D A T A :	Listy zastawne:		Obligacje ko	
	8% I. em. w zł. w zł. dawn. parytetu	7% II, III, IV i V em. w zł. w zł. obecnego parytetu	8% I em. w zł. w zł. dawnego parytetu	7% II i III em. w zł. w zł. obecnego parytetu
31. XII. 1924 r.	—	—	25.000.000,—	—
31. XII. 1925 r.	1.882.025,—	—	43.411.158,—	—
31. XII. 1926 r.	12.994.369,99	—	47.434.360,70	—
31. XII. 1927 r.	58.857.712,—	798.000	83.765.376,—	106.294.800,—
31. XII. 1928 r.	62.230.804,—	28.795.852	81.613.312,—	209.284.800,—
31. XII. 1929 r.	62.197.780,—	70.497.456	79.302.148,—	246.809.334,—
31. I. 1930 r.	61.653.572,—	71.816.220	79.302.148,—	247.346.834,—
28. II. „ „	61.653.572,—	76.926.020	79.302.148,—	249.921.834,—
31. III. „ „	61.653.572,—	80.570.720	79.302.148,—	249.959.334,—
30. IV. „ „	61.653.572,—	85.062.920	78.069.768,—	250.839.464,—
31. V. „ „	61.653.572,—	91.238.720	78.069.768,—	255.089.464,—
30. VI. „ „	61.653.572,—	96.034.220	78.069.768,—	258.089.464,—
31. VII. „ „	61.031.534,—	99.166.090	78.069.768,—	258.089.464,—
31. VIII. „ „	61.031.534,—	103.047.290	78.069.768,—	258.504.464,—
30. IX. „ „	61.031.534,—	108.156.490	78.069.768,—	259.997.964,—
31. X. „ „	61.031.534,—	114.426.490	7.785.960,—	259.362.640,77
30. XI. „ „	61.031.534,—	119.809.240	76.785.960,—	260.400.140,77
31. XII. „ „	61.031.534,—	125.978.390	76.785.960,—	261.902.140,77

ZASTAWNYCH I OBLIGACYJ.

t y c. h)

m un a l n e :		Obligacje bankowe 7½% w zł. w zł. obecnego parytetu	Obligacje budowlane 8% I i II emisji w zł. w zł. obecnego parytetu	R a z e m	Emisje b. Pol. Banku Krajowego 4% i 4½% list. zast. 4% i 4½% obl. kom. i 4% obl. kol. w zł. ob. par.	Ogólny stan emisji:
8% w dol. Stanów Zjedn.	7% w dol. Stanów Zjedn.					
—	—	—	—	25.000.000,—	42.040.514,17	67.040.514,17
79.340.250	—	—	—	124.633.433,—	40.376.043,33	165.009.476,33
109.449.000	—	—	—	169.877.730,69	36.228.588,84	206.106.319,53
104.961.600	—	2.565.000	—	357.242.488,—	34.056.539,72	391.299.027,72
102.635.796	41.895.800	24.531.900	190.800	551.179.064,—	32.596.323,44	583.775.387,44
99.667.434	45.826.874	23.010.894	3.857.200	631.169.120,—	31.877.242,04	663.046.362,04
98.410.560	45.826.874	23.010.894	3.797.100	631.164.202,—	31.558.483,64	662.722.685,64
98.410.560	45.826.874	23.010.894	4.319.600	639.371.502,—	31.558.483,64	670.929.985,64
98.410.560	45.826.874	23.010.894	4.528.000	643.262.102,—	31.558.483,64	674.820.585,64
98.098.570	45.568.368	29.217.016	4.867.300	653.376.978,—	31.386.005,41	684.762.983,41
98.098.570	45.568.368	29.217.016	5.779.600	664.715.078,—	31.386.005,41	696.101.083,41
98.098.570	45.568.368	29.217.016	6.559.300	673.290.278,—	31.386.005,41	704.676.283,41
96.788.212	45.568.368	29.617.016	6.796.000	675.126.452,—	31.096.566,23	706.223.018,23
96.788.212	45.568.368	29.617.016	7.254.100	679.880.752,—	31.096.566,23	710.977.318,23
96.788.212	45.568.368	29.617.016	8.305.300	687.534.652,—	31.096.566,23	718.631.218,23
96.467.308	45.300.943	25.159.730	9.405.900	687.940.510,77	30.920.077,13	718.860.587,90
96.467.308	45.300.943	25.159.730	10.540.800	695.495.710,77	30.920.077,13	726.415.787,90
96.467.303	45.300.943	25.159.730	11.834.300	704.460.310,77	30.920.077,13	735.380.387,90

POŻYCZKI W LISTACH ZASTA

udzielone przez Bank Gospodarstwa Krajowego do 31

(w z ł o

	1 9 2 4 r.		1 9 2 5 r.			1 9 2 6 r.		
	ilość	suma	ilość	suma	%	ilość	suma	%
Skarb Państwa**)	1	43.000.000	—	—	—	—	—	—
Powiaty	—	—	1	1.186.800	1,3	3	2.597.200	6,7
Miasta	—	—	5	88.310.596	96,5	8	24.909.100	64,7
Gminy wiejskie	—	—	—	—	—	—	—	—
Inne związki komunalne	—	—	—	—	—	—	—	—
Majątki ziemskie	—	—	1	137.600	0,2	56	5.562.480	14,4
Nieruchomości miejskie	—	—	45	1.827.930	2,0	73	5.468.912	14,2
a) zwykle	—	—	—	—	—	29	4.276.780	11,1
b) konwersja poż. bud.***)	—	—	45	1.827.930	2,0	44	1.192.132	3,1
Przemysł	—	—	—	—	—	—	—	—
O g ó ł e m	1	43.000.000	52	91.462.926	100	140	38.537.692	100

*) Pożyczki w 8% listach zast. w zł. w zł. dawnego przeliczone według kursów:

1 zł. w zł. dawny =

1 dol. Stanów Zjedn. =

***) Pożyczki na powiększenie kapitału zakładowego z dnia 3-go grudnia 1930 r. Skarb Państwa pożyczek budowlanych wydanych z własnych funduszy Banku.

****) Cyfra powyższa obejmuje pożyczki wydane przez

WNYCH I OBLIGACJACH*)

grudnia 1930 roku z podziałem na kategorie kredytobiorców.

t y c h)

ilość	1 9 2 7 r.			1 9 2 8 r.			1 9 2 9 r.			1 9 3 0 r.			R a z e m		
	ilość	suma	%	ilość	suma	%	ilość	suma	%	ilość	suma	%	ilość	suma	%
1	103.200.000	53,1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	146.200.000	19,4
50	12.573.640	6,4	105	29.597.050	14,7	19	3.442.000	3,7	4	825.000	0,9	182	50.221.690	6,7	
71	27.041.840	13,9	134	103.194.950	51,1	38	39.836.930	43,1	37	15.857.000	17,0	293	299.150.416	39,6	
9	407.640	0,2	13	481.000	0,2	12	425.000	0,5	1	35.000	0,0	35	1.348.640	0,2	
4	1.214.400	0,6	11	12.446.000	6,2	1	2.000.000	2,2	2	3.206.000	3,4	18	18.866.400	2,5	
177	25.784.880	13,3	114	19.077.440	9,5	23	4.356.800	4,7	8	2.478.800	2,7	379	57.398.000	7,6	
221	21.691.340	11,2	279	14.864.324	7,4	989	42.337.700	45,8	1610	63.540.300	68,2	3217	149.730.506	19,8	
221	21.691.340	11,2	220	11.976.524	5,9	68	4.226.400	4,6	88	3.503.100	3,8	626	45.674.144	6,0	
—	—	—	59	2.887.800	1,5	921	38.111.300	41,2	1523	60.037.200	64,4	2591	104.056.362	13,8	
1	2.565.000	1,3	14	22.112.800	10,9	—	—	—	2	7.260.000	7,8	17	31.937.800	4,2	
534	194.478.740	100	670	201.773.564	100	1082	92.398.430	100	1664	93.202.100	100	4143	754.853.452	100	

paritetu, oraz w 8% oblig. komun. w zł. w zł. dawnego paritetu, względnie dolarach Stan. Zjedn.

1,72 zł. w zł. obecnych

8,914 zł. w zł. obecnych

Banku Gospodarstwa Krajowego; zaznaczyć należy, że zgodnie z rozporządzeniem Prezydenta R. P. czek emisyjnych w Banku Gospodarstwa Krajowego zaciągac nie może.

czek budowlanych wydanych z własnych funduszy Banku.

B. G. K. bez amortyzacji (— 50.393.141,23) i bez pożyczek b. Pol. Banku Krajowego (+ 30.920.077,13).

Z transakcyj zagranicznych należałoby wymienić, jeżeli pominiemy szereg drobnych sprzedaży, fakt wprowadzenia emisji B. G. K. na rynek francuski, na którym ulokowano za pośrednictwem „Société Centrale des Banques de Province” pierwszą transzę 7% obligacji komunalnych w wysokości 25 milj. fr.fr. nom. wartości.

Wypada tutaj podnieść, że B. G. K. dostosowuje w coraz wyższym stopniu system swoich emisji do potrzeb rynków zagranicznych. Jeszcze przed rokiem 1930 wprowadzono serje emisji opiewających na okrągłe sumy w walutach obcych: dolarach St. Zj., funtach sterling., frankach szwajcarskich i francuskich w zlocie. W roku 1930 wprowadzono doniosłą zmianę przez zastosowanie typu emisji zamkniętych, wypuszczanych na okrągłe, zgóry oznaczone sumy i posiadających specjalną masę zabezpieczeniową w miejsce dotychczasowego systemu, polegającego na nieograniczonym narastaniu emisji w miarę wydawania pożyczek.

Rozporządzenie Prezydenta R. P. z 3-go grudnia 1930 roku, omówione szczegółowiej na str. 55 wprowadza w statucie B. G. K. szereg zmian i uzupełnień, upraszczających i wzmacniających egzekucję należności ratalnych z pożyczek emisyjnych B. G. K., co oznacza jednocześnie dalsze zwiększenie pewności, jaką przedstawia lokata kapitałów w papierach emitowanych przez B. G. K.

W roku 1930 wprowadzono na giełdę warszawską 8% obligacje budowlane, oraz na giełdę paryską francuską transzę 7% obligacji komunalnych. Kurs 7% i 8% papierów emisji B. G. K. na giełdzie warszawskiej utrzymał się na poziomie z roku poprzedniego; 8% papiery notowano po 94%, 7%-owe zaś po 83,25%. Kurs 7% obligacji komunalnych notowanych w Paryżu wahał się w granicach 860—920 za tysiąc fr. fr.

Tablice na str. 22—26 przedstawiają: stan emisji listów zastawnych i obligacji B. G. K. według poszczególnych miesięcy roku sprawozdawczego, następnie podział pożyczek w listach zastawnych i obligacjach, wypłaconych w poszczególnych latach, na kategorie kredytobiorców, a wreszcie podział pożyczek emisyjnych na grupy województw.

A) POŻYCZKI W OBLIGACJACH KOMUNALNYCH.

Wobec szczupłości środków, jakie B. G. K. mógł przeznaczyć na pożyczki w obligacjach komunalnych, działalność ta uległa w roku 1930 dalszemu zacieśnieniu i była znacznie mniejsza aniżeli w roku 1929, nie mówiąc już o latach poprzednich.

Wysokość najpilniejszych kredytów potrzebnych samorządom określona została przez Min. Spraw Wewnętrznych w wykazie przeslanym Bankowi w dniu 22. V. 1930 r. na sumę zł. 21.117 tys., z tego:

1) na wykończenie inwestycji rozpoczętych oraz konwersję krótkoterminowych zobowiązań z tytułu części wykonanych już robót	zł. 9.181 tys.
2) na konwersję zobowiązań z tytułu już wykończonych inwestycji	zł. 4.540 tys.
3) na nowe inwestycje	zł. 7.396 tys.

Bank zaspokoił powyższe zapotrzebowanie kredytowe samorządów tylko częściowo, przyznając pożyczki w wysokości zł. 6.900 tys., z tego:

1) na wykończenie inwestycji rozpoczętych	zł. 3.325 tys.,
t. j. 36% zapotrzebowania,	

- 2) na konwersję krótkoterminowych zobowiązań z tytułu już wykończonych inwestycji zł. 3.230 tys.,
t. j. około 72% zapotrzebowania,
3) na nowe inwestycje zł. 345 tys.,
t. j. około 5% zapotrzebowania.

Poza tem ze specjalnych lokat przyznał B. G. K. m. Gdyni zł. 3,090.000,— na cele rozbudowy miasta, m. Warszawie zł. 3,650.000,— na roboty kanalizacyjne i wodociągowe, oraz zł. 3,369.600,— samorządom uwzględnionym w wykazie zapotrzebowań kredytowych Min. Spraw Wewnętrznych z roku 1929.

Ogółem przyznał Bank w roku 1930 pożyczek w obligacjach komunalnych na zł. 17.009.600,—, zrealizował natomiast pożyczek na kwotę zł. 19,9 milj., co stanowi 43,5% pożyczek zrealizowanych w roku 1929 (zł. 45,7 milj.), zaś 5,4% ogólnej sumy pożyczek w obligacjach komunalnych, zrealizowanych po koniec 1930 roku (zł. 369,6 milj.), poza pożyczkami udzielonemi Skarbowi Państwa na powiększenie kapitału zakładowego B. G. K. Pożyczki w obligacjach komunalnych zrealizowane w roku 1930 stanowią 21,3% ogółu pożyczek emisyjnych zrealizowanych w tymże roku.

Należy tutaj dodać, że B. G. K. udziela również samorządom pożyczek gotówkowych, przeznaczonych w zasadzie do konwersji na pożyczki emisyjne. Stanowią one w ten sposób już gotową podstawę dla przyszłych emisji obligacji komunalnych B. G. K., skoro tylko znajdzie się dogodna sposobność dla ich uplasowania.

Pożyczki te, figurujące w dziale handlowym, wynoszą z końcem roku sprawozdawczego zł. 50.628 tys.

a) Pożyczki dla samorządów powiatowych.

Przyznano do dnia 31. XII. 1929 roku	190	poż. na sumę zł.	53.046.042,—	
„ w ciągu 1930 roku	7	„ „ „ „	1.305.000,—	
Przyznano do dnia 31. XII. 1930 roku	197	poż. na sumę zł.	54.351.042,—	
Anulowano do dnia 31. XII. 1930 roku	11	poż. na sumę zł.	3.599.352,—	
Zrealizowano do dnia 31. XII. 1930 roku	182	„ „ „ „	50.221.690,—	
z czego w roku 1930	4	„ „ „ „		zł. 825.000,—
Pozostaje do zrealizowania w roku 1931	4	„ „ „ „	530.000,—	

Podział zrealizowanych pożyczek dla samorządów powiatowych w obl. komunalnych.

(w złotych)

Województwa:	D o d n i a 31 g r u d n i a 1930 r.									D o d n. 31. XII. 1929 r.		
	O g ó ł e m			w 8% obl. kom. I emisji		w 7% obl. komunal.		w 7% obl. kom. dol.		ilość	suma	%
	ilość	suma	%	ilość	suma	ilość	suma	ilość	suma			
Centralne	114	34.940.670	69,6	36	13.090.920	52	13.158.600	26	8.691.150	110	34.115.670	69,0
Wschodnie	31	7.643.770	15,2	5	1.032.000	8	1.218.800	18	5.392.970	31	7.643.770	15,5
Zachodnie	11	2.809.560	5,6	1	430.000	9	2.023.000	1	356.560	11	2.809.560	5,7
Południowe	26	4.827.690	9,6	5	526.320	14	2.474.000	7	1.827.370	26	4.827.690	9,8
Razem	182	50.221.690	100,0	47	15.079.240	83	18.874.400	52	16.268.050	178	49.396.690	100,0

B. G. K. przyznał w roku 1930 samorządom powiatowym 7 nowych pożyczek na sumę zł. 1,305.000,— zł. w zł., wypłacił 4 pożyczki na sumę 825.000,— zł. w zł. Do zrealizowania w roku 1931

pozostają 4 pożyczki na sumę 530.000,— zł. w zł. W roku 1930 nie anulowano żadnej pożyczki, tak że cała kwota anulowanych pożyczek w wys. 3,599,352,— zł. w zł. odnosi się do poprzednich okresów.

Pożyczki przyznał Bank samorządom powiatowym na budowę dróg, rozbudowę sieci elektrycznej oraz spłatę krótkoterminowych zobowiązań, powstałych z tytułu rozbudowy elektrowni i kolejki wąskotorowej.

b) Pożyczki dla samorządów miejskich.

Przyznano do dnia 31. XII. 1929 roku	303	poż. na sumę zł.	294.162.366,—	
„ w ciągu roku 1930	47	„ „ „ „	15.438.600,—	
<hr/>				
Przyznano do dnia 31. XII. 1930 roku	350	poż. na sumę zł.	309.600.966,—	
Anulowano do dnia 31. XII. 1930 roku	30	„ „ „ „	5.765.950,—	
z czego w roku 1930	5	„ „ „ „		zł. 879.000,—
Zrealizowano do dnia 31. XII. 1930 roku	293	„ „ „ „	299.150.416,—	
z czego w roku 1930	37	„ „ „ „		zł. 15.857.000,—
Pozostaje do zrealizowania w r. 1931	27	„ „ „ „	4.684.600,—	

Podział zrealizowanych pożyczek dla samorządów miejskich w obl. komunalnych.

(w złotych)

ojewódz-twa:	D o d n i a 3 1 g r u d n i a 1 9 3 0 r.								D o d n. 31. XII. 1929 r.					
	O g ó ł e m			w 8% obl. komun.		w 7% obl. komun.		w 8% obl. kom. dol.		w 7% obl. kom. dol.		ilość	suma	%
	ilość	suma	%	ilość	suma	ilość	suma	ilość	suma	ilość	suma			
atralne	154	225.585.626	75,4	42	14.878.000	94	93.408.300	9	110.034.416	9	7.264.910	136	218.375.626	77,1
schodnie	35	10.973.660	3,7	8	2.528.400	25	6.305.900	—	—	2	2.139.360	26	9.250.160	3,3
chodnie	49	36.534.400	12,2	9	9.786.800	34	20.507.800	1	1.069.680	5	5.170.120	47	31.284.400	11,0
udniowe	55	26.056.730	8,7	6	1.035.440	38	18.469.500	—	—	11	6.551.790	47	24.383.230	8,6
zem	293	299.150.416	100,0	65	28.228.640	191	138.691.500	10	111.104.096	27	21.126.180	256	283.293.416	100,0

Samorządom miejskim przyznał Bank w roku sprawozdawczym 47 pożyczek na sumę zł. 15,438.600,— zł. w zł., t. j. o blisko 5 milj. więcej niż w roku 1929. Jednakże zrealizowane pożyczki wyniosły w roku 1930 o wiele mniej niż w roku 1929, a mianowicie 37 pożyczek na sumę 15.857.000,— wobec 38 pożyczek na sumę 39,836,930,— zł. w zł. W ciągu roku 1930 anulował Bank 5 pożyczek na 879.000,— zł. w zł. Pozostało do zrealizowania w 1931 roku 27 pożyczek na sumę 4.684.600,— zł. w zł.

Bank przyznał w roku 1930 samorządom miejskim kredyty na następujące cele:

a) na wykończenie elektrowni, rzeźni, hal targowych, targowisk, na wodociągi i kanalizację w łącznej sumie 10.690 tys. zł. w zł. W sumie tej mieszczą się następujące większe pożyczki: dla m. Warszawy 3.650 tys. zł. w zł. na wodociągi i kanalizację, dla m. Gdyni 3.090 tys. zł. w zł. na rozbudowę miasta, dla m. Wilna 1.100 tys. zł. w zł. na roboty kanalizacyjne i wodociągowe, dla m. Pabjanic 360 tys. zł. w zł. na dokończenie budowy rzeźni, dla m. Tarnowa 250 tys. zł. w zł. na dalszą budowę rzeźni;

b) na konwersję zobowiązań zaciągniętych na wykonanie rentujących się inwestycji, jak n.p. budowa elektrowni, rzeźni, wodociągów, hal targowych w łącznej sumie 4,748,600,— zł. w zł. Z sumy tej większe pożyczki otrzymały miasta: Będzin 250 tys. zł. w zł., Zakopane 375 tys. zł. w zł., Boryslaw 625 tys. zł. w zł., Siedlce 1.060 tys. zł. w zł., Kolo 200 tys. zł. w zł., Kowel 290 tys. zł. w zł., Łowicz 250 tys. zł. w zł., Grudziądz 166 tys. zł. w zł., Krzemieniec 160 tys. zł. w zł., Lida 125 tys. zł. w zł., Tomaszów Lubelski 100 tys. zł. w zł.

Ponadto ze specjalnych funduszków, uzyskanych ze sprzedaży obligacji, udzielił Bank w roku 1930 gminie m. Gdyni na rozbudowę miasta pożyczkę gotówkową w wysokości 4.750 tys. zł. w zł., przeznaczoną w przyszłości do skonwertowania na pożyczkę w obligacjach komunalnych.

c) *Pożyczki dla gmin wiejskich.*

Przyznano do dnia 31. XII. 1929 roku	49	poż. na sumę zł.	1.628.140,—
„ w ciągu roku 1930	2	„ „ „ „	60.000,—
Przyznano do dnia 31. XII. 1930 r.	51	poż. na sumę zł.	1.688.140,—

z tego:

Anulowano do dnia 31. XII. 1930 roku	15	„ „ „ „	314.500,—
Zrealizowano do dnia 31. XII. 1930 roku	35	„ „ „ „	1.348.640,—
z czego w roku 1930	1	„ „ „ „	zł. 35.000,—
Pozostaje do zrealizowania w roku 1931	1	„ „ „ „	25.000,—

Podział zrealizowanych pożyczek dla gmin wiejskich w obligacjach komunalnych.

(w złotych)

Województwa:	D o d n i a 31 g r u d n i a 1930 r.							D o d n i a 31. XII. 1929 r.		
	O g ó l e m			w 8% oblig. kom.		w 7% oblig. kom.		ilość	suma	%
	ilość	suma	%	ilość	suma	ilość	suma			
Centralne	9	435.040	32,3	4	132.440	5	302.600	9	435.040	33,1
Wschodnie	11	463.000	34,3	—	—	11	463.000	11	463.000	35,3
Zachodnie	3	117.200	8,7	1	17.200	2	100.000	3	117.200	8,9
Południowe	12	333.400	24,7	3	120.400	9	213.000	11	298.400	22,7
Razem	35	1.348.640	100,0	8	270.040	27	1.078.600	34	1.313.640	100,0

Bank przyznał w roku 1930 gminom wiejskim 2 pożyczki na sumę 60.000,— zł. w zł., zrealizował 1 pożyczkę na 35.000,— zł. w zł. Nie anulowano w ciągu roku 1930 żadnej pożyczki i pozostała do zrealizowania na 1931 r. 1 pożyczka na 25.000,— zł. w zł. W roku 1929 przyznał Bank 3 pożyczki na sumę 42.000,— zł. w zł., zrealizował 12 pożyczek na sumę 425.000,— zł. w zł.

Pożyczki przyznane w roku 1930 przeznaczone były na budowę rzeźni i dokończenie hal targowych.

d) Pożyczki dla innych samorządów i instytucji prawno-publicznych.

Przyznano do dnia 31. XII. 1929 roku	20	poż. na sumę zł.	21.113.400,—	
„ w ciągu 1930 roku	1	„ „ „ „	206.000,—	
Przyznano do dnia 31. XII. 1930 roku	21	poż. na sumę zł.	21.319.400,—	
z tego:				
Anulowano do dnia 31. XII. 1930 roku	2	„ „ „ „	453.000,—	
Zrealizowano do dnia 31. XII. 1930 roku	18	„ „ „ „	18.866.400,—	
z czego w roku 1930	2	„ „ „ „		zł. 3.206.000,—
Pozostaje do zrealizowania w r. 1931	1	„ „ „ „	2.000.000,—	

Podział zrealizowanych pożyczek dla innych samorządów i instytucji prawno-publicznych w obliczeniach komunalnych.

(w złotych)

Województwa:	D o d n i a 3 1 . g r u d n i a 1 9 3 0 r.									do dnia 31.XII. 1929 r.		
	O g ó l e m			w 8% oblig. komun.		w 7% oblig. komun.		w 7% oblig. komun. doł.		ilość	suma	%
	ilość	suma	%	ilość	suma	ilość	suma	ilość	suma			
Centralne	5	2.056.000	10,9	—	—	5	2.056.000	—	—	4	1.850.000	11,8
Wschodnie	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Zachodnie	9	16.650.000	88,3	1	344.000	5	7.392.000	3	8.914.000	8	13.650.000	87,2
Południowe	4	160.400	0,8	2	120.400	2	40.000	—	—	4	160.400	1,0
Razem	18	18.866.400	100,0	3	464.400	12	9.488.000	3	8.914.000	16	15.660.400	100,0

Jeżeli chodzi o pożyczki dla instytucji prawno-publicznych przyznał B. G. K. w ciągu 1930 roku tylko 1 pożyczkę w wysokości 206 tys. zł. w zł. Międzykomunalnemu Związkowi dla utrzymania szpitala psychiatrycznego w Chelmie (woj. lubelskie).

Oprócz powyższej pożyczki zrealizował B. G. K. pożyczkę w wysokości 3 milj. zł. w zł., przyznaną jeszcze w roku 1929 Pomorskiemu Wojewódzkiemu Związkowi Komunalnemu w Toruniu na budowę Zakładu Wodno-Elektrycznego w Żurze. Pozostała do zrealizowania w roku 1931 jedna pożyczka w wysokości 2 milj. zł. w zł. Na jej poczet wypłacił B. G. K. Pomorskiemu Wojewódzkiemu Związkowi Komunalnemu w Toruniu krótkoterminową pożyczkę gotówkową w wysokości zł. 1.600 tys. Tenże Związek otrzymał w roku 1930 dalszych zł. 5.170 tys. gotówkowej pożyczki, która zostanie skonwertowana na kredyt długoterminowy w roku 1931.

B) POŻYCZKI W LISTACH ZASTAWNYCH NA MAJĄTKI ZIEMSKIE I NIERUCHOMOŚCI MIEJSKIE.

W roku 1930 przyznał Bank pożyczek w listach zastawnych na majątki ziemskie i nieruchomości miejskie na sumę przeszło 11½ milj. wobec 7 milj. w roku 1929. Suma pożyczek zrealizowanych w roku 1930 wyniosła 5,981.900,— zł. w zł. wobec 8.583.280,— zł. w zł. w roku 1929.

Z ogólnej sumy pożyczek emisyjnych zrealizowanych przez B. G. K. w ciągu roku 1930 wypada na pożyczki ziemskie 2,7% wobec 5% w roku 1929, na pożyczki miejskie 3,8% wobec 5% w roku 1929.

Podział terytorjalny pożyczek hipotecznych ziemskich i miejskich podają następujące tablice:

a) Pożyczki na majątki ziemskie.

Przyznano do dnia 31. XII. 1929 roku	594	poż. na sumę zł.	94.950.220,—	
„ w ciągu 1930 roku	26	„ „ „ „	5.384.800,—	
Przyznano do dnia 31. XII. 1930 roku	620	poż. na sumę zł.	100.335.020,—	
z tego:				
Anulowano do dnia 31. XII. 1930 roku	217	„ „ „ „	38.039.220,—	
z czego w 1930 roku	5	„ „ „ „		zł. 1.190.000,—
Zrealizowano do dnia 31. XII. 1930 roku	379	„ „ „ „	57.398.000,—	
z czego w 1930 roku	8	„ „ „ „		zł. 2.478.800,—
Pozostaje do zrealizowania w 1931 roku	24	„ „ „ „	4.897.800,—	

Podział zrealizowanych pożyczek na hipoteki ziemskie w listach zastawnych.

(w złotych)

Województwa:	D o d n i a 3 1 g r u d n i a 1 9 3 0 r.							D o d n i a 3 1 . X I I . 1 9 2 9 r.		
	O g ó l n e m:			w 8% list. zast.		w 7% list. zast.		ilość	suma	%
	ilość	suma	%	ilość	suma	ilość	suma			
Centralne	210	29.353.440	51,1	139	17.745.240	71	11.608.200	208	28.863.440	52,6
Wschodnie	63	7.616.160	13,3	36	4.752.360	27	2.863.800	62	7.597.360	13,8
Zachodnie	55	12.609.160	22,0	35	7.039.960	20	5.569.200	50	10.639.160	19,4
Południowe	51	7.819.240	13,6	35	4.957.040	16	2.862.200	51	7.819.240	14,2
Razem	379	57.398.000	100,0	245	34.494.600	134	22.903.400	371	54.919.200	100,0

b) Pożyczki na nieruchomości miejskie.

Przyznano do dnia 31. XII. 1929 roku	1.036	poż. na sumę zł.	80.739.272,—	
„ w ciągu 1930 roku	151	„ „ „ „	6.179.900,—	
Przyznano do dnia 31. XII. 1930 roku	1.187	poż. na sumę zł.	86.919.172,—	
z tego:				
Anulowano do dnia 31. XII. 1930 roku	372	„ „ „ „	34.015.466,—	
z czego w roku 1930	24	„ „ „ „		zł. 1.774.600,—
Zrealizowano do dnia 31. XII. 1930 roku	715	„ „ „ „	48.694.206,—	
z czego w roku 1930	88	„ „ „ „		zł. 3.503.100,—
Pozostaje do zrealizowania w 1931 r.	100	„ „ „ „	4.209.500,—	

Podział zrealizowanych pożyczek na hipoteki miejskie w listach zastawnych.

(w złotych)

Województwa:	D o d n i a 3 1 g r u d n i a 1 9 3 0 r.							D o d n i a 3 1 . X I I . 1 9 2 9 r.		
	O g ó l n e m:			w 8% list. zast.		w 7% list. zast.		ilość	suma	%
	ilość	suma	%	ilość	suma	ilość	suma			
Centralne	230	24.105.060	49,5	129	16.263.460	101	7.841.600	204	22.943.760	50,8
Wschodnie	41	3.222.340	6,6	24	2.553.340	17	669.000	40	3.200.340	7,1
Zachodnie	200	9.642.624	19,8	64	4.982.324	136	4.660.300	157	8.084.624	17,9
Południowe	244	11.724.182	24,1	132	7.639.982	112	4.084.200	226	10.962.382	24,2
Razem	715	48.694.206	100,0	349	31.439.106	366	17.255.100	627	45.191.106	100,0

C) POŻYCZKI W LISTACH ZASTAWNYCH I OBLIGACJACH BUDOWLANYCH NA KONWERSJĘ GOTÓWKOWYCH KREDYTÓW BUDOWLANYCH.

Konwersja kredytów gotówkowych budowlanych na pożyczki emisyjne, opierająca się na przepisach rozporządzenia Prezydenta Rzplitej z dnia 22/IV. 1927 r. o rozbudowie miast (Dz. U. R. P. Nr. 42. 1927, poz. 372) i rozporządzenia wykonawczego z dnia 3. XI. 1927 r. (Dz. U. R. P. Nr. 106. 1927, poz. 913) wykazała w ciągu 1930 r. dalszy znaczny wzrost.

Nadesłano do konwersji spraw do dnia 31. XII. 1930 na sumę zł.	225.981.308,—		
w tem w roku 1930 „ „ „ „	84.793.589,—		
Przyznano do dnia 31. XII. 1929 roku	2.552 poz. na sumę zł.	115.347.700,—	
w ciągu roku 1930	1.680 „ „ „ „	78.045.500,—	
Przyznano do dnia 31. XII. 1930 roku	4.232 poz. na sumę zł.	193.393.200,—	
z tego:			
Zrealizowano do dnia 31. XII. 1930 roku	2.502 „ „ „ „	101.036.300,—	
z czego w roku 1930	1.522 „ „ „ „		zł. 60.037.200,—
Pozostaje do zrealizowania w 1931 r.	1.730 „ „ „ „	92.356.900,—	

Podział skonwertowanych pożyczek budowlanych w listach zastawnych i obligacjach budowlanych.
(w złotych)

Województwa:	Do dnia 31 grudnia 1930 r.						Do dnia 31. XII. 1929 r.			
	O g ó ł e m			w 7% list. zast.		w 8% oblig. bud.		ilość	suma	%
	ilość	suma	%	ilość	suma	ilość	suma			
Centralne	1.601	74.043.300	73,3	1.274	64.286.500	327	9.756.800	814	35.033.100	85,4
Wschodnie	74	1.937.800	1,9	67	1.860.100	7	77.700	22	762.500	1,9
Zachodnie	198	7.150.600	7,1	168	6.496.800	30	653.800	51	1.485.500	3,6
Południowe.	629	17.904.600	17,7	567	16.249.300	62	1.655.300	93	3.718.000	9,1
Razem	2.502	101.036.300	100,0	2.076	88.892.700	426	12.143.600	980	40.999.100	100,0

Zarówno przyznane jak i zrealizowane w ciągu 1930 roku pożyczki emisyjne na konwersję kredytów gotówkowych budowlanych przewyższyły znacznie odpowiednie kwoty za r. 1929. I tak przyznano 1.680 pożyczek na sumę 78,045,500,—zł. w zł. wobec 1.839 pożyczek na sumę 61,232,000,—zł. w zł. w roku 1929. Zrealizowano 1.522 pożyczek na sumę 60,037,200,—zł. w zł. wobec 921 pożyczek na sumę 38,111,300,—zł. w zł. w roku poprzednim. Stosunkowo znaczna ilość pożyczek (1,730 na sumę 92,356,900,—zł. w zł.) pozostałych do zrealizowania na rok 1931 tłumaczy się trudnościami prawnymi i hipotecznymi, których usunięcie wymaga dłuższego czasu. Pożyczki konwersyjne stanowią 70,9% ogółu pożyczek emisyjnych zrealizowanych w ciągu roku 1930.

D) POŻYCZKI PRZEMYSŁOWE W OBLIGACJACH BANKOWYCH.

Przyznano do dnia 31. XII. 1929 roku	24 poz. na sumę zł.	36.707.800,—	
„ w ciągu 1930 roku	3 „ „ „ „	1.820.000,—	
Przyznano do dnia 31. XII. 1930 roku	27 poz. na sumę zł.	38.527.800,—	
Anulowano do dnia 31. XII. 1930 roku	6 „ „ „ „	2.645.000,—	
z czego w 1930 roku	1 „ „ „ „		zł. 800.000,—
Zrealizowano do dnia 31. XII. 1930 roku	17 „ „ „ „	31.937.800,—	
z czego w 1930 roku	2 „ „ „ „		„ 7.260.000,—
Pozostaje do zrealizowania w 1931 roku	4 „ „ „ „	3.945.000,—	

Podział zrealizowanych pożyczek przemysłowych w obligacjach bankowych.

(w złotych)

Województwa:	Do dnia 31.XII. 1930 r.			do dnia 31.XII.1929 r.		
	ilość	suma	%	ilość	suma	%
Centralne	13	21.782.800	68,2	12	21.382.800	86,6
Wschodnie	—	—	—	—	—	—
Zachodnie	2	730.000	2,3	2	730.000	3,0
Południowe	2	9.425.000	29,5	1	2.565.000	10,4
Razem	17	31.937.800	100,0	15	24.677.800	100,0

B. G. K. przyznał w ciągu roku sprawozdawczego 3 pożyczki przemysłowe w obligacjach bankowych na sumę 1.820.000,— zł. w zł. wobec 1 pożyczki na 6.860.000,— zł. w zł. w roku 1929, zrealizował natomiast 2 pożyczki na sumę 7.260.000,— zł. w zł., podczas gdy w roku poprzednim nie zrealizował żadnej pożyczki.

Podział zrealizowanych pożyczek przemysłowych w obligacjach bankowych przedstawia się następująco:

(w złotych)

P r z e m y s ł	Do dnia 31.XII.1930 r.			Do dnia 31.XII.1929 r.		
	ilość	suma	%	ilość	suma	%
Mineralny i ceramiczny	3	1.660.000	5,2	2	1.260.000	5,1
Zakłady ceramiczne	1	1.000.000	—	1	1.000.000	—
Betoniarnia i fabr. dachówek	1	400.000	—	—	—	—
Inne zakłady	1	260.000	—	1	260.000	—
Metal. Masz. Hutn	4	14.860.000	46,5	4	14.860.000	60,3
Chemiczny	3	3.120.000	9,7	3	3.120.000	12,6
Chemiczno-przetw.	1	275.000	—	1	275.000	—
„ nieorgan.	2	2.845.000	—	2	2.845.000	—
Włókienniczy	1	3.422.800	10,7	1	3.422.800	13,8
Papierniczy	1	550.000	1,7	1	550.000	2,2
Skórzany	1	455.000	1,4	1	455.000	1,8
Drzewny	3	1.010.000	3,2	3	1.010.000	4,2
Fabryki dykt	2	845.000	—	2	845.000	—
Inne zakłady	1	165.000	—	1	165.000	—
Spożywczy (Cukrown.)	1	6.860.000	21,6	—	—	—
Ogółem	17	31.937.800	100,0	15	24.677.800	100,0

Z zestawienia powyższego wynika, że największy udział w ogólnej sumie pożyczek przemysłowych posiada przemysł metalowy, maszynowy i hutniczy (46,5%), oraz cukrowniczy (21,6%). Mniejszy odsetek wykazują przemysły: włókienniczy, chemiczny, mineralny i ceramiczny.

W płatności rat pożyczek emisyjnych nastąpiła w roku sprawozdawczym znaczna poprawa, zarówno jeżeli chodzi o bezwzględną wysokość wpływów, jak i o stosunek procentowy wpływów do wymagalnych sum.

Odnosne liczby za lata 1929 i 1930 wyglądają jak następuje: Wymagalność rat bieżących oraz zapłaconych wynosiła w roku 1929 zł. 62.334 tys., w roku 1930 zł. 82.464 tys. Na pokrycie tych należności wpłynęło w r. 1929 zł. 47.873 tys., t. j. 76,8%, zaś w roku 1930 zł. 69.833 tys., t. j. 84,6%. W roku sprawozdawczym wpłynęło zatem na poczet rat zł. 21.960 tys. więcej niż w roku poprzednim, procentowe zaś pokrycie wymagalności wzrosło o 7,8%. Wyniki te należy uznać wobec znacznego pogorszenia sytuacji gospodarczej kraju za wyjątkowo pomyślne. Należy jednak zaznaczyć, że rezultaty powyższe są następstwem pomocy finansowej, udzielonej przez Skarb Państwa miastom, które zaciągnęły t.zw. pożyczki ulenowskie. Ministerstwo Skarbu pokryło bowiem zastępczo znaczną część zobowiązań z tytułu rat należnych Bankowi z tych pożyczek. Płatność rat innych kategorii pożyczek doznała pewnego pogorszenia uzasadnionego całkowicie zwiększoną trudnością gospodarczymi dłużników Banku. I tutaj jednakże sytuacja mogłaby się przedstawiać lepiej, gdyby Bank chciał korzystać względem zalegających dłużników ze wszystkich przysługujących mu wobec nich praw. W bardzo licznych jednakże wypadkach Bank, uwzględniając ciężką sytuację gospodarczą kraju, przyznawał różnego rodzaju ulgi, które w niczem nie osłabiając zabezpieczenia pretensji Banku, umożliwiają dłużnikom likwidację ich należności w czasie i w sposób możliwie dla nich najdogodniejszy. To też mimo dość znacznej liczby postępowań egzekucyjnych do przymusowej sprzedaży nieruchomości doszło jedynie tylko w 9-ciu wypadkach.

2. DZIAŁ OPERACYJ BANKOWYCH.

A) KAPITAŁY OBROTOWE.

Kapitały własne Banku Gospodarstwa Krajowego wzrosły w ciągu 1930 r. ogółem o zł. 7.167 tys. Cały ten wzrost przypada na rezerwy, a mianowicie na fundusz rezerwowy i na specjalną rezerwę dla papierów własnej emisji. Kapitał zakładowy nie uległ w roku sprawozdawczym żadnej zmianie.

Wkłady i lokaty Skarbu Państwa. — Ogółem lokaty i wkłady wzrosły w ciągu roku 1930 o zł. 80,1 milj. do kwoty zł. 752,4 milj. Same wkłady spadły o zł. 11,9 milj., lokaty Skarbu Państwa natomiast wzrosły o zł. 92,0 milj. Głównym powodem wzrostu tych ostatnich było zwiększenie się funduszy budowlanych ze zł. 215.231 tys. w dniu 31. XII. 1929 do sumy zł. 311.500 tys. w dniu 31. XII. 1930 r.

Z poszczególnych kategorii wkładów spadły w ciągu roku 1930 wkłady instytucyj publicznych ze względu na ich ogólną sytuację budżetową, o zł. 47,7 milj. do kwoty zł. 97,9 milj., wzrosły natomiast wkłady instytucyj i osób prywatnych o zł. 35,8 milj. do kwoty zł. 145,2 milj.

Stosunek procentowy lokat Skarbu Państwa do ogólnej sumy wkładów i lokat podniósł się w ciągu 1930 r. z 62,1% na 67,7%.

Zestawienie wkładów łącznie z lokatami Skarbu Państwa za lata 1924—1929, oraz poszczególnych miesięcy 1930 roku z podziałem na kategorie wkładów podaje następujące zestawienie:

D A T A	Ogółem wkłady i lokaty w milj. złotych	Lokaty Skarbu Państwa		Wkłady w milionach złotych					
		w milj. złotych	w % sumy ogólnej	Razem	Instytu- cyj pań- stwowych	Prawno- publicznych zakładów ubezpiecz.*	Instytu- cyj samo- rządow.	Instyt. użytecz. publiczn.*	Instyt. i osób pry- watnych
31. XII. 1924 r.	69,5	—	—	—	—	—	—	—	—
31. XII. 1925 ..	251,0	179,1	71,4	71,9	2,7	—	8,3	9,7	51,2
31. XII. 1926 ..	468,1	317,1	67,7	151,0	56,5	—	16,3	22,1	56,1
31. XII. 1927 ..	603,5	373,3	61,9	230,2	97,5	—	16,5	20,8	95,4
31. XII. 1928 ..	713,3	388,0	54,4	325,3	115,4	—	63,2	30,1	116,6
31. XII. 1929 ..	672,2	417,2	62,1	255,0	87,4	—	19,4	38,8	109,4
31. I. 1930 ..	711,7	443,3	62,3	268,4	94,5	26,9	13,7	—	133,3
28. II.	707,9	445,0	62,9	262,9	85,5	33,2	15,2	—	129,0
31. III.	739,0	454,0	61,4	285,0	91,3	35,5	22,7	—	135,5
30. IV.	736,5	462,8	62,8	273,7	83,1	40,5	20,9	—	129,2
31. V.	779,0	498,8	64,0	280,2	80,3	44,0	21,2	—	134,7
30. VI.	801,9	524,0	65,3	277,9	79,2	40,1	23,0	—	135,0
31. VII.	822,3	546,1	66,4	276,2	72,3	37,0	18,7	—	148,2
31. VIII.	847,7	578,3	68,2	269,4	68,7	34,2	16,4	—	150,1
30. IX.	767,0	489,6	63,8	277,4	72,0	32,3	18,2	—	154,9
31. X.	748,2	494,3	66,1	253,9	57,0	26,4	12,3	—	158,2
30. XI.	738,0	494,7	67,0	243,3	51,0	22,2	13,2	—	156,9
31. XII.	752,3	509,2	67,7	243,1	59,9	23,5	14,5	—	145,2

Podział wkładów według ich rodzajów za lata 1925—29 oraz poszczególne miesiące 1930 r. przedstawia się w sposób następujący:

(w tysiącach złotych)

D A T A	W k ł a d y à v i s t a :				Wkłady terminowe	Różne salda kredytowe	Wkłady ogółem	
	r-ki czek.	r-ki walut.	wkładki oszczędn.	K. K. O. r-ki bieżące				Ogółem
31. XII. 1924 r.	24.517	537	869	—	25.923	41.020	225	67.168
.. 1925 ..	31.773	17.131	2.750	—	51.654	14.146	6.081	71.881
.. 1926 ..	78.643	11.423	4.288	—	94.354	53.434	3.203	150.991
.. 1927 ..	117.047	22.884	11.299	—	151.230	59.106	19.887	230.223
.. 1928 ..	137.385	17.155	19.206	6.964	180.710	136.253	8.304	325.267
.. 1929 ..	97.015	8.286	23.800	1.963	131.064	116.099	7.861	255.024
31. I. 1930 ..	107.100	8.416	26.475	2.859	144.850	116.379	7.152	268.381
28. II.	95.086	8.737	25.966	4.627	134.146	121.332	7.457	262.935
31. III.	103.436	13.265	28.485	8.848	154.034	121.008	10.006	285.048
30. IV.	90.383	7.630	30.759	3.549	132.321	131.951	9.463	273.735
31. V.	89.273	10.798	32.697	3.849	136.617	130.275	13.322	280.214
30. VI.	91.972	7.598	33.717	3.528	136.815	123.046	18.059	277.920
31. VII.	84.984	7.754	35.710	5.828	134.276	122.188	19.764	276.228
31. VIII.	75.065	8.631	35.305	3.724	122.725	120.378	26.289	269.392
30. IX.	88.100	11.610	33.847	3.290	136.847	112.252	28.343	277.442
31. X.	75.895	11.283	32.784	3.137	123.099	104.645	26.153	253.897
30. XI.	69.275	9.354	32.649	2.934	114.212	106.675	22.627	243.314
31. XII.	69.610	10.282	34.991	1.965	116.848	103.681	22.413	243.142

* Do końca 1929 roku w podziale powyższym nie uwzględniano prawno publicznych zakładów ubezpieczeń, od 1. I. 1930 roku natomiast zaprzestano wykazywać oddzielnie instytucje użyteczności publicznej.

Ogólna suma wkładów zmniejszyła się w roku 1930, ogółem o zł. 11.882 tys., z czego wkłady à vista spadły o zł. 14.216 tys., terminowe o zł. 12.418 tys., wzrosły zaś różne salda kredytowe o zł. 14.752 tys. We wkładach à vista zmniejszył się stan rachunków czekowych o zł. 27.405 tys., wzrosły natomiast wszystkie inne rodzaje wkładów à vista o zł. 13.189 tys. Wkładki oszczędnościowe wykazują stały i dość znaczny wzrost. Podniosły się one ze zł. 23.800 tys. w dniu 31. XII. 1929 do zł. 34.991 tys. w dniu 31. XII. 1930, t. j. o zł. 11.191 tys.

Jeżeli chodzi o rozwój wkładów w ciągu poszczególnych miesięcy roku sprawozdawczego, to w grupie wkładów à vista znaczny spadek wykazują rachunki czekowe. Zmniejszenia tego nie zdołał wyrównać jednoczesny, stały wzrost wkładek oszczędnościowych. Wkłady terminowe wzrastają w pierwszych miesiącach roku sprawozdawczego, a od miesiąca czerwca ulegają zmniejszeniu, wskutek czego stan ich w końcu roku 1930 obniżył się w porównaniu z końcem roku 1929 o zł. 12.418 tys. Różne salda kredytowe wzrastają do września włącznie, poczem zaczynają maleć.

Sumy wkładów przypadające na Zakład Centralny i poszczególne Oddziały podaje poniższa tablica:

(w tysiącach złotych)

Oddziały:	Wkłady à vista					Wkłady terminowe	Różne salda kredytowe	Ogólna suma wkładów
	rachunki czekowe	rachunki walutowe	wkładki oszczędnościowe	rachunki bieżące K. K. O.	Ogółem			
Zakład Centralny	38.104	4.663	3.887	52	46.706	57.849	2.158	106.713
Departament Kredyt. Budowl.	—	—	—	—	—	—	10.114	10.114
Oddział Białą	2.676	125	1.725	119	4.645	450	17	5.112
„ Białystok	643	294	1.080	31	2.048	1.958	—	4.006
„ Bydgoszcz	807	117	670	33	1.627	99	349	2.075
„ Drohobycz	327	43	952	63	1.385	—	52	1.437
„ Gdynia	2.085	360	789	271	3.505	3	1.123	4.631
„ Katowice	3.267	2.616	2.065	122	8.070	25.016	28	33.114
„ Kołomyja	165	73	381	41	660	165	194	1.019
„ Kraków	2.418	155	3.269	94	5.936	576	1.423	7.935
„ Lublin	872	—	1.110	45	2.027	503	214	2.744
„ Lwów	6.551	144	2.490	419	9.604	10.575	1.716	21.895
„ Łódź	4.460	371	9.655	57	14.543	926	2.904	18.373
„ Łuck	397	97	355	14	863	138	28	1.029
„ Poznań	3.040	6	1.185	153	4.384	231	873	5.488
„ Radom	449	7	282	80	818	3.625	380	4.823
„ Równe	433	280	624	19	1.356	102	207	1.665
„ Stanisławów	566	84	539	108	1.297	351	206	1.854
„ Tarnów	585	344	635	7	1.571	230	20	1.821
„ Wilno	1.498	492	2.914	153	5.057	872	583	6.512
„ Włocławek	267	11	384	84	746	12	24	782
O g ó ł e m	69.610	10.282	34.991	1.965	116.848	103.681	22.613	243.142
Stan z dnia 31. XII. 1929 r..	97.015	8.286	23.800	1.963	131.064	116.099	7.861	255.024
Zmiany (+ —)	-27.405	+1.996	+11.191	+2	-14.216	-12.418	+14.752	-11.882

Udział Zakładu Centralnego łącznie z Departamentem Budowlanym w ogólnej sumie wkładów wynosi 48,1%. Zaznaczyć ponadto należy, że prawie cała suma lokat Skarbu Państwa przypada na Zakład Centralny. Większe sumy wkładów posiadają oddziały w Katowicach (zł. 33 milj.), Lwowie (zł. 22 milj.), Łodzi (zł. 18 milj.).

Redyskonto i Banki. — Zarówno wyzyskanie redyskonta, jak i rachunki kredytowe banków przewyższały na koniec roku sprawozdawczego odpowiednie kwoty z końca okresu poprzedniego.

Wyzyskanie redyskonta w Banku Polskim ulegało w ciągu roku sprawozdawczego dość dużym wahaniom. Było ono stosunkowo niskie do sierpnia włącznie, wahał się w granicach od 40 milj. do 55 milj. Od końca sierpnia wzrasta ono znacznie, osiągając maximum 83 milj. we wrześniu. Na koniec 1930 r. wynosi zł. 77.710 tys., t. zn. o zł. 5.712 tys. więcej niż z końcem 1929 roku.

Stosunek procentowy redyskonta weksli portfelowych do portfela wekslowego ulegał analogicznym wahaniom. Od stycznia do sierpnia włącznie obracał się w granicach od 21% do 30%, w pozostałej zaś części roku od 35% do 44%.

R-ki kredytowe banków wynosiły w dniu 31.XII.1930 r. zł. 90.389 tys., t. j. o zł. 11.077 tys. więcej niż w tym samym czasie roku poprzedniego. Wzrosły zarówno kwoty przypadające na banki krajowe, jak i zagraniczne, w wyższym jednakże stopniu te pierwsze. Wzrost lokat banków wyrównał w zupełności ubytek wkładów.

Stosunki B. G. K. z bankami zagranicznymi nie doznały w ciągu roku sprawozdawczego żadnego uszczuplenia, a przeciwnie zostały rozszerzone. Ogólna suma kredytów zagranicznych przyznanych Centrali Banku wyniosła na koniec roku sprawozdawczego § 10.280 tys. Między krajami, w których Bank posiadał największe kredyty na pierwszym miejscu figuruje w dalszym ciągu Anglja, poczem idą Stany Zjednoczone A. P., Szwajcarja, Francja i Holandja. Nawiązano stosunki bankowe z szeregiem krajów Ameryki Południowej. Głównym przedmiotem operacyj bankowych z temi krajami są przekazy emigrantów, oraz inkaso. W związku z tem zwiększyły się kwoty przekazów napływających do Polski przez B. G. K. Bank Gospodarstwa Krajowego posiada obecnie korespondentów we wszystkich krajach, które pozostają z Polską w stosunkach handlowych oraz tych, do których kieruje się nasze wychodźtwo.

B) KREDYTY GOTÓWKOWE.

W zakresie kredytów gotówkowych działalność Banku Gospodarstwa Krajowego osiągnęła w roku 1930 znacznie większe sumy, aniżeli w roku 1929.

Kredyty gotówkowe wzrosły ogółem ze zł. 808.711 tys. w końcu roku 1929 na zł. 1.015.018 tys. w końcu 1930 r., t. zn. o zł. 206.307 tys. Analogiczny wzrost za rok 1929 wyniósł zł. 61.074 tys., za rok 1928 zł. 111.515 tys., za r. 1927 zł. 196.439 tys., za r. 1926 zł. 172.941 tys., za rok 1925 zł. 170.194 tys. W kwotach zatem bezwzględnych wzrost za rok 1930 przewyższa nawet okres największego wzrostu kredytów gotówkowych, przypadającego na rok 1927.

Rozwój kredytów gotówkowych w latach 1924—1929, oraz poszczególnych miesiącach 1930 r. z podziałem na rodzaje kredytów podaje tablica na stronie 39.

Z tablicy tej wynika, że kredyty krótkoterminowe spadły w ciągu roku 1930 o zł. 9.558 tys., zaś kredyty długoterminowe w dziale handlowym (łącznie z pożyczkami budowlanymi z funduszy własnych, które w tymże dziale figurują) wzrosły o zł. 40.126 tys. Kredyty w dziale operacyj ze Skarbem Państwa (łącznie z pożyczkami budowlanymi z Państwowego Funduszu Budowlanego) wzrosły o zł. 175.739 tys.

ZESTAWIENIE KREDYTÓW GOTÓWKOWYCH ZA LATA 1924—1929

oraz poszczególne miesiące 1930 r.

(w tysiącach złotych)

D A T A	Ogólna suma kredytów gotówkowych	Kredyty krótkoterminowe				Kredyty gotówkowe długoterminowe bez pożyczek budowlanych			Pożyczki budowlane		
		Ogółem	w dyskoncie weksli	w pożyczkach terminowych	w rachunkach bieżących	Ogółem	w dziale handlowym	w dziale operacyjnym ze Skarbem Państwa	Ogółem	z funduszów własnych	z fund. państwowych i zaliczki na fund. państwowe
31. XII. 1924 r.	96.548	82.311	48.277	25.684	8.350	14.237	11.888	2.349	—	—	
31. XII. 1925 „	266.742	122.556	52.053	22.285	47.318	113.618	15.908	97.710	30.568	30.568	
31. XII. 1926 „	439.683	156.728	73.309	24.554	58.865	226.209	14.338	211.871	56.746	56.746	
31. XII. 1927 „	636.122	220.340	136.907	21.614	61.819	246.912	32.181	214.731	168.870	142.440	
31. XII. 1928 „	747.637	282.274	177.441	40.149	64.684	220.553	56.544	164.009	244.810	221.839	
31. XII. 1929 „	808.711	326.678	185.064	62.071	79.543	214.747	44.768	169.979	267.286	243.374	
31. I. 1930 „	840.979	326.455	180.317	53.525	92.613	247.894	50.976	196.918	266.630	243.124	
28. II. „ „	848.118	330.592	178.852	43.724	108.016	253.037	51.030	202.007	264.489	242.336	
31. III. „ „	849.191	319.886	178.425	38.774	102.687	264.478	57.847	206.631	264.827	243.633	
30. IV. „ „	858.645	319.756	170.653	38.711	101.392	272.985	58.201	214.784	265.904	245.635	
31. V. „ „	884.829	352.927	189.458	36.126	126.743	266.767	53.620	213.147	265.735	247.244	
30. VI. „ „	916.528	337.119	190.521	37.916	108.682	306.889	77.650	229.239	272.520	253.735	
31. VII. „ „	948.516	356.097	203.374	41.431	111.292	312.515	77.662	234.853	279.904	260.859	
31. VIII. „ „	989.037	363.207	205.753	44.275	113.179	329.114	79.161	249.953	296.716	278.140	
30. IX. „ „	1.001.863	364.359	202.752	47.032	114.575	325.706	79.529	246.177	311.798	293.432	
31. X. „ „	1.008.940	354.873	186.402	53.932	114.539	335.391	75.894	259.497	318.676	300.385	
30. XI. „ „	990.328	330.465	177.708	43.090	109.607	339.354	84.884	254.450	320.589	302.358	
31. XII. „ „	1.015.018	317.120	168.278	35.082	113.760	377.729	91.206	286.523	320.169	302.569	

STAN KREDYTÓW GOTÓWKOWYCH Z DNIA 31 GRUDNIA 1930 ROKU
z podziałem na Oddziały Banku Gospodarstwa Krajowego.

(w tysiącach złotych)

Zakład Centralny Departament Kre- dytów Budowlan- nych	Ogólna suma kredytów- gotówko- wych	Kredyty krótkoterminowe				Kredyty gotówkowe długoterminowe bez pożyczek budowlanych				Pożyczki budowlane		
		w dys- koncie weksei		w pożycz- kach termino- wych		w dziale handlo- wym		w dziale operacyj- nym ze Skarbu Państwa		Ogółem	z fundu- szów własnych	z fund. pań- stwowych i zaliczki na fund. państwowe
		Ogółem	w dys- koncie weksei	w pożycz- kach termino- wych	w r-kach bieżą- cych	Ogółem	w dziale handlo- wym	w dziale operacyj- nym ze Skarbu Państwa				
471.913	136.223	61.970	9.432	64.821	335.690	62.095	273.595	—	—	—	—	—
205.248	21.686	—	—	21.686	9.745	1.568	8.177	173.817	6.746	167.071	—	—
7.604	7.604	4.919	1.414	1.271	—	—	—	—	—	—	—	—
6.995	6.919	4.368	1.796	755	76	76	—	—	—	—	—	—
14.231	12.620	4.672	3.154	4.824	400	—	400	1.211	—	1.211	—	—
5.646	5.409	3.280	1.146	983	237	237	—	—	—	—	—	—
22.217	3.781	1.404	887	1.490	4.799	4.799	—	—	13.637	110	13.527	—
18.429	18.074	13.944	2.258	1.872	—	—	—	—	355	355	—	—
3.361	2.607	1.960	495	152	25	25	—	—	729	—	729	—
34.904	7.255	5.198	1.610	447	12.324	9.527	2.797	15.325	2.188	13.137	—	—
13.878	7.807	5.764	1.650	393	85	85	—	5.986	249	5.737	—	—
73.620	29.655	20.749	1.538	7.368	13.029	11.492	1.537	30.936	3.428	27.508	—	—
46.318	12.236	9.245	2.214	777	299	299	—	33.783	3.865	29.918	—	—
2.671	2.671	1.888	737	46	—	—	—	—	—	—	—	—
35.299	13.514	7.798	1.816	3.990	20	3	17	21.765	254	21.511	—	—
13.509	6.668	5.257	1.039	372	—	—	—	6.841	183	6.658	—	—
6.858	3.211	1.762	502	947	—	—	—	3.647	172	3.475	—	—
5.828	4.015	2.744	922	349	—	—	—	1.813	—	1.813	—	—
2.438	2.388	1.522	339	527	50	50	—	—	—	—	—	—
16.111	6.742	5.148	1.144	450	940	940	—	8.429	—	8.429	—	—
7.940	6.035	4.686	1.019	330	10	10	—	1.895	—	1.845	—	—
1.015.018	317.120	168.278	35.082	113.760	377.729	91.206	286.523	330.169	17.600	302.569	—	—
Stani z dnia 31. XII. 1929 roku	808.711	326.678	185.064	62.071	79.543	214.746	44.768	169.978	267.287	23.912	243.375	—
Zmiany: (+ —)	+ 206.307	— 9.558	— 16.786	— 26.989	+ 34.217	+ 162.983	+ 46.438	+ 116.545	+ 52.882	— 6.312	+ 59.194	—

OGÓLNE ZESTAWIENIE KREDYTÓW GOTÓWKOWYCH B. G. K.

według poszczególnych kategorii kredytobiorców

z dnia 31 grudnia 1930 r.

(w tysiącach złotych)

KREDYTOBIORCY:	Ogólna suma kredytów gotówk.	w % sumy ogólnej	Kredyty krótkoterminowe:				Kred. got. długoterm. działu handlow.	Kred. w dz. operacji ze Skarb. Państwa
			Ogółem	w dyskon. weksli	w pożycz. termin.	w r-kach bieżących		
I. Instytucje i przedsiębiorstwa państwowe	215.896	21,27	75.339	6.035	2.385	66.919	30.420	110.137
1. Instytucje państwowe:								
a) pożyczki budowlane	2.500	0,25	—	—	—	—	—	2.500
b) inne kredyty	141.915	13,98	38.369	3.321	—	38.048	418	103.128
2. Przedsiębiorstwa państwowe	36.125	3,56	4.705	3.902	13	790	30.000	1.420
koncernowe	35.356	3,48	32.265	1.812	2.372	28.081	2	3.089
II. Samorządy	103.735	10,22	4.577	1.726	2.020	831	51.570	47.588
1. Urzędy samorządowe:								
a) pożyczki budowlane	45.893	4,52	—	—	—	—	85	45.808
b) inne kredyty	56.319	5,55	3.061	872	1.895	294	51.478	1.780
2. Przedsiębiorstwa samorządowe	1.523	0,15	1.516	854	125	537	7	—
III. Spółdzielnie (bez kredytowych)	212.001	20,89	24.785	20.799	260	3.726	8.472	178.744
1. rolniczo-handlowe	58.178	5,73	21.131	19.469	19	1.643	494	36.553
2. budowlane i mieszkaniowe:								
a) na r-kach poz. bud.	142.653	14,06	—	—	—	—	7.308	135.345
b) na innych r-kach	8.033	0,79	517	81	—	301	670	6.846
3. Inne	3.137	0,31	3.137	1.249	106	1.782	—	—
IV. Instytucje finansowe	89.071	8,78	49.741	25.449	13.365	10.927	1.115	38.215
1. Banki	52.074	5,13	13.317	3.576	—	9.741	1.072	37.685
2. Komunalne kasy oszczędności	25.553	2,52	25.553	11.853	13.232	—	—	—
3. Spółdzielnie kredyt. i oszczęd.-kredytowe	11.321	1,12	10.791	9.954	133	704	—	530
4. Inne instytucje finansowe	123	0,01	80	66	—	14	43	—
V. Rolnictwo i hodowla	56.143	5,53	52.096	43.489	5.901	2.706	4.047	—
VI. Górnictwo	1.025	0,10	897	594	150	153	25	103
1. naftowe	810	0,08	785	526	106	153	25	—
2. inne	215	0,02	112	68	44	—	—	103
VII. Przemysł	151.462	14,92	65.775	40.604	7.203	17.968	579	84.808
1. hutniczy	38.173	3,76	3.590	3.194	362	34	—	34.583
2. metalowy	4.685	0,46	4.643	3.589	518	536	7	35
3. maszynowy i elektrotechniczny	8.624	0,85	8.610	5.833	618	2.159	14	—
4. obróbkę metali szlachetn. i wyrob. precyz.	33	—	33	3	15	—	—	—
5. mineralny i ceramiczny:								
a) przem. zapraw wiążących	858	0,08	854	89	163	602	4	—
b) przem. ceglarski	6.893	0,68	6.856	1.074	2.154	3.628	37	—
c) inny	527	0,05	527	146	318	63	—	—
6. chemiczny: a) przem. nawozów sztucznych	2.731	0,27	2.731	2.331	386	14	—	—
b) inny	3.094	0,31	2.599	1.986	287	326	495	—
7. włókienniczy	32.997	3,25	7.450	4.649	1.025	1.776	1	25.546
8. skórzany	1.982	0,20	1.981	334	5	1.642	1	—
9. papierniczy	4.089	0,40	1.754	1.050	110	594	4	2.331
10. drzewny	8.614	0,85	5.728	2.446	336	2.946	10	2.87
11. spożywczy: a) cukrownictwo	2.115	0,21	2.115	2.080	35	—	—	—
b) gorzelnictwo	22.706	2,24	5.430	4.673	10	747	21	17.255
c) browarnictwo	805	0,08	707	338	369	—	98	—
d) młynarstwo	4.863	0,48	4.740	3.651	40	1.049	123	—
e) piekarnictwo	2.454	0,24	2.069	117	73	79	3	2.182
f) inny przem. spożywczy	1.544	0,15	1.544	532	151	858	—	—
12. odzieżowy i galanterijny	896	0,09	896	146	23	727	—	—
13. poligraficzny	386	0,04	385	213	133	39	1	—
14. budowlany	1.328	0,13	1.327	1.207	16	104	1	—
15. gaz, woda i elektryczność	250	0,02	250	250	—	—	—	—
16. inne przemysłowe	815	0,08	756	670	56	30	59	—
VIII. Rzemiosła	804	0,08	803	116	646	41	1	—
IX. Handel towarowy	30.165	2,97	27.586	25.570	174	1.842	14	2.565
1. rolniczy	3.929	0,39	3.929	3.378	23	528	—	—
2. inny	26.236	2,58	23.657	22.192	151	1.314	14	2.565
X. Komunikacja i transport	2.862	0,28	2.455	138	581	1.736	7	400
XI. Różni	151.854	14,96	13.066	3.758	2.397	6.911	12.256	126.532
1. Inst. społeczne: a) pożyczki budowlane	33.434	3,29	—	—	—	—	2.240	31.194
b) inne kredyty	6.454	0,64	6.105	1.588	787	3.730	130	219
2. Inni: a) pożyczki budowlane	95.689	9,43	—	—	—	—	7.967	87.722
b) inne kredyty	16.277	1,60	6.961	2.170	1.610	3.181	1.919	7.397
Razem	1.015.018	100,00	317.120	168.278	35.082	113.760	108.806	589.092

Główną przyczyną wzrostu kredytów gotówkowych w ciągu roku 1930 była bardziej ożywiona akcja budowlana, prowadzona przez rząd za pośrednictwem Banku Gospodarstwa Krajowego, oraz udzielenie większych pożyczek dla sfinansowania eksportu wyrobów hutniczych i dla przyjęcia z wydatniejszą pomocą przemysłowi włókienniczemu. I tak kredyty budowlane z P. F. B. mimo konwersji znacznej ilości tychże kredytów (zł. 60.037 tys.) na pożyczki emisyjne, wzrosły o zł. 59.194 tys., rachunki zaś specjalne w dziale operacyj ze Skarbem Państwa osiągnęły sumę zł. 113.451 tys.

Bardziej szczegółowe wyjaśnienia zmian, jakie zaszły w poszczególnych rodzajach kredytów gotówkowych, znajdują się w części III-ej sprawozdania.

Podział kredytów gotówkowych według poszczególnych Oddziałów Banku podaje tablica na stronie 40.

Udział Zakładu Centralnego, łącznie z Departamentem Kredytów Budowlanych, w ogólnej sumie kredytów gotówkowych wynosi 66,3%. Większe sumy kredytów przypadają na Oddziały: we Lwowie, Łodzi, Poznaniu, Krakowie, Gdyni, Katowicach i Wilnie.

Podział kredytów na poszczególne gałęzie życia gospodarczego według stanu z dnia 31. XII. 1930 r. podaje tablica na stronie 41.

Tablica ta wskazuje, że największy udział w kredytach gotówkowych B. G. K. posiadały w dniu 31. XII. 1930 r. spółdzielnie (22,01%), instytucje i przedsiębiorstwa państwowe (21,27%), przemysł (14,92%) i samorządy (10,22%). Stosunkowo mały udział rolnictwa (5,53%) tłumaczy się tem, że szereg kredytów rolniczych znajduje się w innych grupach, a mianowicie kredyty udzielone spółdzielniom rolniczo-handlowym (5,73%) są zaliczone do grupy „spółdzielnie”, a kredyty udzielone dla handlu rolniczego (0,39%) figurują w grupie „handel towarowy”. Ogółem zatem należy przyjąć udział rolnictwa w wysokości 11,65%. To samo tyczy się kredytów budowlanych, które figurują w całym szeregu grup, a mianowicie: instytucje państwowe (0,25%), samorządy (4,52%), spółdzielnie (14,85%), różni (12,72%). Ogółem udział kredytów budowlanych wynosi 32,34%, stanowiąc w ten sposób największą grupę kredytów gotówkowych.

W porównaniu z rokiem 1929 o największe kwoty wzrosły kredyty dla instytucyj i przedsiębiorstw państwowych (zł. 98 milj.), przemysłu (zł. 33 milj.), spółdzielni (zł. 33 milj.), samorządów (zł. 20 milj.) i rolnictwa (zł. 10 milj.).

a) Kredyty budowlane.

Akcja kredytowo-budowlana Banku Gospodarstwa Krajowego, oparta przedewszystkiem o fundusze, asygnowane na ten cel przez Ministerstwo Skarbu, przybrała w roku 1930 rozmiary, przekraczające prawie trzykrotnie akcję budowlaną Banku z roku 1929. Było to wynikiem planowego i konsekwentnego wykonania nakreślonego przez Rząd programu, polegającego na zmobilizowaniu możliwych największych środków finansowych i przeznaczeniu ich na ożywienie ruchu budowlanego z chwilą nastania sezonu.

Jeżeli chodzi o źródła finansowe, na których oparto plan akcji kredytowo-budowlanej w roku 1930, to na pierwszym miejscu należy wymienić dotacje Skarbu Państwa w łącznej sumie zł. 117.738.969,64. Dotacje te, przeznaczone na powiększenie Państwowego Funduszu Budowlanego, pochodziły z następujących źródeł:

1. z rezerw kasowych Min. Skarbu, zużytych na zasadzie ustawy z dnia 29. I. 1930 r. o upoważnieniu Ministra Skarbu do lokowania gotowizny w papierach wartościowych, na zakup papierów wartościowych Banku

Gospodarstwa Krajowego, znajdujących się w depozycie Państwowego Funduszu Budowlanego	zł. 50.000.000,—
2. z przelewu z Państwowego Funduszu Gospodarczego na Państwowy Fundusz Budowlany	zł. 8.027.100,—
3. z wpływów z emisji I serii 3%-owej Premjowej Pożyczki Budowlanej (emitowanej na podstawie ustawy z dn. 23. III. 1930 r. o upoważnieniu Ministra Skarbu do wypuszczenia wewnętrznej pożyczki budowlanej do wysokości zł. 100.000.000,—)	zł. 47.200.000,—
4. oraz z innych źródeł (jak spłaty pożyczek, pozostałość z kontyngentu roku 1929 i t. d.)	zł. 12.511.869,64
Łącznie	zł. 117.738.969,64

Dotacje powyższe, asygnowane przez Ministerstwo Skarbu, były przeznaczone bądź na wykończenie budowli, które już w latach ubiegłych korzystały z kredytów budowlanych, bądź na nowe budowle dotychczas niefinansowane.

Kredyty przeznaczone na wykończenie budowli uprzednio finansowanych, przyznawał Bank Gospodarstwa Krajowego w wysokości zapotrzebowania ustalonego przez właściwe Komitety Rozbudowy. Kontyngenty kredytowe na budowle dotychczas niefinansowane rozdzieliło Ministerstwo Skarbu pomiędzy poszczególne miasta proporcjonalnie do wpływów z podatku od lokali i niezabudowanych placów z tychże miast. W związku z powyższym należy nadmienić, że Ministerstwo Skarbu, chcąc osiągnąć możliwie najlepsze wyniki i wychodząc z założenia, że sumy poniżej zł. 20.000,—, któreby przypadły z podziału na mniejsze miasta, nie dałyby pożądanego efektu, pominęło takie miasta przy ustalaniu kontyngentów. Ministerstwo zastrzegło jednakże, iż w przyszłości miasta te będą mogły także korzystać z kredytów budowlanych, o ile sumy ich kontyngentów z kilku lat osiągną conajmniej zł. 20.000,—.

Stosownie do przeznaczenia przypadają z dotacyj Skarbu Państwa:

1. na wykończenie budowli uprzednio finansowanych	zł. 30.424.180,—
2. na nowe budowle	zł. 60.068.650,—
3. na zwrotny zasilek dla Funduszu Kwaterunku Wojskowego na budowę domów mieszkalnych	zł. 2.500.000,—
4. na zwrot lokat, przyjętych na zasadzie art. 28 ustawy o rozbudowie miast	zł. 9.072.500,—
5. na zwrot Bankowi Gospodarstwa Krajowego sum, wypożyczonych swego czasu na cele budowlane zastępczo za P. F. B.	zł. 15.673.639,64
Łącznie	zł. 117.738.969,64

Drugim źródłem funduszków na akcję kredytowo-budowlaną były wpływy z zakupu emisyj Banku Gospodarstwa Krajowego przez Zakłady Ubezpieczeń Społecznych i inne instytucje o charakterze publiczno-prawnym (Bank Polski, P. K. O.). Wpływy z tego tytułu na Państwowy Fundusz Budowlany wyniosły w r. 1930 ogółem złotych 25.248.400,— i były przeznaczone na finansowanie budowli, wskazanych indywidualnie przez zakupujących papiery B. G. K.

Niezależnie od tego rodzaju finansowania budownictwa mieszkaniowego utworzyły Zakłady Ubezpieczeń Społecznych — pod egidą Ministerstwa Pracy i Opieki Społecznej — Stowarzyszenie Budowlano-Mieszkaniowe Zakładów Ubezpieczeń Społecznych celem budowy w kilku większych

miastach własnych domów mieszkalnych. Z mieszkań w tych domach będą mogli korzystać ubezpieczeni w tych Zakładach pracownicy, zarówno umysłowi jak i fizyczni. Finansowanie tej akcji przeprowadza również Bank Gospodarstwa Krajowego z funduszków, uzyskanych z zakupionych przez Zakłady listów zastawnych Banku, pochodzących z konwersji krótkoterminowych pożyczek budowlanych.

Program całkowitej akcji budowlanej Zakładów Ubezpieczeń Społecznych przewiduje przebudowanie w przeciągu lat 5-ciu, 125 milj. złotych, z czego w roku 1930 zostało uruchomionych zł. 15.501.600,—.

Natomiast pomoc kredytowa Banku Gospodarstwa Krajowego z funduszków własnych musiała się z konieczności ograniczyć w roku sprawozdawczym do skromnych tylko rozmiarów. Źródłem bowiem kredytu budowlanego, mającego wszystkie cechy kredytu długo —, a w każdym razie średnio-terminowego, nie mogą być z natury rzeczy fundusze obrotowe Banku, pochodzące z wkładów krótkoterminowych, lecz tylko fundusze pochodzące z lokat długoterminowych. Środki te zaś może Bank uzyskać tylko ze sprzedaży papierów swej emisji, co wskutek powszechnego przesilenia gospodarczego napotykało w roku sprawozdawczym na wielkie trudności, zarówno w kraju, jak i zagranicą.

Ogólna suma środków finansowych, przeznaczonych w roku sprawozdawczym na zasilenie kredytem akcji budowlanej, przedstawia się następująco:

1. Państwowy Fundusz Budowlany:

a) dotacje Skarbu Państwa zł. 117.738.969,64
 b) wpływy z zakupu emisji B.G.K. przez ubezpieczalnie „ 25.248.400,— zł. 142.987.369,64

2. Fundusze własne B. G. K. „ 5.932.100,—
 Razem zł. 148.919.469,64

3. z doliczeniem zaś akcji własnej Zakładów Ubezpieczeń Społecznych „ 15.501.600,—

Ogółem: zł. 164.421.069,64

Stopień wykorzystania środków, jakie B. G. K. otrzymał do dyspozycji w ciągu roku 1930, a zarazem wyniki akcji kredytowo-budowlanej Banku w roku 1930 — bez uwzględnienia własnej akcji Zakładów Ubezpieczeń Społecznych — obrazuje poniższe zestawienie:

Fundusze	Kwoty do dyspozycji w złotych	P o ż y c z e k:							
		Przyznano			Zrealizowano			Wypłacono	
		szt.	złotych	%	szt.	złotych	%	złotych	%
1. Państwowy Fund. Budowlany	142.987.369,64	3.166	138.605.759,64	96,94	2.836	131.330.959,64	91,85	113.219.057,23	79,18
2. Fundusze własne B. G. K.	5.932.100,—	63	5.932.100,—	100,0	53	4.587.100,—	77,32	4.092.100,—	68,98
L ą c z n i e	148.919.469,64	3.229	144.537.859,64	97,05	2.889	135.918.059,64	91,27	117.311.157,23	78,77

Stosunek procentowy pożyczek zrealizowanych i wypłaconych do przyznanych przedstawia się następująco:

Fundusze	Z pożyczek przyznanych:	
	zrealizowano	wypłacono
	%	%
1. Państwowy Fundusz Budowlany	94,75	81,68
2. Fundusze budowlane B. G. K.	77,32	68,98
3. Oba powyższe fundusze łącznie.	94,03	81,16

Rezultaty te należy uważać za bardzo dodatnie zwłaszcza, gdy się weźmie pod uwagę szereg trudności, których się nie da uniknąć przy realizacji i wypłacie kredytów budowlanych — zarówno z powodu konieczności załatwienia wielu formalności prawnych, związanych z zabezpieczeniem pożyczek, jak i ze względu na fakt, że raty pożyczek można wypłacać tylko w miarę postępu robót.

Jeżeli dla całokształtu obrazu do wyników akcji kredytowo-budowlanej Banku Gospodarstwa Krajowego dołączymy akcję własną Zakładów Ubezpieczeń Społecznych, to uzyskamy następujące liczby:

Środki do dyspozycji:	P o ż y c e z e k:				
	P r z y z n a n o		Z r e a l i z o w a n o		W y p ł a c o n o
	szt.	z ł o t y c h	szt.	z ł o t y c h	z ł o t y c h
164.421.069,64	3.241	160.039.459,64	2.889	135.918.059,64	117.311.157,23

Z tego przyznano:

na nowe budynki	zł. 157.437.659,64
na przebudowy i nadbudowy	„ 1.160.500,—
na remonty	„ 1.441.300,—

R a z e m zł. 160.039.459,64

Budowle finansowane przez B. G. K. w roku 1930 dostarczyły następującej ilości mieszkań i izb :

Wielkość mieszkań *)	Ilość mieszkań	%
1-izbowe	4.030	28,73
2- „	3.518	25,08
3- „	3.115	22,21
4- „	2.356	16,79
5- „	823	5,87
6-cio i więcej izbowe	186	1,32
Ogólna ilość mieszkań	14.028	100,0
Ogólna ilość izb	35.176	—

Dane te wykazują niezbicie, że akcja kredytowa szła w kierunku popierania budowy przede wszystkim małych mieszkań (90,35%), co jest zresztą wytyczną polityki budowlano-mieszaniowej Rządu. Ilość mieszkań i izb finansowanych w roku 1930 jest o 582,34% większą od ilości roku 1929.

*) Kuchnie liczone za izby.

Podział kredytów budowlanych przyznanych w ciągu roku 1930 według kategorii dłużników przedstawia się następująco:

Kategorie kredytobiorców:	Fundusze państwowe		Fundusze własne		R a z e m		W procentach
	ilość poź.	złotych	ilość poź.	złotych	ilość poź.	złotych	
1. Gminy	103	18.602.400,—	—	—	103	18.602.400,—	11,63
2. Spółdzielnie	461	67.859.540,—	19	4.961.000,—	480	72 820 540,—	45,51
3. Instytucje społeczne	106	26.542.600,—	3	120.000,—	109	26.662.600,—	16,64
4. Osoby prywatne	2.507	38.602.819,64	41	851.100,—	2.548	39.453.919,64	24,66
5. Fundusz Kwaterunku Wojsk.	1	2.500.000,—	—	—	1	2.500.000,—	1,56
R a z e m	3.178	154.107.359,64	63	5.932.100,—	3.241	160.039.459,64	100,0

Celem dalszego odciążenia Zakładu Centralnego, a zarazem usprawnienia rozdziału pożyczek budowlanych, uruchomiono w roku 1930 dalsze dwa referaty budowlane w Bydgoszczy i Katowicach, tak że obecnie 14 Oddziałów posiada samodzielnie referaty budowlane.

Kwoty pożyczek przyznanych w poszczególnych Oddziałach w roku sprawozdawczym, są uwiarygodnione w poniższym zestawieniu:

O d d z i a ł y:	Fundusze państwowe		Fundusze własne		R a z e m	
	ilość poź.	złotych	ilość poź.	złotych	ilość poź.	złotych
Bydgoszcz	71	1.415.100,—	—	—	71	1.415.100,—
Gdynia	130	6.833.900,—	—	—	130	6.833.900,—
Katowice	16	4.899.600,—	27	444.000,—	43	5.343.600,—
Kołomyja	95	769.500,—	—	—	95	769.500,—
Kraków	264	8.761.000,—	3	115.000,—	267	8.876.000,—
Lublin	141	2.194.100,—	2	56.000,—	143	2.250.100,—
Lwów	355	10.666.400,—	3	30.500,—	358	10.696.900,—
Łódź	276	14.476.200,—	2	209.000,—	278	14.685.200,—
Poznań	221	6.675.700,—	—	—	221	6.675.700,—
Radom	190	3.679.000,—	—	—	190	3.679.000,—
Równe	99	1.056.800,—	—	—	99	1.056.800,—
Stanisławów	225	1.827.400,—	—	—	225	1.827.400,—
Wilno	104	3.904.550,—	—	—	104	3.904.550,—
Włocławek	48	780.800,—	1	50.000,—	49	830.800,—
Razem Oddziały	2.235	67.940.050,—	38	904.500,—	2.273	68.844.550,—
Zakład Centralny, Depart. Kredytów Budowlanych t.	943	86.167.309,64	25	5.027.600,—	968	91.194.909,64
Ogółem	3.178	154.107.359,64	63	5.932.100,—	3.241	160.039.459,64

Z funduszy państwowych zatem przyznano w Departamencie Kredytów Budowlanych Centrali Banku 56%, reszta t. j. 44% przypada na Oddziały.

Z Oddziałów najwyższą sumę kredytów przyznał Oddział łódzki, następnie łwowski, krakowski, gdyński, poznański, katowicki.

Akcja kredytowo-budowlana roku 1930 posiadała specjalną doniosłość, gdyż oprócz swego głównego celu, t. j. dostarczenia możliwie wielkiej ilości mieszkań, miała za zadanie przynajmniej częściowo złagodzenie dotkliwych następstw długotrwałego przesilenia gospodarczego, zwłaszcza że budownictwo jest oparte prawie wyłącznie o przemysł krajowy.

Dowodem znaczenia, jakie czynniki rządowe z tych właśnie powodów do akcji kredytowo-budowlanej z roku 1930 przywiązywały, była konferencja, którą pp. Ministrowie: Skarbu, Robót Publicznych, Pracy i Opieki Społecznej, Przemysłu i Handlu, oraz Spraw Wewnętrznych odbyli z władzami Banku w dniu 5 czerwca 1930 r. Na konferencji tej Kierownik Departamentu Kredytów Budowlanych i kierownicy prowincjonalnych Oddziałów, posiadających referaty budowlane, zdali szczegółowe sprawozdania z dotychczasowych postępów akcji budowlanej, informując szczegółowo przedstawicieli Rządu o warunkach, w jakich akcja ta rozwija się na poszczególnych terenach kraju. Bardzo ważnym rezultatem odbytej konferencji było zarządzenie Ministerstwa Spraw Wewnętrznych, polecające Komitetom Rozbudowy ścisłe skoordynowanie pracy z Bankiem Gospodarstwa Krajowego.

Całość akcji kredytowo-budowlanej Banku Gospodarstwa Krajowego za czas od roku 1924 po dzień 31 grudnia 1930 r. zamyka się cyfrą:

12.315 pożyczek przyznanych na łączną sumę zł. 451 milionów.

Z sumy tej na kredyty z funduszków państwowych przypada 11.178 pożyczek na kwotę zł. 408 milionów, a na kredyty z funduszków własnych Banku 1.137 pożyczek na kwotę zł. 43 miliony.

Według rodzaju dłużników kwota zł. 451 milj. dzieli się w sposób następujący:

Kredytobiorcy:	Fundusze państwowe		Fundusze własne		R a z e m		w procentach
	ilość pożycz.	złotych	ilość pożycz.	złotych	ilość pożycz.	złotych	
Fundusz Kwaterunku Wojskowego	1	2.500.000,—	—	—	1	2.500.000,—	0,55
Gminy	456	53.546.962,33	9	278.250,—	465	53.825.212,33	11,94
Spółdzielnie	1.219	165.284.240,—	136	18.950.100,—	1.355	184.234.340,—	40,85
Instytucje społeczne	407	53.398.800,—	63	4.057.806,81	470	57.456.606,81	12,74
Osoby prywatne	9.095	133.471.042,64	929	19.508.305,36	10.024	152.979.348,—	33,92
O g ó ł e m	11.178	408.201.044,97	1.137	42.794.462,17	12.315	450.995.507,14*)	100,00

Pożyczki przyznane w tym czasie były przeznaczone na następujące cele:

Cel udzielenia pożyczki:	Pożyczki przyznane od 1924 roku do 1930 roku	
	ilość	złotych
Na nowe budynki	11.878	442.573.904,14
Na przebudowy i nadbudowy	102	1.750.100,—
Na remont	335	6.671.503,—
R a z e m	12.315	450.995.507,14

*) W kwocie tej nie mieszczą się pożyczki w wysokości zł. 23.760.112,83 przyznane w r. 1929, anulowane natomiast względnie przeniesione z funduszków własnych na państwowe w r. 1930.

Ilość izb wybudowanych, względnie będących w budowie, przy pomocy kredytowej Banku Gospodarstwa Krajowego wynosi za cały okres akcji budowlanej Banku od roku 1924 do 31. XII. 1930 roku poważną liczbę 141.743 izb.

Stan bilansowy pożyczek budowlanych przedstawia się z dniem 31. XII. 1930 r. następująco:

1. pożyczki udzielone z P. F. B.	zł. 299.155.117,58
2. zaliczki na pożyczki z P. F. B.	„ 3.414.000,—
3. pożyczki budowlane z fund. własn.	„ 17.600.289,85

R a z e m zł. 320.169.407,43

Pożyczki powyższe ulegają konwersji na pożyczki emisyjne w 7% listach zastawnych i 8% obligacjach budowlanych. Do końca 1930 roku skonwertowano pożyczek budowlanych na łączną sumę zł. 101.036.300,—. Bliższe dane w tym względzie znajdują się w dziale emisyjnym.

W interesie rozwoju akcji budowlanej leży, by fundusze, któremi dysponuje Państw. Fund. Budowlany, wykazywały jaknajwiększe obroty, t. zn. by pożyczka gotówkowa była konwertowana na kredyt emisyjny możliwie szybko po ukończeniu budowy, tak żeby przez sprzedaż papierów wartościowych, pochodzących z konwersji, Państw. Fundusz Budowlany odzyskiwał pierwotnie wyłożone środki pieniężne na finansowanie nowych pożyczek. Bank dąży też stale do przyspieszenia tempa konwersji przez usuwanie szeregu trudności prawnych. O dobrych wynikach tych wysiłków świadczy poważny wzrost w ciągu roku 1930 pożyczek emisyjnych na konwersję kredytów budowlanych.

b) Udział Banku w przedsiębiorstwach koncernowych i kredyty dla tych przedsiębiorstw.

W roku sprawozdawczym ilość przedsiębiorstw należących do koncernu Banku uległa zmniejszeniu przez odstąpienie Państwowym Zakładom Inżynierji całego portfela akcji Zakładów Mechanicznych „Ursus”. Poza tem dokonano dalszych odpisów na wartości ksiązkowej całego szeregu akcji i udziałów koncernowych Banku, w rezultacie czego pozycja bilansowa udziały i akcje spadła ze zł. 47.293 tys. w dniu 31. XII. 1929 na zł. 33.753 tys. w dniu 31. XII. 1930, t. j. o zł. 13.540 tys.

Depresja gospodarcza odbiła się również na sytuacji przedsiębiorstw koncernowych. Wzrost faktury miał miejsce tylko w nielicznych wypadkach, w innych faktura utrzymała się na poziomie z roku poprzedniego, w niektórych spadła nawet poniżej tego poziomu. W związku z tem tylko kilka przedsiębiorstw będzie mogło wypłacić dywidendę za rok 1930 i to w niewielkiej wysokości, jak np. Ska Akc. Eksploatacji Soli Potasowych — 2%, z istniejących na terenie w. m. Gdańska Bank von Danzig (instytucja emisyjna) — 7%, British & Polish Trade Bank — 5%, Gdański Monopol Tytoniowy — 12%.

Kryzys rolniczy oraz przesilenie w przemyśle włókienniczym odbiło się niekorzystnie na sytuacji przedsiębiorstw chemicznych, utrudniając zbyt nawozów sztucznych i barwników i zmuszając do ograniczenia ich produkcji. Ograniczenie tempa inwestycyj w przemyśle do najkonieczniejszych potrzeb nie pozwoliło również przedsiębiorstwom metalurgicznym na wyzyskanie w pełni ich zdolności produkcyjnej.

W roku sprawozdawczym dążył Bank, tak jak i poprzednio, do zmniejszenia kosztów administracyjnych przedsiębiorstw koncernowych i usprawnienia ich produkcji. Wysiłki te dały naogół korzystne wyniki.

Kredyty udzielone dla przedsiębiorstw, należących do koncernu Banku Gospodarstwa Krajowego wynoszą w końcu roku sprawozdawczego ogółem zł. 35 milionów.

W roku sprawozdawczym—podobnie jak to miało miejsce już w roku 1929—stosował Bank politykę, zmierzającą z jednej strony do niepowiększania swoich udziałów w przedsiębiorstwach, a z drugiej strony do stopniowego wycofywania się z uczestnictwa w dotychczasowych interesach konsorcjalno-przemysłowych. Nadmienić tutaj należy, że rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z 3.XII. 1930 r. znosi artykuł 11 dawnego dekretu o Banku Gospodarstwa Krajowego, który dawał naszej instytucji możność angażowania się w nowe przedsiębiorstwa przemysłowe.

c) Kredyty dla samorządów.

Kredyty dla samorządów wzrosły w ciągu roku 1930 o zł. 20 milj. Wzrost ten powstał głównie skutkiem zrealizowania przez B.G.K. większej ilości pożyczek budowlanych dla samorządów, a następnie skutkiem wypłacenia samorządom dalszych gotówkowych zaliczek na pożyczki w obligacjach komunalnych.

d) Kredyty dla komunalnych kas oszczędności.

Kredyty dla komunalnych kas oszczędności i spółdzielni uważa B. G. K. za jedną z programowych dziedzin swej działalności. Akcja ta rozpoczęta w roku 1927 wykazuje w roku sprawozdawczym dalszy stosunkowo dość znaczny rozwój.

Komunalnym kasom oszczędności udziela Bank kredytów w trojakiiej formie: 1) kredyty zawiązkowe, 2) kredyty rzemieślnicze, 3) kredyty redyskontowe.

Stan kredytów przyznanych komunalnym kasom oszczędności przedstawiał się w dniu 31. XII. 1930 r. w porównaniu z okresem poprzednim jak następuje:

Rodzaje kredytów	31. XII. 1929 r.		31. XII. 1930 r.	
	Ilość kas	sumy w tys. zł.	Ilość kas	sumy w tys. zł.
Zawiązkowe	89	1.740	97	1.997
Rzemieślnicze	257	14.664	275	14.230
Redyskontowe	208	16.019	247	21.449
Różne	—	—	5	1.494
Razem	—	32.423	—	39.170

Jak widać z powyższej tabeli wzrosła nie tylko wysokość kredytów przyznanych komunalnym kasom oszczędności, lecz także ilość kas korzystających z kredytów w Banku Gospodarstwa Krajowego.

Kredyty zawiązkowe wykazują w porównaniu z rokiem 1929 nieznaczny wzrost. Powodem tego jest, że kredyty te są przeznaczone tylko na zasilenie środków obrotowych kas nowo-powstałych, a takich było w ciągu 1930 roku niewiele. Ponadto Bank wycofuje swoje kredyty zawiązkowe z kas, które korzystają z tej formy pomocy już od dłuższego czasu, w miarę zdobywania przez odnośne kasy innych środków obrotowych.

Kredyty rzemieślnicze stanowiące bardzo dogodną formę kredytu dla drobnego rzemiosła, są bowiem splacalne w dziesięciu kwartalnych ratach, utrzymały się na poziomie z roku poprzedniego. Przy udzielaniu nowych kredytów dla rzemiosła zwracał Bank szczególną uwagę na dzielnice zachodnie kraju, w których rzemiosło jest silnie rozwinięte i które znalazło się tam w specjalnie trudnych warunkach.

Kredyty redyskontowe są zarówno dla komunalnych kas oszczędności jak i dla Banku najkorzystniejszą formą kredytu. Wzrosły też one w roku sprawozdawczym w najwyższym stopniu. Kontyngenty redyskontowe w B. G. K. stanowią dla kas dogodną rezerwę, pozwalającą im zarówno na rozszerzenie działalności kredytowej, jakoteż na dokonywanie bez specjalnych trudności większych wypłat.

Stan wyczerpania kredytów dla komunalnych kas oszczędności wynosił w dniu 31. XII. 1930:

1. kredyty zawiązkowe	zł. 1.997 tys.
2. „ rzemieślnicze	„ 11.212 „
3. „ redyskontowe	„ 11.853 „
4. „ różne	„ 491 „
	<hr/>
	zł. 25.553 tys.

Podział terytorjalny kredytów dla komunalnych kas oszczędności zarówno przyznanych jak i wykorzystanych, obrazuje poniższe zestawienie:

Województwa	Sumy kredytów w tys. zł.	
	przyznane	wykorzystane
Centralne	9.212	6.213
Wschodnie	2.790	2.032
Zachodnie	15.589	9.215
Południowe	11.579	8.093
Razem	39.170	25.553

Nie ograniczając się do samego udzielania kredytów, zmierzał Bank do zwiększenia współpracy z komunalnymi kasami oszczędności na polu wzajemnych stosunków bankowych, głównie przez powierzanie zleceń inkasowych. Znalazło to wyraz w zwiększonej ilości korespondentów inkasowych z pośród komunalnych kas oszczędności, których liczba wynosiła w dniu 31. XII. 1930 roku — 168. Należy podnieść, że sprawność komun. kas oszczędności ulega stalej poprawie. Toteż zarówno zlecenia inkasowe, jak i spłaty ratalne kredytów rzemieślniczych i zawiązkowych są załatwiane z nielicznymi wyjątkami punktualnie.

e) Kredyty dla spółdzielni.

Tak jak i w latach poprzednich udzielał Bank w roku 1930 pożyczek spółdzielniom, finansując głównie spółdzielnie kredytowe i spółdzielnie spóżywców, zrzeszone w następujących związkach rewizyjnych:

- 1) w Związku Spółdzielni Polskich w Warszawie,
- 2) „ „ Zarobkowych i Gospodarczych w Poznaniu,
- 3) „ Stowarzyszeń Zarobkowych i Gospodarczych we Lwowie,
- 4) „ Żydowskich Towarzystw Spółdzielczych w Polsce w Warszawie,
- 5) w Powszechnym Związku na własnej pomocy opartych Spółdzielni we Lwowie,
- 6) w Związku Spółdzielni Spożywców R. P. w Warszawie.

Spółdzielnie należące do dwóch ostatnich związków nie korzystają z kredytów w Banku bezpośrednio, lecz przez swoje Centrale.

Bank finansował spółdzielnie głównie przez redyskonto weksli tych instytucyj.

Stan kredytów przyznanych przez Bank spółdzielniom, już po wyłączeniu spółdzielni rolniczo-handlowych i budowlano-mieszkańciovych, przedstawiał się w dniu 31. XII. 1930 roku w porównaniu z rokiem poprzednim, następująco:

Rodzaj kredytu	Stan kredytów przyznanych			
	31. XII. 1929 roku		31. XII. 1930 roku	
	ilość kas	sumy w tys. zł.	ilość kas	sumy w tys. zł.
Redyskonto weksli . .	335	16.861	310	18.395
Pożyczki terminowe . .	25	553	1	50
R-ki bieżące	9	1.646	8	1.570
R a z e m . .	—	19.060	—	20.015

Stan kredytów wykorzystanych przez spółdzielnie wynosił w dniu 31. XII. 1930 r.:

1. kredyty redyskontowe	zł. 11.203 tys.
2. pożyczki terminowe	„ 2.486 „
3. r-ki bieżące	„ 239 „
	<u>zł. 13.928 tys.</u>

Podział terytorjalny kredytów dla spółdzielni, zarówno przyznanych jak i wykorzystanych obrazuje poniższe zestawienie:

Województwa	Sumy kredytów w tys. złotych w dniu 31. XII. 1930 roku	
	przyznane	wykorzystane
Centralne	8.873	5.499
Wschodnie	543	435
Zachodnie	4.660	3.600
Południowe	5.939	4.394
R a z e m . .	20.015	13.928

Z powyższych zestawień wynika, że jeżeli chodzi o ilość przyznanych spółdzielniom kredytów, to w porównaniu z rokiem poprzednim wzrosły one nieznacznie. Mimo to kredyty wykorzystane spadły o przeszło 300 tys. Z kredytu w spółdzielniach korzysta głównie rzemiosło, następnie drobny handel i mniejsze warsztaty wytwórcze.

f) Kredyty dla gospodarstwa prywatnego.

R o l n i c t w o. — Kredyty gotówkowe, udzielone rolnictwu, zwiększyły się w roku sprawozdawczym o zł. 10 milj. Ogólne zadłużenie rolnictwa w B. G. K. przedstawia się w porównaniu z rokiem 1929 następująco:

	31. XII. 1929	31. XII. 1930
Rolnictwo i hodowla	zł. 46.339 tys.	zł. 56.143 tys.
Spółdzielnie rolniczo-handlowe	„ 58.060 tys.	„ 58.178 tys.
Handel rolniczy	„ 3.675 tys.	„ 3.929 tys.
	<hr/>	<hr/>
	zł. 108.074 tys.	zł. 118.250 tys.

Cały prawie wzrost zadłużenia rolnictwa przypada na kredyty dyskontowe, udzielone ziemiom i ich związkom.

Największym dłużnikiem Banku w grupie kredytów rolniczych jest w dalszym ciągu „Kooperacja Rolna”. Zadłużenie tej instytucji w dziale operacyj z Skarbem Państwa, powstałe wskutek zaplacenja przez B. G. K. ze specjalnej lokaty Skarbu Państwa jej zobowiązań zagranicznych z tytułu zaciągniętej w r. 1925 pożyczki angielskiej, nie uległo w roku sprawozdawczym prawie żadnej zmianie. Podobnie, jak w latach ubiegłych, korzystała „Kooperacja Rolna” z kredytów dyskontowych, umożliwiających jej zaopatrywanie rolnictwa, za pośrednictwem zrzeszonych w niej organizacyj spółdzielczych, w niezbędne dla produkcji rolnej środki finansowe. Poza tem rozprawdzał Bank za pośrednictwem „Kooperacji Rolnej” kredyty na zakup nawozów sztucznych. Z powodu spadku zapotrzebowania na nawozy sztuczne, wywołanego kryzysem rolniczym, uległy redukcji również i kredyty nawozowe. Kontyngent dyskontowy, przyznany na zakup nawozów sztucznych sezonu wiosennego 1929 w sumie zł. 23 milj., został w roku sprawozdawczym zredukowany początkowo do sumy zł. 16 milj., później zaś, wobec niemożności wykorzystania go, do kwoty zł. 10.250 tys. Również kredyt na zakup nawozów sztucznych na sezon jesienny został, w porównaniu z rokiem 1929, obniżony ze zł. 16 milj. do zł. 7.950 tys., względnie później do zł. 7 milj. W grudniu 1930 r. przyznał Bank „Kooperacji Rolnej” dalszy zł. 1 milion na sezon wiosenny 1931 r. Kredyt dyskontowy na zakup jęczmienia browarnianego, grochu i nasion dla celów wywozowych został utrzymany na poziomie z r. 1929 i wynosił zł. 1.500 tys.

Zadłużenie „Kooperacji Rolnej” z tytułu wszelkiego rodzaju kredytów nawozowych wynosiło w dniu 31. XII. 1930 r. zł. 11.707 tys., z tytułu kredytów eksportowych zł. 1.456 tys., z tytułu normalnych kredytów dyskontowych zł. 3.533 tys.

Za pośrednictwem innych organizacyj rolniczych przyznał Bank ziemiom województw centralnych kredyt na zasiewy w wysokości zł. 7,8 milj.; kredyt ten został prawie w całości wykorzystany. Prócz tego kredyty uruchomił Bank na terenie całego Państwa kredyt żniwny w wysokości zł. 7 milj. Maksymalne wyczerpanie tego kredytu wynosiło zł. 6.547 tys.

Kredyty na rejestrowy zastaw zboża utrzymał Bank w tej samej wysokości, co w roku poprzednim, t. zn. w sumie zł. 5 milj. Zostały one rozprawdzone na terenie województw centralnych oraz województwa wolińskiego. Kontyngent kredytów na zastaw zboża wykorzystano za ledwie w wysokości zł. 3.253 tys.

W roku 1930 udzielił również Bank pewnej ilości kredytów kłeskowych dla ziemian posiadających majątki w powiatach, dotkniętych kłeskami elementarnymi, oraz kredytów indywidualnych dla większych gospodarstw rolnych.

W związku z ciężką sytuacją rolnictwa stosowano w szerokim stopniu ulgi przy spłacie kredytów rolniczych, rozkładając ich płatność na dogodnie raty i udzielając we wszystkich uzasadnionych wypadkach prolongat.

Stan wyczerpania różnego rodzaju kredytów rolniczych specjalnych wynosił w dniu 31. XII. 1930 ogółem zł. 33.908 tys., z czego na kredyty siewne bieżące i zaległe przypada zł. 25.909 tys., żniwne zł. 1.709 tys., kłeskowe zł. 3.048 tys., na rejestrowy zastaw zboża zł. 3.242 tys.

Przemysł. — Kredyty B. G. K. dla przemysłu wzrosły w ciągu roku 1930 ze zł. 118 milj. na zł. 151 milj., t. j. o zł. 33 milj. Wzrost ten prawie w całości przypada na przemysł hutniczy i włókienniczy. Kredyty dla innych gałęzi przemysłu uległy nieznacznym tylko zmianom.

Kredyty dla przemysłu hutniczego miały na celu sfinansowanie zamówień zagranicznych, otrzymanych przez huty śląskie. Ogólne zadłużenie przemysłu hutniczego wyniosło z końcem roku sprawozdawczego zł. 38.173 tys. Zadłużenie przemysłu włókienniczego wzrosło w tym samym czasie do wysokości zł. 32.997 tys., przy czem cały prawie wzrost został spowodowany udzieleniem wydatnej pomocy dla przemysłu łódzkiego.

Kredyty dla przemysłu spożywczego spadły ogółem ze zł. 37.421 tys. na zł. 34.487 tys. Zmniejszenie to przypadło na cukrownictwo i młynarstwo, podczas gdy kredyty dla gorzelnictwa wzrosły o przeszło zł. 5 milj.

Młynarstwu przyznał B. G. K. w roku sprawozdawczym nawet wyższe kredyty, niż w okresie poprzednim, a mianowicie zł. 10 milj. wobec zł. 7 milj., jednakże młyny wykorzystały kredyt ten w wysokości zaledwie zł. 4.099 tys. Kredyty te zostały częściowo spłacone, tak, że ostateczne zadłużenie młynarstwa okazało się z końcem 1930 roku niższe, niż z końcem 1929 roku.

Podobnie, jak i w roku poprzednim, wyznaczył Bank na kredyty dla właścicieli lasów 1 milj. zł., który został prawie w całości wykorzystany na cele związane z uprzemysłowieniem gospodarstw leśnych.

Kredyty dla handlu towarowego — jednak bez handlu rolnego — utrzymały się na poziomie z roku poprzedniego. Kredyty sanacyjne dla banków, zrealizowane z Państwowego Funduszu Pomocy Instytucjom Kredytowym w latach 1925—1926, t. j. w okresie załamania się złogeto, uległy, skutkiem spłat, dalszej wydatnej redukcji ze zł. 38 milj. na zł. 29 milj. Mimo to ogólna suma kredytów udzielonych przez B. G. K. bankom spadła ogółem tylko o zł. 2.994 tys. z powodu nowych kredytów, udzielonych w roku sprawozdawczym w innych rachunkach.

C) GWARANCJE I AKCEPTACJE.

Gwarancje i akceptacje wykazują w dniu 31. XII. 1930, w porównaniu z rokiem poprzednim, wzrost o zł. 2.205 tys., dochodząc do wysokości zł. 40.002 tys.

Suma przyznanych kredytów akceptacyjnych wzrosła w roku sprawozdawczym do kwoty § 2.430 tys., co stanowi trzykrotne zwiększenie w stosunku do roku poprzedniego. Z kredytów tych korzystał głównie przemysł nawozowy, następnie cukrowniczy, oraz w pewnym stopniu przemysł włókienniczy, przy czem przeznaczone one były prawie w całości na finansowanie eksportu.

Kredyty rembursowe, przyznane w roku sprawozdawczym, przy których pomocy Bank finansuje import niezbędnych dla polskiego przemysłu surowców, spadły, w porównaniu z rokiem 1929, około 43% do kwoty § 480 tys. Spadek ten stoi w związku z zastojem w przemyśle włókienniczym i zmniejszonym wskutek tego zapotrzebowaniem na surowiec. Z tego samego powodu spadły obroty na rachunkach rembursowych o § 1.145 tys. do sumy § 410 tys.

3. SPRAWY ADMINISTRACYJNO-ORGANIZACYJNE.

UZUPEŁNIENIA I ZMIANY STATUTU.

Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dn. 3. XII. 30 r. (Dz. U. R. P. Nr. 86 poz. 666) w sprawie zmian i uzupełnień rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dn. 30. V. 1924 r. o połączeniu państwowych instytucyj kredytowych w Bank Gospodarstwa Krajowego wnoszący szereg zasadniczych zmian do ustroju Banku i jego działalności. Z najważniejszych jego postanowień należy wymienić: 1) ustalenie kapitału zakładowego Banku w wysokości 150 milj. zł., podzielonego na udziały po 250 tys. zł., przyczem udział Skarbu Państwa nie może wynosić mniej niż 60% kapitału; 2) zmiana sposobu rozdziału zysku i ustalenie sposobu lokowania funduszy rezerwowych; 3) ustanowienie funkcji Wiceprezesa Banku i sposobu jego mianowania; 4) rozgraniczenie czynności Banku na dział kredytów długoterminowych i dział innych operacyj bankowych; 5) wprowadzenie odrębnych zabezpieczeń realnych i rezerw dla poszczególnych emisyj Banku, przyczem łączna suma emisyj została ograniczona do 15-krotnej wysokości kapitału zakładowego Banku; 6) wprowadzenie zakazu udzielania pożyczek emisyjnych Skarbowi Państwa oraz przedsiębiorstwom państwowym, nieposiadającym osobowości prawnej; 7) zniesienie artykułu 11 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 30. V. 1924 r., dającego Bankowi prawo zakładania, prowadzenia względnie pośredniczenia w zakładaniu przedsiębiorstw; 8) udzielenie Bankowi szeregu przywilejów, jak nadanie oświadczeniom i księgom Banku mocy prawnej dokumentów publicznych, nadanie prawa prowadzenia egzekucji w trybie administracyjnym, zwolnienie sum lokowanych w Banku na książeczki oszczędności do 2.500 zł. od zajęcia egzekucyjnego i t. d.

ZMIANY OSOBOWE W RADZIE NADZORCZEJ.

W roku 1930 ustąpili członkowie Rady Nadzorczej: pp. Dr. Kazimierz Duch, Stanisław Rościszewski i Stefan Starzyński, w miejsce zaś wymienionych mianował Pan Minister Skarbu członkiem Rady Nadzorczej p. Władysława Korsaka, obecnego Wiceministra Spraw Wewnętrznych, oraz p. Dr. Adama Rose'go, p. o. Dyrektora Departamentu Ekonomicznego w Ministerstwie Rolnictwa.

ZMIANY OSOBOWE W ZARZĄDZIE.

Rada Nadzorcza mianowała Dyrektorem Banku p. Dr. Tadeusza Garbusińskiego, który zajmował poprzednio stanowisko Zastępcy Dyrektora B. G. K. Nadto powołani zostali w roku 1930 na stanowiska Zastępców Dyrektorów: pp. Włodzimierz Baczyński, Ludwik Zdzisław Czechowski, Dr. Bolesław Golik, Dr. Kazimierz Greger, Dr. Wiktor Osuchowski, Antoni Paprocki i Ludwik Szwykowski.

ILOŚĆ PERSONELU.

Stan personelu Banku uległ w ciągu roku sprawozdawczego pewnej redukcji. Stan urzędników, łącznie z członkami Dyrekcji, wynosił w dniu 31 grudnia 1930 r. osób 1.030 t. j. o 25 osób mniej niż z końcem roku ubiegłego. Stan służby wzrósł natomiast o 6 osób do liczby 246 osób.

Zmniejszenie ogólnej ilości osób, zatrudnionych przez Bank, nastąpiło skutkiem racjonalnego rozmieszczenia personelu drogą przeniesień poszczególnych pracowników i wewnętrznych przesunięć, oraz dzięki dalszej mechanizacji i maszynizacji pracy manipulacyjnej.

Celem podniesienia poziomu fachowych kwalifikacyj pracowników, postanowiono wprowadzić przymus składania egzaminów kwalifikacyjnych przez urzędników nieetatowych po dwu względnie trzyletnim okresie służby w Banku, podczas gdy w poprzednich latach dopuszczenie do egzaminu następowało na własną prośbę. W wykonaniu odnośnego zarządzenia dopuszczono w terminie je-

siennym 1930 roku do egzaminu 154 osób, z pośród których przystąpiło do egzaminu 127 osób, z tych zaś 117 złożyło egzamin z wynikiem bardzo dobrym i dobrym.

UPOSAŻENIE PRACOWNIKÓW.

W roku 1930 obowiązywał schemat plac, ustanowiony w drugiej połowie 1927 roku. Indywidualne podwyżki uposażeń przyznano drogą awansu na 1 stycznia 1930 roku — 205 pracownikom, zaś na 1 lipca 1930 r. — 95 pracownikom Banku; pozatem awansowano ze względów służbowych w ciągu 1930 roku w różnych terminach 12 pracowników.

Sprawa mieszkaniowa urzędników Banku doczekała się w roku sprawozdawczym, zwłaszcza jeżeli chodzi o większe skupienia miejskie, wybitnej poprawy. Oddano do użytku na mieszkania urzędnicze nowe budynki w Warszawie, Katowicach, Łodzi i Gdyni. W rezultacie przeważna ilość zapotrzebowań na mieszkania została zaspokojona.

PRACE ORGANIZACYJNE.

Przedmiotem pracy organizacyjnej w roku sprawozdawczym była w pierwszym rzędzie technika manipulacyjna, której uproszczenie — przy szczególnem uwzględnieniu bezpieczeństwa obrotu — poczyniło znaczne postępy.

Przez zastosowanie w szerokiej mierze systemów przebitkowych i maszynizacji, wprowadzono cały szereg uproszczeń pracy we wszystkich wydziałach Banku, przedewszystkiem w zakresie prac korespondencyjno-buchalteryjnych.

Z większych poczyniła, obejmujących całokształt pracy danego wydziału, wymienić należy mechanizację pracy wydziału buchalterji kontokorrentowej, wydziału saldakonti, wyodrębnionego z likwidatury, następnie likwidatury rachunków bieżących oraz wydziału inkasowego.

W dążeniu do ujednostajnienia i znormalizowania techniki w całej Instytucji przeprowadzono w roku sprawozdawczym szereg prac także na terenie Oddziałów. Pod koniec roku 1930 odbył się zjazd buchalterów wszystkich Oddziałów Banku, na którym omawiane były sprawy buchalteryjne i techniki buchalteryjno-manipulacyjnej właśnie pod kątem widzenia ich zrationalizowania i ujednostajnienia.

ODDZIAŁY I DZIAŁALNOŚĆ INSPEKTORATU.

W roku sprawozdawczym Bank utworzył dwa nowe referaty budowlane przy Oddziałach w Bydgoszczy i Katowicach, przyczem Oddziałowi katowickiemu poruczone zostały kredyty budowlane Zagłębia Dąbrowskiego. W ten sposób na 19 Oddziałów prowincjonalnych 14 z nich ma możliwość bezpośredniego udzielania kredytów budowlanych.

Przy przeprowadzonych w r. 1930 lustracjach Oddziałów B. G. K. Inspektorat kładł specjalny nacisk na lustracje szczegółowe. W dalszym ciągu uległy pogłębieniu prace badawcze nad stanami interesów poszczególnych Oddziałów, ich polityką kredytową, wartością zabezpieczeń; poddawane były dokładnej analizie wyniki działalności, badana wartość techniczna aparatu bankowego.

W Gdyni i Katowicach ukończono i oddano do użytku Oddziałów nowe gmachy bankowe. Ukończona została również przebudowa hali bankowej w Oddziale lubelskim B. G. K.

4. KOMISJA REWIZYJNA.

Komisja Rewizyjna przeprowadziła przy sposobności badania bilansu za rok 1930 prace rewizyjne w poszczególnych działach Zakładu Centralnego. Ponadto w ciągu roku sprawozdawczego Komisja Rewizyjna dokonała lustracji w Oddziałach we Lwowie, Krakowie, Lublinie, Poznaniu, Gdyni i Katowicach.

III.

OBJAŚNIENIA DO BILANSU ZA ROK 1930.

Ogólny obrót Banku Gospodarstwa Krajowego po jednej stronie księgi głównej bez inkasa i gwarancyj wyniósł w ciągu roku 1930 zł. 17.763.701 tys., łącznie zaś z temi rachunkami zł. 18.288.241 tys., z tego na ważniejsze rachunki przypada:

	Winien	Ma
Kasa i sumy do dyspozycji	4.793.954 tys.	4.787.851 tys.
Waluty zagraniczne	115.178 „	114.760 „
Weksle zdyskontowane	786.925 „	804.763 „
Pożyczki terminowe	67.763 „	94.752 „
Dłużnicy w r-kach bieżących	357.155 „	322.938 „
Banki „loro” i „nostro” (krajowe i zagran.)	2.563.626 „	2.569.070 „
Rachunki czekowe	2.028.715 „	2.001.310 „
R-ki walutowe	98.994 „	100.990 „
Wkładki oszczędnościowe	43.739 „	54.930 „
R-ki bieżące kom. kas oszczędności	202.529 „	202.533 „
Wkłady terminowe	212.060 „	199.642 „
Redyskonto	279.040 „	284.752 „

Bank Gospodarstwa Krajowego zamknął bilans za rok 1930 sumą zł. 2.151.261.194,73 (łącznie z inkasem i gwarancjami). Suma ta rozwijała się w latach 1924—1930 w sposób następujący:

Rok	Suma bilansowa	Wzrost w % 1924=100
1924	283.359.067,74	100
1925	773.942.219,60	273
1926	920.159.796,19	325
1927	1.425.215.415,23	503
1928	1.715.360.386,48	605
1929	1.830.839.311,48	646
1930	2.151.261.194,73	759

Poz. 1—3. Kapitał zakładowy i rezerwy:

	31. XII. 1929 r.	31. XII. 1930 r.	zmiany:
a) kapitał zakładowy	zł. 150.000.000,—	zł. 150.000.000,—	—
b) fundusz rezerwowy	„ 9.156.920,65	„ 12.496.478,84	+3.339 tys.
c) rezerwa walor. dla pożycz. hip. b. P. B. O. i b. Z. K. M. M.	„ 2.674.586,88	„ 2.650.330,46	— 24 „
d) rezerwa waloryz. dla wkładek oszczęd- ności	„ 28.443,01	„ 5.991,83	— 22 „
e) rezerwa ogólna	„ 21.369.640,40	„ 21.369.640,40	—
f) rezerwa na różnice kursowe	„ 7.423.802,65	„ 7.423.802,65	—
Razem	zł. 190.653.393,59	zł. 193.946.244,18	+3.293 tys.

Fundusz rezerwowy zwiększył się skutkiem dopisania 40% zysku za rok 1929 zgodnie z § 74 Statutu Banku. Rezerwa waloryzacyjna dla pożyczek hipotecznych b. P. B. O. i b. Z. K. M. M., oraz dla wkładek oszczędności zmniejszyła się o drobne kwoty skutkiem dalszych odpisów pożyczek hipotecznych, zwaloryzowanych na zbyt drobne kwoty, żeby ich ściąganie w drodze sądowej w razie zaległości dłużnika się opłacało, względnie skutkiem waloryzacji realizowanych księżeczek oszczędnościowych.

Rezerwy powyższe nie obejmują poważnej ze względu na swoją wysokość rezerwy dla papierów wartościowych własnej emisji, która jest omówiona w poz. 16 stanu biernego.

Poz. 4—6. Wkłady à vista, terminowe, różne salda kredytowe:

	31. XII. 1929 r.	%	31. XII. 1930 r.	%	zmiany:
Ogółem	zł. 255.024.120,46	100,0	zł. 243.142.584,86	100,0	—11.882 tys.
R-ki czekowe	zł. 97.015.337,07	38,1	zł. 69.610.066,80	28,6	—27.405 „
R-ki walutowe	„ 8.286.118,88	3,2	„ 10.281.832,27	4,2	+ 1.995 „
Wkładki oszczędnościowe	„ 23.799.580,09	9,3	„ 34.990.774,97	14,5	+11.191 „
R-ki bież. K. K. O.	„ 1.962.490,40	0,8	„ 1.965.665,20	0,8	+ 3 „
Wkłady à vista ogółem	zł. 131.063.526,44	51,4	zł. 116.848.339,24	48,1	—14.216 tys.
R-ki lok. term. w wal. krajow.	zł. 76.712.873,58	30,1	zł. 71.131.782,—	29,2	— 5.581 tys.
R-ki lok. term. w wal. obcej	„ 39.320.460,99	15,4	„ 32.549.209,29	13,4	— 6.771 „
Asygnaty kasowe	„ 66.100,—	—	„ —	—	— 66 „
Wkłady terminowe ogółem	zł. 116.099.434,57	45,5	zł. 103.680.991,29	42,6	—12.418 tys.
Różne salda kredytowe					
ogółem	zł. 7.861.159,45	3,1	zł. 22.613.254,33	9,3	+14.752 tys.

Wkłady spadły ogółem o zł. 11.882 tys., wkłady à vista zmniejszyły się o zł. 14.216 tys., terminowe o zł. 12.418 tys., zaś różne salda kredytowe wzrosły o zł. 14.752 tys. We wkładach à vista

spadły r-ki czekowe o zł. 27.405 tys., wzrosły natomiast wszystkie inne rodzaje wkładów o zł. 13.189 tys. Podział wkładów na kategorie wkładów podany jest w drugiej części sprawozdania na str. 36.

Wymagalność wkładów terminowych według stanu z dnia 31. XII. 1930 r. obrazuje poniższe zestawienie:

	Sumy w tys. zł.	%
Wkłady płatne w ciągu 1-go miesiąca	16.530	15,9
„ „ „ 2-go „	17.774	17,2
„ „ „ 3-go „	16.112	15,5
„ „ „ 4, 5 i 6-go miesiąca	45.590	44,0
„ „ po sześciu miesiącach	7.675	7,4
Wkłady terminowe ogółem	103.681	100,0

Poz. 7. Redyskonto weksli:

	31. XII. 1929 r.	31. XII. 1930 r.	zmiany:
Ogółem	zł. 71.998.038,20	zł. 77.709.994,47	+5.712 tys.
z tego: a) w walucie krajowej	„ 48.611.203,80	„ 57.955.342,82	+9.344 tys.
b) w walucie obcej	„ 23.386.834,40	„ 19.754.651,65	-3.632 „

Stosunek procentowy redyskonta weksli portfelowych do portfela wekslowego przedstawiał się w poszczególnych miesiącach 1930 r. jak następuje:

31. XII. 1929	36,8%
31. I. 1930	29,4%
28. II. „	27,1%
31. III. „	27,6%
30. IV. „	21,3%
31. V. „	24,9%
30. VI. „	22,4%
31. VII. „	24,5%
31. VIII. „	34,6%
30. IX. „	39,5%
31. X. „	38,9%
30. XI. „	37,2%
31. XII. „	44,3%

Poz. 8 i 9. Banki „loro“ i „nostro“:

	31. XII. 1929 r.	31. XII. 1930 r.	zmiany:
Ogółem	zł. 79.311.973,71	zł. 90.388.689,96	+11.077 tys.
z tego przypadało:			
na banki krajowe	„ 26.444.364,04	„ 35.986.414,40	+ 9.542 „
„ „ zagraniczne	„ 52.867.609,67	„ 54.402.275,56	+ 1.535 „

Z ogólnego stanu rachunków banków wynoszącego w dniu 31.XII.1930 r. zł. 90.389 tys., przypadało na:

rachunki à vista	zł. 29.681 tys., t. j.	32,8%
„ terminowe	60.708 „ „	67,2%

Wymagalność r-ków terminowych banków przedstawiała się w dniu 31. XII. 1930 jak następuje:

płatne w ciągu 1-go miesiąca	zł 21.616 tys.	35,6%
„ „ 2-go „	„ 6.057 „	10,0%
„ „ 3-go „	„ 14.790 „	24,4%
„ „ 4, 5 i 6-go mies.	„ 17.821 „	29,3%
„ po sześciu miesiącach	„ 424 „	0,7%
R a z e m	zł. 60.708 tys.	100,0%

Poz. 10. Przekazy na Bank zł. 275.593,78 (per 31.XII. 1930) stanowią kwoty zlecone Bankowi do wypłaty i jeszcze nie podjęte przez klientów. Spadły one w ciągu roku 1930 o zł. 43 tys.

Poz. 11. Wierzyciele hipoteczni zł. 219.332,40 (per 31. XII. 1930) są to długi, ciężące na nieruchomościach, będących własnością Banku. Spadły one w ciągu roku 1930 o drobną kwotę zł. 6 tys.

Poz. 12. Sumy przechodnie spadły w porównaniu z końcem roku 1929 o zł. 4.799 tys. do kwoty zł. 14.491.506,46. W sumie tej mieszczą się zwykle pozycje przejściowe i rozliczenia międzyokresowe.

Poz. 13 i 14. Saldo działu emisyjnego i saldo działu operacyj ze Skarbem Państwa pokrywają się z poz. 22 i 25 stanu czynnego. Są to pozycje regulujące między sobą poszczególne działy bilansu Banku.

Poz. 15. Czysty zysk za rok 1930 został wykazany w wysokości zł. 11.933.062,10 t. zn. o zł. 791 tys. mniej niż w roku poprzednim. Bliższe dane patrz rachunek Strat i Zysków.

S T A N C Z Y N N Y .

Poz. 3. Portfel papierów procentowych zwiększył się w ciągu roku 1930 o zł. 13.273 tys. do kwoty zł. 38.771.556,57.

Portfel papierów wartościowych stanowią:

Papiery państwowe:	wartość nominalna	wartość bilansowa
5% pożyczka konwersyjna	zł. 286.358	zł. 143.179,—
5% „ kolejowa	„ 3.993.603	„ 1.876.993,41
10% „ „	Frs. 10.485.945	„ 18.486.720,28
Różne		„ 33.189,15

Papiery inne:

7% listy zastawne Państw. Banku Rolnego	zł. 8.500.000	zł. 6.800.000,—
8% „ „ Tow. Kred. Ziems. Lwów	dol. 280.845	„ 2.074.602,01
8% „ „ Wil. Banku Ziemskiego	„ 284.500	„ 2.026.352,—
8% „ „ Tow. Kred. Ziems. w Warszawie	„ 766.300	„ 5.933.460,90
8% „ „ „ „ „ „ „	zł. 1.294.000	„ 1.002.850,—
Różne		„ 394.209,82

Razem zł. 38.771.556,57

Poz. 4. **Papiery procentowe własnej emisji** znajdujące się w portfelu Banku zmniejszyły się w porównaniu z końcem 1929 r. o zł. 4.631 tys. do kwoty zł. 70.643.202,15.

Poz. 5. **Udziały i akcje** znajdujące się w posiadaniu Banku, spadły w ciągu roku 1930 o zł. 13.540 tys. do wysokości zł. 33.753.263,24. Portfel udziałów i akcji składa się z następujących pozycji:

British and Polish Trade Bank	zł. 7.157.900,—
Bank von Danzig (instytucja emisyjna)	„ 6.147.352,96
Gdański Monopol Tytoniowy	„ 2.142.035,78
T-wo Eksploatacji Soli Potasowych	„ 17.923.191,50
Bank Polski	„ 382.695,—
Inne papiery	„ 88,—
R a z e m	zł. 33.753.263,24

Na pozycję „inne papiery” składają się akcje i udziały w kilkunastu przedsiębiorstwach koncernowych, oraz pozostałości papierów dywidendowych z lat poprzednich. Papiery te wstawiono do bilansu z wartością jednego złotego.

Poz. 7—10. **Kredyty krótkoterminowe** wykazują w ciągu roku 1930 następujące zmiany:

	31.XII. 1929 r.	31.XII. 1930 r.	zmiany:
a) weksle zdyskontowane	zł. 182.993.239,51	zł. 165.155.364,55	—17.837 tys.
b) weksle protestowane	„ 2.071.324,20	„ 3.122.548,32	+ 1.051 „
c) pożyczki terminowe	„ 53.633.662,17	„ 21.908.207,02	—31.725 „
d) lokaty w K. K. O.	„ 8.437.293,98	„ 13.173.754,44	+ 4.736 „
e) dłużnicy w r-kach bieżących	„ 79.542.578,58	„ 113.760.216,91	+34.217 „
R a z e m	zł. 326.678.098,44	zł. 317.120.091,24	— 9.558 tys.

Weksle zdyskontowane zmniejszyły się z powodu zastosowania z końcem ubiegłego roku ostrzejszej selekcji materiału wekslowego. Wzrost protestów przypada prawie w całości na weksle rolnicze. Pożyczki terminowe spadły głównie z powodu przeniesienia zadłużenia kilku przedsiębiorstw koncernowych na r-ki bieżące, oraz skutkiem przeniesienia na rk pożyczek gotówkowych komunalnych kilku pożyczek udzielonych samorządom. Lokaty w komunalnych kasach oszczędności zwiększyły się z powodu rozszerzenia w roku sprawozdawczym działalności Banku zmierzającej do popierania rozwoju tych instytucji. R-ki bieżące wreszcie wzrosły przedewszystkiem wskutek wspomnianego już wyżej przeniesienia z pożyczek terminowych, oraz wskutek przejściowego zadłużenia w B. G. K. Państwowego Funduszu Bezrobocia.

Płynność portfela wekslowego przedstawia się w dniu 31. XII. 1930 r. następująco:

weksle płatne:	ilość sztuk	%	sumy w tys. zł.	%
w ciągu 1-go miesiąca	64.775	45,2	73.306	44,4
„ 2-go „	48.657	34,0	46.246	28,0
„ 3-go „	25.167	17,6	28.589	17,3
„ 4, 5 i 6-go miesiąca	4.464	3,1	16.828	10,2
po 6-ciu miesiącach	90	0,1	186	0,1
O g ó l n e m	143.153	100,0	165.155	100,0

W ciągu roku 1930 zdyskontowano weksli ogółem sztuk 605.279 na sumę zł. 636.258 tys. Podział tychże według terminów obiegu od dnia wystawienia do płatności, oraz według wysokości odcinków podają dwa poniższe zestawienia:

Weksle z terminem obiegu od dnia wystawienia do dnia płatności:	ilość sztuk	%	sumy weksli w tys. złot.	%
do 30 dni	10.216	1,7	4.859	0,8
„ 60 „	65.958	10,9	47.021	7,4
„ 90 „	265.531	43,9	252.240	39,6
„ 180 „	219.879	36,3	262.682	41,3
„ 360 „	42.429	7,0	67.879	10,7
powyżej 360 dni	1.266	0,2	1.577	0,2
O g ó ł e m	605.279	100,0	636.258	100,0

Weksle o dłuższych terminach obiegu pochodzą głównie z transakcyj rolniczych.

Wysokość odcinków:	Ilość sztuk	%
poniżej 100 zł.	100.746	16,6
od 101 do 200 zł.	115.778	19,1
„ 201 „ 500 „	170.880	28,2
„ 501 „ 1.000 „	128.649	21,4
„ 1.001 „ 2.000 „	35.769	5,9
„ 2.001 „ 5.000 „	34.388	5,7
„ 5.001 „ 10.000 „	14.680	2,4
powyżej 10.000 „	4.389	0,7
O g ó ł e m	605.279	100,0

Przeciętna wysokość odcinka wynosiła zł. 1051. Jeżelibyśmy jednak wyeliminowali odcinki powyżej zł. 1000,—, które stanowią zaledwie 14,7% portfelu wekslowego Banku, to przeciętna wysokość odcinka byłaby wtedy znacznie niższa.

Stosunek weksli zaprotestowanych do weksli płatnych przedstawiał się w ciągu poszczególnych miesięcy 1930 roku jak następuje:

Miesiące 1930 r.	weksle pl. w miesiącu w milj. zł.	weksle za-prot. w milj. zł.	stos. % weksli zaprot. do płatnych
Styczeń	56,5	2,8	4,91
Luty	54,4	2,5	4,60
Marzec	66,9	3,6	5,35
Kwiecień	58,7	2,6	4,35
Maj	46,0	2,1	4,66
Czerwiec	48,5	2,1	4,40
Lipiec	51,5	1,9	3,59
Sierpień	55,4	1,9	3,33
Wrzesień	60,0	2,1	3,52
Październik	69,8	2,9	4,21
Listopad	53,0	2,9	5,26
Grudzień	59,6	3,5	5,91

Płynność pożyczek terminowych w dniu 31 XII. 1930 r. podaje poniższe zestawienie:

Pożyczki płatne:	sumy w tys. zł.	%
w ciągu 1 miesiąca	12.287	35,0
„ 2 „	3.445	9,8
„ 3 „	5.571	15,9
„ 4, 5 i 6-go miesiąca	3.489	10,0
po 6 miesiącach	10.290	29,3
O g ó l e m	35.082	100,0

Poz. 11—12. Banki „loro“ i „nostro“:

	31. XII. 1929 r.	31. XII. 1930 r.	zmiany:
a) krajowe	zł. 1.365.630,73	zł. 1.376.820,37	+ 11 tys.
b) zagraniczne	„ 32.457.953,96	„ 38.079.489,55	+ 5.622 „
Razem	zł. 33.823.584,69	zł. 39.456.309,92	+ 5.633 „

Poz. 13. Pożyczki gotówkowe długoterminowe:

	31. XII. 1929 r.	31. XII. 1930 r.	zmiany:
a) pożycz. na pokrycie zal. odset. bud. zł.	753.941,50	zł. 1.325.667,50	+ 572 tys.
b) komunalne	„ 31.315.292,49	„ 50.627.703,92	+ 19.312 „
c) budowlane z fund. wł.	„ 23.912.272,88	„ 17.600.289,85	— 6.312 „
d) zwalor. b. instyt. sfuzj.	„ 6.757.167,46	„ 5.579.533,76	— 1.178 „
e) różne	„ 5.941.885,33	„ 33.673.289,45	+ 27.732 „
Razem	zł. 68.680.559,66	zł. 108.806.484,48	+ 40.126 „

Różne pożyczki gotówkowe długoterminowe wzrosły w związku z likwidacją udziału B. G. K. w fabryce samochodów „Ursus”, odstąpionej Państwowym Zakładom Inżynierji, które w tym celu zaciągnęły w Banku długoterminową pożyczkę gotówkową. Pożyczki gotówkowe komunalne wzrosły głównie wskutek nowych kredytów dla samorządów, częściowo zaś z powodu przeniesienia kilku kredytów udzielonych samorządom z rachunku pożyczek terminowych, jak to już zauważono powyżej. Pożyczki budowlane z funduszy własnych ulegają stopniowej konwersji na pożyczki emisyjne. Pożyczki zwaloryzowane b. instytucyj sfuzjonowanych stanowią wierzytelności przejęte po b. Państwowym Banku Odbudowy i b. Zakładzie Kredytowym Miast Małopolskich i są stopniowo likwidowane.

Poz. 14. Nieruchomości wzrosły o kwotę zł. 5.840 tys. do sumy zł. 26.624.503,98 skutkiem dalszych kosztów budowy własnych gmachów w Warszawie, Katowicach i Gdyni. Te dwa ostatnie są już wykończone i oddane do użytku. Gmach Centrali w Warszawie zostanie oddany do użytku w ciągu 1931 roku.

Poz. 16. Sumy przechodnie wynoszą w dniu 31. XII. 1930 r. zł. 10.515.132,08, t. zn. zmniejszyły się w porównaniu z końcem roku 1929 o zł. 3.259 tys. Obejmują one zwykle pozycje przejściowe oraz rozliczenia międzyokresowe.

Poz. 16. Specjalna rezerwa dla papierów własnej emisji zwiększyła się w roku sprawozdawczym o zł. 3.873.669,91. Wzrost ten powstał:

- a) z rozdziału czystego zysku za r. 1929 (35% zgodnie z § 74 Statutu Banku). . . zł. 2.922.113,41
 b) z wpisowego w myśl § 17 statutu oraz z zysków osiągniętych przez Bank przy skupie listów zastawnych i obligacyj, przeznaczonych do umorzenia według § 17 statutu zł. 951.556,50

Podział powyższej rezerwy na poszczególne rodzaje emisji przedstawia się w porównaniu z rokiem 1929 następująco:

	31. XII. 1929 r.	31. XII. 1930 r.	zmiany:
a) rezerwa dla listów zastawnych . . . zł.	1.664.342,64	zł. 2.654.872,75	+ 991 tys.
b) „ „ obligacyj komunalnych „	7.464.771,05	„ 10.037.107,20	+ 2.572 „
c) „ „ „ kolejowych „	827.207,87	„ 897.770,45	+ 71 „
d) „ „ „ budowlanych „	9.908,88	„ 52.888,08	+ 43 „
e) „ „ „ bankowych „	406.091,05	„ 603.352,92	+ 197 „
R a z e m . . . zł.	10.372.321,49	zł. 14.245.991,40	+ 3.874 tys.

Poz. 17. Listy zastawne i obligacje b. Polskiego Banku Krajowego spadły w ciągu roku 1930 o zł. 957 tys. W poszczególnych rodzajach emisji zaszły następujące zmiany:

	31. XII. 1929 r.	31. XII. 1930 r.	zmiany:
a) listy zastawne zł.	9.706.507,86	zł. 9.098.310,28	—608 tys.
b) obligacje komunalne „	10.946.118,18	„ 10.705.310,85	—241 „
c) obligacje kolejowe „	11.224.616,—	„ 11.116.456,—	—108 „
R a z e m . . . zł.	31.877.242,04	zł. 30.920.077,13	—957 tys.

Papiery powyższe są to zwaloryzowane i przejęte przez Bank Gospodarstwa Krajowego przedwojenne emisje b. Polskiego Banku Krajowego jednej z instytucji szfujowanych. Ulegają one obecnie stalej i stopniowej likwidacji.

Poz. 18. Listy zastawne i obligacje emitowane przez Bank Gospodarstwa Krajowego wzrosły w ciągu roku 1930 o zł. 73.291 tys. W poszczególnych rodzajach emisji zaszły następujące zmiany:

	31. XII. 1929 r.	31. XII. 1930 r.	zmiany:
a) listy zastawne *) zł.	132.695.236,—	zł. 187.009.924,—	+ 54.315 tys.
b) obligacje komunalne „	471.605.790,—	„ 480.456.356,77	+ 8.850 „
c) „ budowlane „	3.857.200,—	„ 11.834.300,—	+ 7.977 „
d) „ bankowe „	23.010.894,—	„ 25.159.730,—	+ 2.149 „
R a z e m . . . zł.	631.169.120,—	zł. 704.460.310,77	+ 73.291 tys.

	31. XII. 1929 r.	31. XII. 1930 r.
*) w tem: na maj. ziemskie zł.	53.408 tys.	zł. 55.429 tys.
„ nieruchomości miejskie „	42.493 „	„ 44.450 „
„ „ „ z konwersji kredytów budowlanych „	36.794 „	„ 87.131 „
	zł. 132.695 tys.	zł. 187.010 tys.

Poz. 19. Rachunek wylosowanych listów zastawnych i obligacyj w obiegu podaje wartość wylosowanych papierów emisyjnych, nie przedłożonych jeszcze Bankowi do zapłaty. Suma ta wynosiła w dniu 31. XII. 1930 r. zł. 592.244,69 na co składa się:

a) wylosowane listy zastawne	zł.	356.361,84
b) „ „ obligacje komunalne	„	182.634,85
c) „ „ „ kolejowe	„	53.248,—
R a z e m	zł.	592.244,69

Poz. 20. Rachunek kuponów zapadłych w obiegu wykazuje w dniu 31. XII. 1930 r. stan zł. 2.538.297,18. Na sumę tę składają się kupony, nie przedłożone jeszcze bankowi do zapłaty, a przypadające na następujące papiery:

a) kupony od listów zastawnych	zł.	2.153.823,91
b) „ „ „ obligacyj komunalnych	„	214.928,61
c) „ „ „ „ kolejowych	„	169.544,66
R a z e m	zł.	2.538.297,18

Poz. 21. Saldo rachunku funduszu umorzenia listów zastawnych i obligacyj wynosi zł. 1.805.690,95. Na rachunek powyższy wprowadza Bank część kapitałową rat pożyczek emisyjnych. Po losowaniu przenosi się z tego rachunku na rachunek wylosowanych listów zastawnych i obligacyj kwoty, odpowiadające wysokości wylosowanych papierów emisyjnych. Papiery wartościowe własnej emisji, skupione z wolnej ręki w miejsce losowania, oraz papiery przedłożone przez dłużników zamiast gotówki na spłatę części kapitałowej rat, przeprowadza się wprost przez rachunek funduszu umorzenia listów zastawnych i obligacyj. Według poszczególnych rodzajów papierów emisyjnych przedstawia się stan funduszu umorzenia listów zastawnych i obligacyj następująco:

a) fundusz na umorzenie listów zastawnych	zł.	71.723,02
b) „ „ „ „ obligacyj komunalnych	„	1.723.959,46
c) „ „ „ „ „ kolejowych	„	9.832,14
d) „ „ „ „ „ budowlanych	„	172,50
e) „ „ „ „ „ bankowych	„	3,83
R a z e m	zł.	1.805.690,95

Poz. 22. Fundusz na zapłatę kuponów od listów zastawnych i obligacyj wynosi w dniu 31. XII. 1930 roku zł. 19.650.443,78. Na rachunku powyższym księguje Bank część odsetkową zapadających rat pożyczek emisyjnych. Wobec tego, że część odsetkowa rat przypada do zapłaty przez dłużników zgóry, przeto sumy te pozostają na tym rachunku przez 6 miesięcy, poczem we właściwym terminie płatności kuponów przenosi się je na rachunek kuponów zapadłych w obiegu, z którego następuje efektywna wypłata.

Na stan zł. 19.650.443,78 składają się fundusze na zapłatę kuponów od następujących emisji:

a) od listów zastawnych	zł.	308.596,24
b) „ „ „ „ obligacyj komunalnych	„	18.067.536,88
c) „ „ „ „ „ kolejowych	„	221.727,74
d) „ „ „ „ „ budowlanych	„	58.877,26
e) „ „ „ „ „ bankowych	„	993.705,66
R a z e m	zł.	19.650.443,78

Poz. 23. Rachunek rat przedterminowych wykazuje w dniu 31. XII. 1930 roku stan zł. 6.125.969,10. Na sumę tę składają się raty, wpłacone przed terminem płatności i spłaty ponad plan umorzenia.

Przypada ona na następujące rodzaje emisyj:

a) listy zastawne	zł. 1.298.023,64
b) obligacje komunalne	„ 4.772.502,10
c) „ budowlane	„ 55.443,36
Razem	zł. 6.125.969,10

Poz. 24. Różne rachunki emisyjne wyniosły w dniu 31. XII. 1930 roku zł. 3.496.588,86 w porównaniu ze zł. 6.024.381,15 w dniu 31. XII. 1929 roku. Obejmują one pozycje przejściowe i rozliczenia międzyokresowe działu emisyjnego.

STAN CZYNNY.

Poz. 17 i 18. Pożyczki emisyjne b. Polskiego Banku Krajowego i pożyczki emisyjne Banku Gospodarstwa Krajowego, jak poz. 17 i 18 stanu biernego.

Poz. 19. Raty pożyczek emisyjnych spadły w ciągu roku 1930 o zł. 1.808 tys. do sumy zł. 12.652.749,35, z czego raty roku bieżącego wynoszą zł. 10.065.103,17, raty lat ubiegłych — zł. 2.587.646,18. Przypadają one na następujące rodzaje emisyj:

	raty lat ubiegłych	raty roku bieżącego
8% listy zastawne	zł. 995 tys.	zł. 2.253 tys.
7% listy zastawne	„ 160 „	„ 1.035 „
8% obligacje komunalne	„ 552 „	„ 1.319 „
7% „ „	„ 56 „	„ 1.870 „
7% „ „ dol. S. III.	„ 56 „	„ 1.354 „
7½% „ bankowe	„ — „	„ 1.638 „
8% „ budowlane	„ 279 „	„ 53 „
Razem raty emisyj B. G. K.	zł. 2.098 tys.	zł. 9.522 tys.
Razem raty emisyj b. Pol. Banku Kraj. „ 490 tys.	„ 490 tys.	„ 543 tys.
OGÓLNY STAN RAT POŻ. EMISYJNYCH	zł. 2.588 tys.	zł. 10.065 tys.

Szczegółowe sprawozdanie o płynności rat i działalności egzekucyjnej podano w części II sprawozdania.

Poz. 21. Różne rachunki emisyjne obejmują pozycje przejściowe oraz rozliczenia międzyokresowe działu emisyjnego. Wynoszą one w dniu 31. XII. 1930 r. zł. 6.988.707,14 w porównaniu ze zł. 7.871.705,70 w dniu 31. XII. 1929 roku.

Poz. 22. Saldo w dziale handlowym — patrz poz. 13 stanu biernego.

DZIAŁ OPERACYJ ZE SKARBEM PAŃSTWA.

S T A N B I E R N Y.

Poz. 25. Lokaty Skarbu Państwa wzrosły w ciągu roku 1930 o zł. 92.024 tys. do zł. 509.249.684,63.

Dzielią się one na następujące fundusze:

	31. XII. 1929 r.	31. XII. 1930 r.	zmiany:
a) fundusze budowlane	zł. 215.230.936,84	zł. 311.500.332,68	+ 96.269 tys.
b) „ „ sanacyjne dla banków	„ 56.545.706,20	„ 53.771.579,36	— 2.774 „
c) „ „ ex re „Kooprolnej”	„ 36.191.311,79	„ 36.327.102,33	+ 136 „
d) specjalna rezerwa na operacje gwarantowane	„ 3.562.259,79	„ 4.617.091,51	+ 1.055 „
e) różne lokaty	„ 105.695.440,32	„ 103.033.578,75	— 2.662 „
R a z e m	zł. 417.225.654,94	zł. 509.249.684,63	+ 92.024 tys.

Poz. 26. Rachunki specjalne. Rachunki te są odpowiednikiem poz. 24 stanu czynnego.

S T A N C Z Y N N Y.

Poz. 23. Kredyty udzielone z lokat Skarbu Państwa uległy w ciągu roku 1930 następującym zmianom:

	31. XII. 1929 r.	31. XII. 1930 r.	zmiany:
a) kred. bud. z P. F. B. oraz zaliczki	zł. 243.374.553,53	zł. 302.569.117,58	+ 59.194 tys.
b) kred. sanacyjne dla banków	„ 38.077.741,63	„ 29.343.685,11	— 8.734 „
c) kred. 1) dla „Kooprolnej”	„ 36.596.950,—	„ 36.544.134,70	— 53 „
2) dla innych	„ 11.682.558,27	„ 11.393.200,72	— 290 „
d) różne kredyty	„ 83.620.262,05	„ 95.790.761,74	+ 12.171 „
R a z e m	zł. 413.352.065,48	zł. 475.640.899,85	+ 62.288 tys.

Duży wzrost wykazują kredyty budowlane z P. F. B. w związku z ożywioną akcją budowlaną w roku 1930. Zmniejszenie następnej z kolei pozycji spowodowane zostało spłatą znacznych kwot kredytów sanacyjnych dla banków. Różne kredyty wykazują wzrost o zł. 12.171 tys.

Poz. 24. Rachunki specjalne wynoszą w dniu 31. XII. 1930 r. zł. 113.451.394,74. W sumie tej mieszczą się transakcje, stojące w związku z akcją Państwowego Funduszu Budowlanego, finansowaniem eksportu hut, oraz specjalną pomocą dla przemysłu włókienniczego. W stanie biernym odpowiada im pozycja Nr. 26.

Poz. 25. Saldo w dziale handlowym — patrz poz. 14 stanu biernego.

POZYCJE POZABILANSOWE.

Rachunek „Różni za inkaso” w stanie biernym, względnie „Inkaso” w stanie czynnym, wykazują następujące salda na koniec roku 1929 i 1930:

31. XII. 1929 r.	31. XII. 1930 r.
zł. 14.968.739,62	zł. 8.907.755,22

Rachunek „Udzielonych gwarancyj” w stanie biernym, względnie „Dłużników za gwarancje” w stanie czynnym, przedstawia się następująco:

	31. XII. 1929 r.	31. XII. 1930 r.
	zł. 25.641.448,42	zł. 27.185.548,42
w tem za poręką Skarbu	„ 3.381.104,47	„ 12.237.500,—

Rachunek „Wierzyteli za akceptacje”, względnie „Dłużników za akceptacje” przedstawia się następująco:

	31. XII. 1929 r.	31. XII. 1930 r.
	zł. 12.155.138,37	zł. 12.816.672,94

D E P O Z Y T Y.

	wart. nomin. w różnych walutach:		wart. nomin. w różnych walutach:
Depoz. w skarbcu	1.670.393.517,01	Różni za depozyty	2.030.061.392,44
Depoz. u różnych	1.005.864.137,78	Depoz. własny („nostro”)	646.196.262,35
	<u>2.676.257.654,79</u>		<u>2.676.257.654,79</u>

W porównaniu do roku poprzedniego, wykazującego depozyty w wysokości 4.662.449.416,90, nastąpił spadek o 1.986.191.761,81, spowodowany częściowo waloryzacją papierów wartościowych o wysokich wartościach nominalnych w markach polskich, częściowo zaś wycofaniem takichże papierów z powodu likwidacji spółek akcyjnych.

IV.
BILANS Z DN. 31. XII. 1930 R.
RACHUNEK STRAT I ZYSKÓW ZA R. 1930.

BILANS ORAZ RACHUNEK WYDATKÓW I DOCHODÓW FUNDUSZU EMERYTALNEGO
ZA ROK 1930.

B I L

Banku Gospodar

z dniem 31.

STAN CZYNNY.

	złotych	gr.
DZIAŁ HANDLOWY.		
1. Kasa, Bank Polski i P. K. O.	44.056.442	03
2. Waluty zagraniczne	4.017.996	39
3. Papiery procentowe	38.771.556	57
4. Papiery procentowe własnej emisji	70.643.202	15
5. Udziały i akcje	33.753.263	24
6. Wylosowane papiery wartościowe i platne kupony	268.312	44
7. Weksle	165.155.364	55
8. Weksle protestowane	3.122.548	32
9. Pożyczki terminowe:		
a) na zastaw papierów wartościowych	538.987,26	
b) „ „ złota i srebra	200,—	
c) „ „ weksli	14.422.755,45	
d) „ „ towarów	6.927.964,31	
e) „ „ listów przewozowych	10.000,—	
f) „ „ warrantów	8.300,—	
g) lokaty w Kom. Kasach Oszczędności	13.173.754,44	
	35.081.961	46
10. Dłużnicy w rachunkach bieżących:		
a) w rachunkach bieżących	95.538.005,57	
b) należności w windykacji	18.222.211,34	
	113.760.216	91
11. Banki „Loro“:		
a) krajowe	674.900,33	
b) zagraniczne	13.534,—	
	688.434	33
12. Banki „Nostro“:		
a) krajowe	701.920,04	
b) zagraniczne	38.065.955,55	
	38.767.875	59
13. Pożyczki gotówkowe długoterminowe:		
a) pożyczki na pokrycie zalegl. odsetek budowl.	1.325.667,50	
b) komunalne	50.627.703,92	
c) budowlane z własnych funduszków	17.600.289,85	
d) zwaloryzowane b. instyt. sfuzjonowanych	5.579.533,76	
e) różne	33.673.289,45	
	108.806.484	48
14. Nieruchomości	26.624.503	98
15. Ruchości	1.115.352	78
16. Sumy przechodnie	10.515.132	08
do przeniesienia	695.148.647	30

A N S

stwa Krajowego

XII. 1930 r.

STAN BIERNY.

	złotych	
DZIAŁ HANDLOWY.		
1. Kapitał zakładowy	150.000.000	—
2. Fundusz rezerwowý	12.496.478	84
3. Inne rezerwy:		
a) waloryzacyjne dla pożyczek hipotecznych	2.650.330,46	
b) „ „ wkładek oszczędności	5.991,83	
c) rezerwa ogólna	21.369.640,40	
d) „ „ na różnice kursowe	7.423.802,65	
	31.449.765	34
4. Wkłady à vista:		
a) rachunki czekowe	69.610.066,80	
b) „ „ walutowe	10.281.832,27	
c) wkładki oszczędnościowe	34.990.774,97	
d) rachunki bieżące Kom. Kas Oszczędności	1.965.665,20	
	116.848.339	24
5. Wkłady terminowe	103.680.991	29
6. Różne salda kredytowe	22.613.254	33
7. Redyskonto weksli	77.709.994	47
8. Banki „Loro“:		
a) krajowe	26.130.948,95	
b) zagraniczne	3.086.746,16	
	29.217.695	11
9. Banki „Nostro“:		
a) krajowe	9.855.465,45	
b) zagraniczne	51.315.529,40	
	61.170.994	85
10. Przekazy na Bank	275.503	78
11. Wierzyciele hipoteczni	219.332	40
12. Sumy przechodnie	14.491.506	46
13. Saldo działu emisyjnego	28.766.976	69
14. Saldo działu operacyj ze Skarbem Państwa	34.274.662	40
15. Czysty zysk	11.933.062	10
do przeniesienia	695.148.647	30

RACHUNEK

Banku Gospodar

za rok

STRATY.

	złoty	gr.
Odsetki:		
a) od rachunków bieżących	34.245.409,89	
b) od redyskonta	6.851.705,08	
c) od wkładek oszczędności	2.206.000,04	
d) różne	801.825,79	
	<u>44.104.940</u>	80
Różnice kursowe na papierach wartościowych	15.740.672	38
Koszty:		
a) wydatki biurowe	845.882,—	
b) „ na lokal bankowy	802.577,87	
c) „ różne	969.850,52	
d) „ na utrzymanie samochodów	161.546,97	
e) „ personalne	11.242.991,30	
f) „ na emerytury	799.383,16	
	<u>14.822.231</u>	82
Amortyzacja:		
a) nieruchomości	318.104,40	
b) ruchomości	417.482,27	
	<u>735.586</u>	67
Opisy	1.534.277	91
Czysty zysk	11.933.062	10
	<u>88.870.771</u>	68

STRAT I ZYSKÓW

stwa Krajowego

1930.

ZYSKI.

	złoty	gr.
Odsetki:		
a) od weksli zdyskontowanych	18.954.851,71	
b) od rachunków bieżących	18.182.720,71	
c) od pożyczek terminowych	4.839.859,51	
d) od pożyczek gotówk. długotermin. i komun.	2.329.343,66	
e) od pożyczek budowlanych	17.217.835,06	
f) od papierów procentowych	13.892.244,71	
g) odsetki zwłoki od pożyczek emisyjnych	1.891.002,28	
h) różne	4.528.190,71	
	<u>81.836.048</u>	35
Prowizje:		
a) inkasowe	497.110,67	
b) przekazowe	183.272,34	
c) z rachunków bieżących	253.112,13	
d) giełdowe	243.182,93	
e) depozytowe	134.208,46	
f) gwarancyjne	498.449,57	
g) różne	1.081.474,35	
	<u>2.890.810</u>	45
Różnice kursowe na dewizach i walutach	231.077	35
Dodatek na koszty administr. działu emisyjnego	3.101.056	85
Administracja nieruchomości	380.987	03
Zwrot dawniej odpisanych należności	430.791	65
	<u>88.870.771</u>	68

PROTOKUŁ

POSIEDZENIA KOMISJI REWIZYJNEJ BANKU GOSPODARSTWA KRAJOWEGO
Z DNIA 11 MARCA 1931 R.

Komisja Rewizyjna sprawdziła bilans Banku Gospodarstwa Krajowego z dnia 31 grudnia 1930 r. oraz rachunek Strat i Zysków za rok 1930 i stwierdza:

- 1) że wszystkie pozycje tego bilansu, zamkniętego po obu stronach sumą Zł. 2.151.261.194 gr. 73 (łącznie z inkasem, gwarancjami i akceptacjami), zgodne są z księgami Centralnej Buchalterji oraz księgami Centralnego Zakładu Banku i sprawozdaniami Oddziałów;
- 2) że wszystkie zbadane księgi i dowody w Centralnej Buchalterji i Centralnym Zakładzie Banku znajdują się w porządku.

Wobec powyższego Komisja Rewizyjna stawia wniosek o zatwierdzenie bilansu Banku z 31 grudnia 1930 r. oraz rachunku Strat i Zysków za 1930 rok.

Warszawa, dnia 11 marca 1931 r.

Przewodniczący:

Dr. Wiktor Marynowski m. p.

Członkowie Komisji:

Tadeusz Pieńkowski m. p.

Lucjan Zadrowski m. p.

Artur Alland m. p.

Antoni Repeczko m. p.

Bilans Funduszu Emerytalnego
 urzędników i sług Banku Gospodarstwa Krajowego
 z dniem 31 grudnia 1930 roku.

S T A N C Z Y N N Y	Złotych	gr.	S T A N B I E R N Y	Złotych	gr.
Rachunki czekowe w Banku Gospodarstwa Krajowego	4.619.179	61	Kapitał Funduszu Emerytal. z dn. 31 grudnia 1929 r. zł. 10.719.551,79		
Papiery wartościowe	2.842.173	81			
Nieruchomości	5.870.090	89	Nadwyżka dochodów za r. 1930 zł. 2.614.360,82	13.333.912	61
Rachunek przechodni	2.468	30			
Suma bilansowa . .	13.333.912	61	Suma bilansowa . .	13.333.912	61

Rachunek wydatków i dochodów
 Funduszu Emerytalnego
 za rok 1930.

W Y D A T K I	Złotych	gr.	D O C H O D Y	Złotych	gr.
Emerytury i pensje wdowie	129.456	29	Wpłaty Banku Gosp. Krajow.: a) zwyczajne zł. 461.829,36		
Kwartaly pośmiertne	6.449	16	b) nadzwyczajne „ 1.000.000,—	1.461.829	36
Amortyzacja nieruchomości .	108.269	33	Wkładki członków	490.261	90
Podatki i stemple	12	23	Rezerwy premjowe	65.265	49
Nadwyżka dochodów za rok 1930	2.614.360	82	Administracja nieruchomości-zysk za 1930 rok	324.049	70
			Zysk na wylosowanych papierach wartościowych	6.928	—
			Kupony od papierów wartość.	292.583	12
			Odsetki z rachunków czekowych	217.630	26
Ogółem . .	2.858.547	83	Ogółem . .	2.858.547	83

BILANSE NETTO*)

BANKU GOSPODARSTWA KRAJOWEGO

ZA LATA 1924 - 1930.

STAN CZYNNY. (W Z L O T Y C H)

STAN BIERNY. (W Z L O T Y C H)

	z dn. 31.XII. 1924 r.	z dn. 31.XII. 1925 r.	z dn. 31.XII. 1926 r.	z dn. 31.XII. 1927 r.	z dn. 31.XII. 1928 r.	z dn. 31.XII. 1929 r.	z dn. 31.XII. 1930 r.		z dn. 31.XII. 1924 r.	z dn. 31.XII. 1925 r.	z dn. 31.XII. 1926 r.	z dn. 31.XII. 1927 r.	z dn. 31.XII. 1928 r.	z dn. 31.XII. 1929 r.	z dn. 31.XII. 1930 r.
DZIAŁ HANDLOWY.								DZIAŁ HANDLOWY.							
1. Kaso. Bank Polski i P. K. O.	5 420 094.93	7 140 406.08	28 184 422.04	46 177 827.51	52 583 581.40	37 953 010.09	44 056 442.03	1. Kapitał zakładowy	35 000 000.—	35 000 000.—	35 000 000.—	139 000 000.—	150 000 000.—	150 000 000.—	150 000 000.—
2. Waluty zagraniczne	303 886.23	1 428 739.29	1 428 739.29	4 207 723.11	3 351 908.27	3 359 639.49	4 017 906.39	2. Fundusz rezerwy	1 251 125.99	4 422 210.10	6 232 210.10	6 232 210.10	6 232 210.10	6 232 210.10	6 232 210.10
3. Papiery procentowe	1 576 425.10	45 980 535.13	16 510 875.89	36 510 248.07	35 571 837.93	38 774 555.87	35 774 555.87	3. Inne rezerwy	3 657 472.17	3 519 629.67	10 981 035.17	19 970 460.97	31 432 574.98	31 496 472.94	31 419 765.34
4. Papiery procentowe własnej emisji	20 350 551.32	17 578 238.96	16 013 544.17	115 232 011.41	94 326 746.46	75 274 371.41	70 643 202.15	a) waloryzacyjne dla pożyczek hipotecznych	2 517 472.17	2 569 820.98	3 220 194.99	2 270 567.61	2 569 820.98	2 674 586.88	2 650 330.46
5. Udziały i akcje	1 193 915.44	2 041 866.26	5 734 447.16	11 203 351.73	46 295 391.56	47 293 390.94	33 753 263.24	b) waloryzacyjne dla pożyczek odczesnościowych	170 000.—	1 366 000.—	168 939.99	87 224.37	58 443.01	59 191.83	61 991.83
6. Wyłowiane papiery wartościowe i platne kupony.	—	60 75	106 10	41 379	115 344.36	17 588.34	268 312.44	c) rezerwa ogólna	1 012 017.09	8 401 900.73	7 612 668.99	21 339 640.40	21 339 640.40	21 369 640.40	21 369 640.40
7. Weksele	48 058 117.40	52 111 466.43	73 147 491.39	136 419 462.80	176 100 994.04	182 990 239.51	165 155 364.55	d) rezerwa na różnice kursowe	—	—	—	—	—	—	—
8. Weksele protestowane	218 662 88	840 809.14	160 615 36	488 888 25	1 340 069 92	2 071 326 10	3 122 548 32	4. Wkłady à vista	25 922 909.34	51 653 814.94	94 341 531.10	151 239 289.66	180 709 780.03	131 063 326.64	116 814 339.24
9. Pożyczki terminowe	25 684 565.11	22 285 294.08	24 554 019.14	21 613 547.05	40 148 575.67	6 070 956.15	35 081 961.46	a) rachunki czekowe	24 517 130.53	17 773 064.—	78 643 221.67	117 047 374.28	137 384 974.82	97 013 337.07	68 610 066.80
a) na zastaw papierów wartościowych	172 189.45	454 825.95	493 983.05	549 447.55	1 124 075.44	200.—	538 987.26	b) rachunki walutowe	537 067.72	17 131 119.85	14 222 738.58	18 338 676.74	17 155 315.23	8 281 118.88	10 281 832.27
b) „ „ „ złota i srebra	5 272.20	2 231.65	1 113.20	300.—	1 350.—	—	—	c) wkłady odczesnościowe	868 711.09	1 299 238.84	—	—	10 295 895.34	23 799 580.09	34 990 774.97
c) „ „ „ weksli i skryptów dłużnych	9 138 509.42	9 643 001.44	16 004 849.81	14 539 973.16	22 242 987.24	46 388 896.61	44 422 755.45	d) r-ki bieżące komun. kas odczesności	—	—	—	—	6 963 603.64	1 962 490.40	1 965 665.20
d) „ „ „ towarów	16 283 400.88	12 019 000.—	7 571 378.30	6 149 087.27	4 509 559.—	5 820 110.70	6 927 964.31	5. Wkłady terminowe	41 020 055.66	11 416 310.95	53 433 647.04	59 106 541.07	136 253 617.04	116 099 431.57	103 880 991.29
e) „ „ „ listów przewozowych	19 753.83	166 146.04	45 009.32	7 200.—	8 300.—	—	—	a) lokacyjne	41 001 655.66	13 727 140.95	38 509 347.04	58 613 141.07	135 714 841.40	116 032 354.57	103 680 991.29
f) lokaty w komunalnych kasach odczesności	45 009.32	—	—	—	—	—	—	b) na asygnaty kasowe	18 400.—	419 200.—	493 400.—	538 200.—	—	68 100.—	—
g) lokaty w rachunkach bieżących.	—	—	—	—	—	—	—	6. Różne salda kredytowe	224 625.26	6 080 756.46	9 203 245.36	11 887 666.16	8 303 897.04	7 861 159.45	22 613 254.33
10. Dłużnicy w rachunkach bieżących.	8 349 505.06	47 317 917.90	58 865 460.44	61 819 053.59	64 681 124.84	8 437 293.98	13 173 754.44	7. Rędykonto weksli	33 762 284.34	27 260 219.51	6 876 619.42	18 986 589.20	38 882 511.14	71 998 408.29	77 709 994.17
11. Banki „loro”	8 152 053.21	3 635 857.32	4 104 935.65	6 195 373.90	1 595 341.05	585 380.93	688 434.33	8. Banki „loro”	1 529 859.24	1 529 859.24	6 271 556.95	17 509 564.84	64 568 744.51	29 217 695.41	64 568 744.51
a) krajowe	8 151 958.21	3 604 496.64	4 102 103.20	6 173 863.90	1 456 977.55	575 964.58	674 900.33	a) krajowe	1 194 208.36	1 194 208.36	3 967 384.72	56 226 332.97	14 642 659.20	26 338 945.95	26 338 945.95
b) zagraniczne.	95.—	—	2 832.45	21 510.—	138 365.50	9 416.35	13 534.—	b) zagraniczne	333 359.88	333 359.88	2 304 172.23	8 327 231.87	38 229 800.24	38 229 800.24	38 229 800.24
12. Banki „mostro”	4 395 329.06	9 984 196.82	34 503 027.34	26 348 977.73	41 563 895.12	33 328 993.76	38 767 875.59	9. Banki „nostro”	492 215.49	25 107 787.71	13 860 934.52	43 155 383.96	23 101 433.21	14 743 329.12	61 170 994.55
a) krajowe	1 945 749.—	1 030 408.14	7 065 999.38	1 039 159.95	2 883 938.21	33 328 993.76	38 767 875.59	a) krajowe	89 004.83	19 780 769.50	89 237.57	9 355 432.82	5 180 322.22	9 855 465.45	9 855 465.45
b) zagraniczne.	2 346 170.06	8 953 788.68	33 736 027.96	25 309 817.78	38 679 956.91	33 328 993.76	38 767 875.59	b) zagraniczne	403 210.66	8 314 027.21	13 271 696.95	33 802 951.14	17 921 110.99	14 657 520.69	15 815 529.40
13. Pożyczki gotówkowe długoterminowe	11 888 179.06	15 908 363.14	14 338 152.93	58 610 509.16	79 515 671.94	68 580 559.66	108 806 484.48	10. Przekazy na Bank	944 739.32	905 764.77	1 398 745.57	386 995.46	311 099.33	318 876.99	275 530.78
a) pożyczki na pokrycie zaległ. odsetek bud.	—	—	—	—	—	—	—	b) zagraniczne	5 173 262.52	9 149 202.56	17 116 767.50	35 103 444.93	39 347 373.39	19 290 745.93	14 411 506.46
b) komunalne	222 000.—	4 945 350.—	4 000 000.—	5 210 603.24	38 806 719.19	753 941.60	1 325 667.50	11. Sumy przechodzące	9 129 322.22	9 129 322.22	9 129 322.22	9 129 322.22	9 129 322.22	9 129 322.22	9 129 322.22
c) budowlane z wkładów funduszy	—	—	—	—	—	—	—	12. Sumy przechodzące	9 129 322.22	9 129 322.22	9 129 322.22	9 129 322.22	9 129 322.22	9 129 322.22	9 129 322.22
d) zwaloryzowane b. instytucji słuźniowanych	11 666 179.74	10 963 013.41	10 338 152.23	17 460 421.68	5 941 885.33	33 673 289.45	33 673 289.45	13. Saldo działu emisyjnego	1 119 360.96	2 852 174.35	4 034 623.68	4 582 845.87	7 194 057.83	12 329 985.47	11 933 062.10
e) różne	—	—	—	—	—	—	—	14. Saldo działu operacyjny ze Skarbem Państwa	—	—	—	—	—	—	—
14. Nieruchomości	8 001 598.71	8 431 109.77	8 289 156.26	9 315 371.66	9 425 705.—	20 784 371.48	26 624 503.98	15. Saldo działu operacyjny ze Skarbem Państwa	—	—	—	—	—	—	—
15. Ruchomości	793 634.53	928 879.58	909 509.30	1 157 911.75	1 152 339.88	1 051 471.34	1 115 352.78	16. Specjalna rezerwa dla papierów własnej emisji	865 993.03	1 391 205.21	2 482 400.15	4 400 307.52	7 048 157.45	10 372 321.49	14 245 991.40
16. Sumy przechodzące	7 704 979.55	3 188 232.30	6 152 880.98	12 902 832.63	23 507 476.15	13 774 264.77	10 515 132.08	a) dla listów zastawnych	114 817.73	173 642.66	343 999.73	664 672.64	1 070 870.72	1 664 342.64	2 654 872.75
								b) „ obligacji komunalnych	636 337.57	1 046 776.78	1 810 612.45	3 188 860.74	4 932 143.79	7 464 771.05	10 037 107.20
								c) „ „ kolejozowych	114 817.73	170 785.77	319 387.95	321 119.10	737 869.99	827 770.45	9 908.88
								d) „ „ bankowych	—	—	—	26 650.—	267 204.—	406 091.05	603 352.92
								e) „ „ budowlanych	—	—	—	—	—	—	—
								f) „ „ bankowych	—	—	—	—	—	—	—
								17. Listy zastawne i obligacje b. Pol. B-ku Krajowego	42 040 514.17	40 376 043.33	36 238 588.84	34 056 539.72	32 596 323.44	31 877 342.04	30 920 077.13
								a) listy zastawne	12 305 486.70	12 811 840.13	12 591 490.20	12 591 490.20	10 079 021.14	9 706 507.86	9 998 310.28
								b) obligacje komunalne	10 946 118.18	10 765 310.85	11 888 790.30	11 888 790.30	10 946 118.18	10 765 310.85	
								c) „ „ kolejozowych	11 224 616.—	11 116 456.—	—	—	—	—	
								d) „ „ bankowych	—	—	—	—	—	—	
								e) „ „ budowlanych	—	—	—	—	—	—	
								f) „ „ bankowych	—	—	—	—	—	—	
								18. Listy zastawne i obligacje własne w obiegu	25 000 000.—	124 633 423.—	169 877 630.69	357 242 488.—	551 179 062.—	631 160 120.—	
								a) listy zastawne	1 822 025.—	12 994 369.99	59 675 712.—	91 026 656.—	132 605 236.—	187 000 924.—	
								b) obligacje komunalne	122 751 408.—	156 833 360.70	235 021 776.—	357 242 488.—	471 060 330.—	584 160 196.77	
								c) „ „ budowlane	—	—	—	—	—	—	
								d) „ „ bankowe	—	—	—	—	—	—	
								19. Wyłowiane listy zastawne i obligacje w obiegu	803 331.—	28 132 92	655 075 02	936 088 64	458 331 09	592 344 69	
								a) listy zastawne	803 331.—	28 132 92	655 075 02	936 088 64	458 331 09	592 344 69	
								b) obligacje komunalne	—	—	—	—	—	—	
								c) „ „ budowlane	—	—	—	—	—	—	
								d) „ „ bankowe	—	—	—	—	—	—	
								20. Kuponny od wyłowionych list. zast. i obligacji	1 184 909.21	2 276 374.14	1 406 432.35	2 106 421.99	1 850 690.95	1 805 690.95	
								21. Fundusz umorzenia list. zast. i obligacji	3 110 160.88	3 110 160.88	3 110 160.88	3 110 160.88			

